Christus Consolator

door

Dr J.H. GUNNING Jhz

SURSUM CORDA

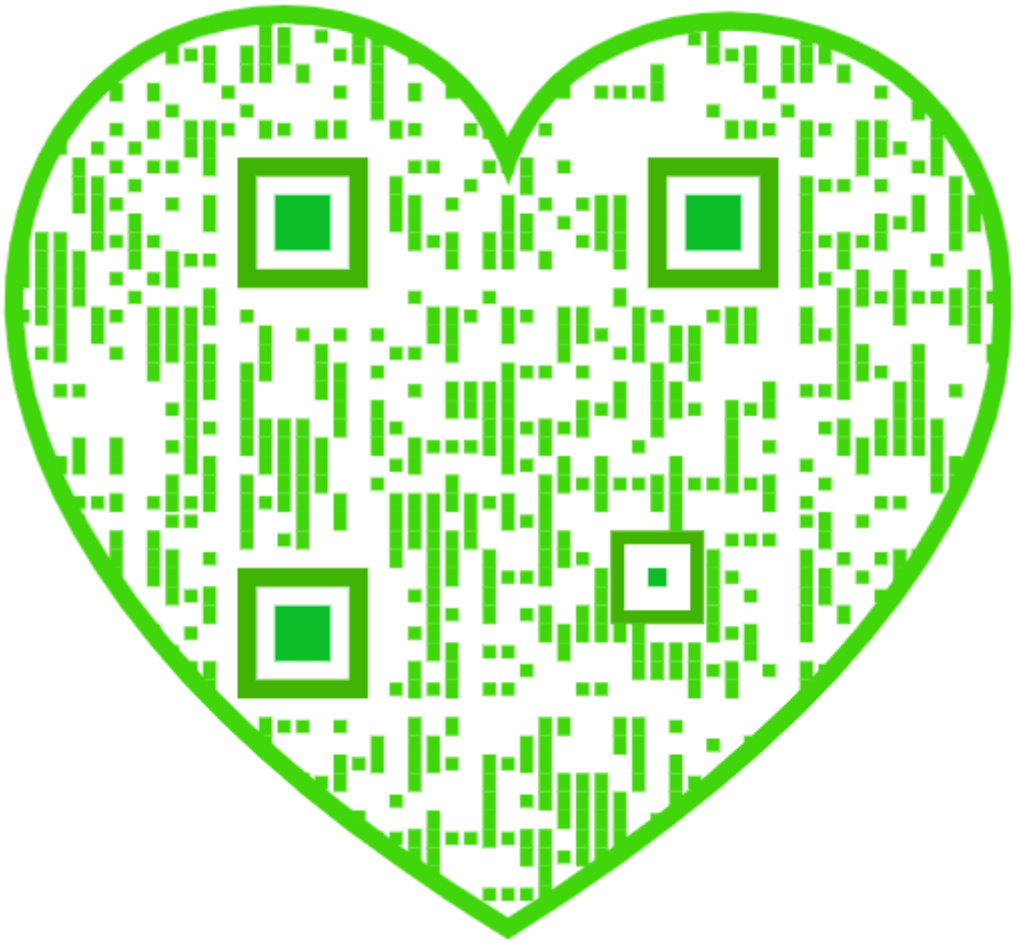

CHRISTUS CONSOLATOR

SURSUM CORDA

CHRISTUS CONSOLATOR

EEN TROOSTBOEK VOOR
REIZIGERS NAAR DE EEUWIGHEID

DOOR

Dr J. H. GUNNING J.Hz.

J. H. KOK N.V. UITGEVERS MIJ KAMPEN — 1929

SURSUM CORDA

DOOR

Dr J. H. GUNNING J.Hz.

J. H. KOK N.V. UITGEVERS MIJ KAMPEN — 1929

UIT DE FONTEINEN DES HEILS

INLEIDEND WOORD.

O, gij die lijdt en het moeilijk hebt, verkwikt en versterkt u toch elken dag door een dronk „uit de fonteinen des heils!" Niets hebben alle menschen, maar toch in het bijzonder kranken en bedroefden, noodiger dan te leven in en uit Gods Woord. Hoe weinigen, ook onder degenen, die zich geloovigen noemen of die althans het betuigen mogen dat hun hartsbegeeren naar den Heiland uitgaat, kennen de Heilige Schrift waarlijk, zijn er in tehuis, zijn in staat den grooten zielevijand met dit machtig wapen te bestrijden!

Daarom hoop ik dat men aan dit gedeelte van mijn troostboek niet de kleinste *aandacht wijden zal. Een zieke, een mensch, die den koninklijken weg der smarten bewandelt, moet onafscheidelijk van zijn Bijbel zijn.*

Voor hen, die de Duitsche taal machtig zijn, is de vertaling van Menge een bron van rijke verrassingen. Ik ken geen nieuwere overzetting der Heilige Schrift, die van zooveel helpende opschriften voorzien is en die den zin van den grondtekst zoo verstaanbaar weergeeft. In onze taal zijn wij helaas nog altijd niet eene volledige uitgave rijk, die onze wonderschoone, maar toch op vele plaatsen onduidelijke, ja hier en daar werkelijk onverstaanbare Statenvertaling zooal niet vervangen, dan toch aanvullen kan. Natuurlijk heb ik (met zeldzame uitzonderingen) haar ten grondslag gelegd bij de aanhalingen, die nu volgen en die ik, gedeeltelijk, aan het bekende boekje „Daar staat geschreven!" bewerkt door Ds E. Kuylman, ontleend heb.

I. SCHRIFTUURPLAATSEN OM OP TE ZOEKEN.

„Zoekt in het boek des Heeren en leest."
Jes. 34 : 16.

Beproef eens rustig en kalm de plaatsen op te zoeken, die ik u hier aanwijs. Natuurlijk niet alle achter elkaar! Gij zult vaak aan hetgeen één regel u biedt, voor een ganschen dag genoeg hebben. Lees die woorden stil en langzaam, bid den Heere dat Hij Zelf u Zijn Woord verklare en verheldere, en moge deze dagelijksche lezing en overdenking der Heilige Schrift voor uwe ziel tot rijken zegen zijn!

1. VERSCHILLENDE TEKSTEN UIT DE AFZONDERLIJKE BIJBELBOEKEN.

Genesis 22 : 1—18; 32. — **Exodus** 3 : 7; 33 : 13—19. — **Numeri** 23 : 19. — **Deuteronomium** 8; 32 : 11—14, 39; 33 : 24—29. — **Jozua** 1 : 5—9. — **1 Samuël** 7 : 8—12. — **1 Koningen** 19. — **2 Koningen** 6 : 15—17. — **2 Kronieken** 14 : 11; 15 : 2—4. — **Nehemia** 8 : 10—12. — **Job** 1; 22 : 21; 42 : 1—6. — **Psalm** 3; 4; 6; 9 : 10; 13; 16 : 8; 18; 20; 22; 23; 25; 27; 28; 30; 31; 33 : 18—22; 34; 38; 40; 42; 46 : 2; 55; 57; 61 : 2—4; 62; 63; 66 : 8—12; 68; 69; 70; 71; 72 : 6; 77; 86; 88; 91; 94 : 17—19; 102; 103; 107; 116; 118; 119 : 67, 71, 75, 169—176; 121; 125 : 1; 126 : 5, 6; 130; 142; 143; 145; 146; 147 : 3. — **Spreuken** 3 : 12, 25, 26; 17 : 17; 18 : 10; 24 : 10. — **Jesaja** 12; 26; 30 : 19, 20; 38; 40; 41 : 9, 10, 13, 14, 17—20; 42 : 1—4;

44 : 22; 45 : 22; 46 : 3, 4; 48 : 10, 11, 17; 49 : 10, 11, 14—17; 50 : 10; 53; 54; 55; 57 : 18, 19; 58 : 8—14; 60; 66 : 12, 13. — **Jeremia** 10 : 24; 29 : 11—13; 30 : 11; 31; 39 : 17, 18. — **Klaagliederen** 3. — **Ezechiël** 34 : 11—16. — **Hosea** 6 : 1—3. — **Jona** 2. — **Micha** 7 : 7, 8. — **Nahum** 1 : 7. — **Habakuk** 2 : 3. — **Zefanja** 3 : 17. — **Zacharia** 2 : 8. — **Maleachi** 3; 4 : 2. — **Mattheüs** 6 : 25—34; 8 : 23—26; 11 : 28—30; 14 : 22—32; 15 : 21—25; 26 : 37—46; 28 : 20. — **Markus** 8 : 34, 35; 9 : 17—29. — **Lukas** 8 : 41—56; 11 : 10—13; 12; 22 : 31, 32, 39—46; 23 : 39—43; 24. — **Johannes** 10 : 27, 29; 11; 12 : 23—28; 14; 15 : 1—16; 17; 20. — **Handelingen** 3 : 1—11; 12 : 1—11; 14 : 22; 18 : 9; 20 : 17—38; 27 : 9—44. — **Romeinen** 8; 12 : 1, 12. — **1 Corinthe** 15. — **2 Corinthe** 1; 4; 5; 6; 8 : 9; 11 : 16—33; 12 : 1—10. — **Galaten** 3 : 4. — **Efeze** 6 : 10—20. — **Filippensen** 1 : 21—24, 29, 30; 2 : 17, 18, 27; 4 : 10—20. — **Colossensen** 1 : 11, 24. — **1 Thessalonicensen** 3 : 3; 4 : 13—18. — **2 Thessalonicensen** 3 : 3—5. — **2 Timotheüs** 2 : 12; 6 : 6—8. — **Hebreën** 2 : 18; 10 : 32—39; 11; 12; 13 : 8. — **Jakobus** 5 : 7—18. — **1 Petrus** 1 : 3—9; 2 : 19—25; 4 : 1; 5 : 6—10. — **1 Johannes** 5 : 5, 14. — **Openbaring** 3 : 19—21; 7 : 9—17; 14 : 12, 13; 21; 22.

---

2. VERSCHILLENDE ONDERWERPEN TER OVERDENKING VOOR ELKEN DAG DER MAAND.

Wilt gij, mijn medechristen, voor elken dag der maand eens een onderwerp hebben voor stille, geheiligde overpeinzing, bepaal dan uwe aandacht bij de volgende Bijbelplaatsen. Wees ook gij gelijk aan „een koopman, die schoone paarlen zoekt!" „Heb ik u niet heerlijke dingen geschreven van allerlei raad en wetenschap?"

1. *De beker des lijdens.*
   Luk. 22 : 39—46; Matth. 20 : 20—23; Rom. 8 : 16—23, 28; 1 Petr. 4 : 12, 13.

2. *Het leven in vrede.*
   Jes. 26 : 1—4, 12; Matth. 8 : 23—27; Mark. 6 : 47—51; Joh. 14 : 27; 16 : 33.
3. *Christus' boodschap tot het bezwijkende hart.*
   Jes. 40 : 28—31; Jes. 41 : 10—15, 17—19; Openb. 3:7—13.
4. *De ure der verzoeking.*
   Mark. 1 : 12, 13; Hebr. 2 : 17, 18; 1 Cor. 10 : 12, 13; Jak. 1 : 2—4, 12—15; 1 Petr. 5 : 8—10; Openb. 3 : 21.
5. *De liefde van den Heere Jezus.*
   Jes. 53; Matth. 8 : 16—18; Luk. 7 : 12—14; Joh. 11:30—35; Hebr. 4 : 15.
6. *De macht van Christus' kruis.*
   Joh. 3 : 14—17, 35, 36; 1 Cor. 1 : 17—31.
7. *De last der bezwaren.*
   2 Cor. 7 : 9—11; Fil. 3 : 8—14; 4 : 6, 7; 1 Petr. 5 : 7, 8.
8. *De goede strijd.*
   Ef. 6 : 10—19; 1 Tim. 6 : 12—16; 2 Tim. 4 : 6—8.
9. *De zorg voor de toekomst.*
   Deut. 33 : 25; Ps. 71; Matth. 6 : 25—34.
10. *De bitterheid van vreugde.*
    Pred. 2 : 1—11; Jes. 65 : 17—25.
11. *De last van het dagelijksche leven.*
    Ps. 55 : 16—22; 56 : 1—12; 1 Cor. 13.
12. *Ziekte.*
    Joh. 11 : 1—15; 12 : 1, 2.
13. *Lessen der ziekte.*
    Ps. 119 : 65—67, 71; Hebr. 2 : 9, 10, 17, 18; 5 : 8, 10; 12 : 5—7, 11.
14. *Gemeenschap des lijdens.*
    Mal. 3 : 16—18; 1 Cor. 12 : 12—27; 2 Cor. 1 : 3—11.
15. *Genezing uit ziekte.*
    Ps. 118 : 14—19; Jes. 38 : 16—20; Mark. 1 : 29—31; 5 : 18—20; 10 : 46—52.
16. *De last van den twijfel.*
    Job 23 : 3—14; Matth. 11 : 1—6; Mark. 9 : 23, 24; Joh. 20 : 24—31.

17. *Worstelingen der ziel.*
Ps. 143; Rom. 7 : 18—25; 2 Cor. 4 : 6—11; 7 : 5.
18. *De roepstem der kinderen.*
2 Kon. 4 : 18—37; Matth. 18 : 10; Luk. 8 : 41, 42, 49—56.
19. *De profundis.*
Ps. 130; Jes. 54 : 7, 8; Mark. 14 : 32—42.
20. *De gemeenschap der heiligen.*
Hebr. 11 : 32—12 : 2; Openb. 7 : 9—17.
21. *De heiligheid der smart.*
Gen. 43 : 30, 31; 45 : 1; Ps. 142; Spr. 14: 10; Ezech. 24 : 15—18.
22. *De Trooster.*
Joh. 14 : 14—27; 16 : 1—16; Rom. 8 : 26, 27; Gal. 5 : 22, 23; 1 Thess. 1 : 1—6.
23. *Christus' teederheid voor de zwakken.*
Jes. 35 : 3—10; Matth. 11 : 28—30; 12 : 18—21; 2 Cor. 12 : 7—10.
24. *De ure der duisternis.*
Job 19 : 6—14, 19—27; 33 : 14—30; Jes. 50 : 10; 59 : 9, 10.
25. *Het licht der hope.*
Jer. 17 : 7, 8, 13, 14; Rom. 5 : 1—11; 8 : 15—25; 15 : 13; 1 Petr. 1 : 3—9.
26. *De last van het eigen Ik.*
Matth. 23 : 1—12; Luk. 16 : 15; 18 : 9—17; Joh. 12 : 43; Fil. 2 : 3—8.
27. *De vermoeienissen van den weg.*
Deut. 8 : 2—11; Jes. 42 : 15, 16; Joh. 4 : 6; Gal. 6 : 9.
28. *De komst van Christus.*
Luk. 12 : 32—40; Joh. 14 : 1—3, 27, 28; 16 : 22; 1 Thess. 4 : 13—18; 2 Thess. 3 : 5; Hebr. 10 : 19—25; Jak. 5 : 7, 8.
29. *De ure des doods.*
Joh. 14 : 1—3; Ps. 23; 2 Cor. 4 : 16—5 : 9.
30. *De rust des hemels.*
Luk. 23 : 42, 43; Fil. 1 : 21—24; Openb. 14 : 13.
31. *De vreugde des Heeren.*
Jes. 40 : 29—31; Matth. 25 : 23; 1 Cor. 2 : 9; Openb. 21 : 22—27; 22 : 1—5.

II. UITGESCHREVEN SCHRIFTUURPLAATSEN.

„Neig uw oor en hoor de woorden der wijzen, want het is liefelijk als gij die in uw binnenste bewaart, opdat uw vertrouwen op den Heere zij."
(SPR. 22 : 17*a*, 18*a*, 19*a*).

1. HET BESTAAN VAN HET LIJDEN.

Het gansche schepsel te zamen zucht. (Rom. 8 : 22).

Menschenkind, gij zult uw brood eten met beven en uw water zult gij met beroerte en met kommer drinken. (Ezech. 12 : 18).

Het hart zal ook in het lachen smart hebben en het laatste van de blijdschap is droefheid. (Spr. 14 : 13).

Want alle dagen des menschen zijn smarten en zijn bezigheid is verdriet, zelfs des nachts rust zijn hart niet. (Pred. 2 : 23).

Aangaande de dagen onzer jaren, daarin zijn zeventig jaar, of zoo wij zeer sterk zijn tachtig jaar, en het uitnemendste van die is moeite en verdriet, want het wordt snellijk afgesneden en wij vliegen daarhenen. (Ps. 90 : 10).

Mijne dagen zijn sneller geweest dan een looper; zij zijn weggevloden; zij hebben het goede niet gezien. (Job 9 : 25).

Ik ben ellendig en in smart. (Ps. 69 : 30).

Mijn leven is verteerd van droefenis en mijne jaren van zuchten.... ik ben geworden als een bedorven vat. (Ps. 31 : 11, 13).

Des nachts doorboort de druk mijne beenderen en mijne polsaderen rusten niet. (Job 30 : 17).

Mijne dagen zijn lichter geweest dan een weversspoel en zijn vergaan zonder verwachting. (Job 7 : 6).

---

2. DE OORSPRONG VAN HET LIJDEN.

De duivel is een menschenmoorder van den beginne. (Joh. 8 : 44).

Uwe tegenpartij, de duivel, gaat om als een brieschende leeuw, zoekende wien hij zou mogen verslinden; denwelke wederstaat, vast zijnde in het geloof, wetende dat hetzelfde lijden aan uwe broederschap, die in de wereld is, volbracht wordt. (1 Petr. 5 : 8, 9).

Simon, Simon, zie de Satan heeft ulieden zeer begeerd om te ziften als de tarwe, maar Ik heb voor u gebeden dat uw geloof niet ophoude. (Luk. 22 : 31, 32).

De Heere doodt en maakt levend. Hij doet ter helle (in het doodenrijk) nederdalen en Hij doet weder opkomen. De Heere maakt arm en maakt rijk. Hij vernedert, ook verhoogt Hij. (1 Sam. 2 : 6, 7).

Gij hebt ons beproefd, o God! Gij hebt ons gelouterd gelijk men het zilver loutert. (Ps. 66 : 10).

Mijn zoon, verwerp de tucht des Heeren niet en wees niet verdrietig over Zijne kastijding, want de Heere kastijdt dengene, dien Hij liefheeft, ja gelijk een vader den zoon kastijdt. (Spr. 3 : 11, 12).

Zouden wij het goede van God ontvangen en het kwade niet ontvangen? (Job 2 : 10).

Door één mensch is de zonde in de wereld gekomen en door de zonde de dood. (Rom. 5 : 12).

De bezoldiging der zonde is de dood. (Rom. 6 : 23).

Onze vaderen hebben gezondigd en zijn niet meer, en wij dragen hunne ongerechtigheden. (Klaagl. 5 : 7).

Van de goddeloozen komt goddeloosheid voort. (1 Sam. 24 : 14).

Wij hebben den strijd niet tegen vleesch en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de geweldhebbers der wereld, der duisternis dezer eeuw, tegen de geestelijke boosheden in de lucht. (Ef. 6 : 12).

Wat krijt gij over uwe breuk dat uwe smart doodelijk is? Om de grootheid uwer ongerechtigheid, omdat uwe zonden machtig vele zijn, heb Ik deze dingen gedaan. (Jer. 30 : 15).

Omdat zij mijne wet, die Ik voor hun aangezicht gegeven had, verlaten hebben en naar mijne stem niet gehoord noch daarnaar gewandeld hebben, maar hebben gewandeld naar het goeddunken huns harten.... daarom zal Ik ze drenken met galle-water. (Jer. 9 : 13—15).

Gij hebt ons vele benauwdheden en rampen doen zien. (Ps. 71 : 20).

---

3. HET DOEL VAN HET LIJDEN.

Het lijden dezes tegenwoordigen tijds is niet te waardeeren tegen de heerlijkheid, die aan ons zal geopenbaard worden. (Rom. 8 : 18).

Ik zal ze in het vuur brengen en Ik zal ze louteren, gelijk men zilver loutert, en Ik zal ze beproeven, gelijk men goud beproeft. (Zach. 13 : 9).

Het is mij goed dat ik verdrukt ben geweest, opdat ik uwe inzettingen leerde. (Ps. 119 : 71).

In de wereld zult gij verdrukking hebben, maar hebt goeden moed, Ik heb de wereld overwonnen. (Joh. 16 : 33).

Vrees geen der dingen, die gij lijden zult. Wees getrouw tot den dood en Ik zal u geven de krone des levens. (Openb. 2 : 10).

Zoo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere Heere, zoo Ik lust heb in den dood des goddeloozen! Maar daarin heb Ik lust dat de goddelooze zich bekeere van zijnen weg en leve. (Ezech. 33 : 11).

Welgelukzalig is de man, o Heere, dien Gij tuchtigt en dien Gij leert Uwe wet, om hem rust te geven van de kwade dagen. (Ps. 94 : 12, 13).

Daarom vertragen wij niet, maar hoewel onze uitwendige mensch verdorven wordt, zoo wordt nochtans de inwendige vernieuwd van dag tot dag. Want onze lichte verdrukking, die zeer haast voorbijgaat, werkt ons een gansch zeer uitnemend gewicht der heerlijkheid, dewijl wij niet aanmerken de dingen, die men ziet, maar de dingen, die men niet ziet; want de dingen, die men ziet, zijn tijdelijk, maar de dingen, die men niet ziet, zijn eeuwig. (2 Cor. 4 : 16—18).

Zie, welgelukzalig is de mensch, denwelke God straft, daarom verwerp de kastijding des Almachtigen niet. Want Hij doet smart aan en Hij verbindt; Hij doorwondt en Zijn handen heelen. In zes benauwdheden zal Hij u verlossen en in de zevende zal u het kwaad niet aanroeren. (Job 5 : 17—19).

Wentel uwen weg op den Heere en vertrouw op Hem, Hij zal het maken. Zwijg den Heere en verbeid Hem. De gangen diens mans worden van den Heere bevestigd en Hij heeft lust aan zijnen weg. Als hij valt, wordt hij niet weggeworpen, want de Heere ondersteunt zijne hand. Het heil der rechtvaardigen is van den Heere, hunne Sterkte ten tijde van benauwdheid. En de Heere zal hen helpen en zal hen bevrijden; Hij zal ze bevrijden van de goddeloozen en zal ze behouden, want zij betrouwen op Hem.

Roept Mij aan in den dag der benauwdheid; Ik zal er u uithelpen en gij zult Mij eeren.

Als ik wandel in het midden der benauwdheid, maakt Gij mij levend; Uw hand strekt Gij uit tegen den toorn mijner vijanden en Uwe rechterhand behoudt mij. De Heere zal het voor mij voleinden. Uwe goedertierenheid, Heere, is in eeuwigheid. Laat niet varen de werken Uwer handen! (Ps. 37 : 5, 7, 23, 24, 39, 40; 50 : 15; 138 : 7, 8).

Wie God vreest, die ontgaat dat al. (Pred. 7 : 18).

Vrees niet, want Ik heb u verlost, Ik heb u bij uwen naam geroepen, gij zijt mijne. Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstroomen. Wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden en de vlam zal u niet aansteken.

Ziet, de hand des Heeren is niet verkort dat zij niet zou kunnen verlossen en Zijn oor is niet zwaar geworden dat het niet zou kunnen hooren.

In al hunne benauwdheid was Hij benauwd en de Engel Zijns aangezichts heeft hen behouden; door Zijne liefde en door Zijne genade heeft Hij hen verlost, en Hij nam hen op en Hij droeg hen al de dagen van ouds.

En het zal geschieden eer zij roepen, zoo zal Ik antwoorden; terwijl zij nog spreken, zoo zal Ik hooren.

Als een, dien zijne moeder troost, alzoo zal Ik u troosten. (Jes. 43 : 1, 2; 59 : 1; 63 : 9; 65 : 24; 66 : 13).

De Heere zal niet verstooten in eeuwigheid, maar als Hij bedroefd heeft, zoo zal Hij zich ontfermen naar de grootheid Zijner goedertierenheden, want Hij plaagt of bedroeft des menschen kinderen niet van harte. (Klaagl. 3 : 31—33).

Ik, de Heere, word niet veranderd, daarom zijt gij, o kinderen Jakobs, niet verteerd. (Mal. 3 : 6).

Weest in geen ding bezorgd, maar laat uwe begeerten in alles, door bidden en smeeken, met dankzegging bekend worden bij God. En de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, zal uwe harten en uwe zinnen bewaren in Christus Jezus. (Fil. 4 : 6, 7).

Alle dingen, die gij biddende begeert, gelooft dat gij ze ontvangen zult en zij zullen u geworden. (Matth. 11 : 24).

Ulieden heeft geene verzoeking bevangen dan menschelijke. Doch God is getrouw, die u niet zal laten verzocht worden boven hetgeen gij vermoogt, maar Hij zal met de verzoeking ook de uitkomst geven, opdat gij ze kunt verdragen. (1 Cor. 10 : 13).

Die tot Mij komt zal Ik geenszins uitwerpen.

Ik ben het licht der wereld; die mij volgt, zal in de duisternis niet wandelen, maar zal het licht des levens hebben.

Heb Ik u niet gezegd dat, zoo gij gelooft, gij de heerlijkheid Gods zien zult?

Ik zal u geene weezen laten, Ik kom weder tot u.

Vrede laat Ik u, mijnen vrede geef Ik u; niet gelijkerwijs de wereld hem geeft, geef Ik hem u. Uw hart worde niet ontroerd en uw hart zij niet versaagd.

Tot nog toe hebt gij niets gebeden in mijnen naam. Bidt en gij zult ontvangen, opdat uwe blijdschap vervuld zij.

Deze dingen heb Ik tot u gesproken, opdat gij in mij vrede hebt. In de wereld zult gij verdrukking hebben, maar hebt goeden moed, Ik heb de wereld overwonnen. (Joh. 6:37; 8:12; 11:40; 14 : 18, 27; 16 : 24, 33).

Wij roemen ook in de verdrukkingen, wetende dat de verdrukking lijdzaamheid werkt, en de lijdzaamheid bevinding, en de bevinding hoop; en de hoop beschaamt niet omdat de liefde Gods in onze harten uitgestort is door den Heiligen Geest, die ons is gegeven.

Want ik houde het daarvoor dat het lijden dezes tegenwoordigen tijds niet is te waardeeren tegen de heerlijkheid, die aan ons zal geopenbaard worden.

Wij weten dat dengenen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede. (Rom. 5 : 3—5; 8 : 18, 28).

Vrees niet, geloof alleenlijk, en zij zal behouden worden. (Luk. 8 : 50).

Komt herwaarts tot mij, allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven. Neemt mijn juk op u en leert van mij dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart, en gij zult rust vinden voor uwe zielen. Want mijn juk is zacht en mijn last is licht. (Matth. 11 : 28—30).

Wij hebben geenen Hoogepriester, die niet kan medelijden hebben met onze zwakheden, maar die in alle dingen, gelijk als wij, is verzocht geweest, doch zonder zonde. Laat ons dan met vrijmoedigheid toegaan tot den troon der genade, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen en genade vinden, om geholpen te worden ter bekwamer tijd. (Hebr. 4 : 15, 16).

Acht het voor groote vreugde wanneer gij in velerlei verzoekingen valt, wetende dat de beproeving uws geloofs lijdzaamheid werkt. Doch de lijdzaamheid hebbe een volmaakt werk, opdat gij moogt volmaakt zijn en geheel oprecht, in geen ding gebrekkelijk.

Zalig is de mensch, die verzoeking verdraagt; want als hij beproefd zal geweest zijn, zal hij de kroon des levens ontvangen, welke de Heere beloofd heeft dengenen, die Hem liefhebben. (Joh. 1 : 2—4, 12).

Geliefden, houdt u niet vreemd over de hitte der verdrukking onder u, die u geschiedt tot verzoeking, alsof u iets vreemds overkwame. Maar gelijk gij gemeenschap hebt aan het lijden van Christus, alzoo verblijdt u opdat gij ook in de openbaring Zijner heerlijkheid u moogt verblijden en verheugen. (1 Petr. 4 : 12, 13).

Vrees geen der dingen, die gij lijden zult. Zijt getrouw tot den dood en Ik zal u geven de krone des levens.

Die overwint, Ik zal hem maken tot een pilaar in den Tempel mijns Gods en hij zal niet meer daaruit gaan. (Openb. 2 : 10; 3 : 12).

---

4. VOOR ELKEN DAG DER MAAND EEN TROOSTWOORD VAN DEN HEILAND.

I. Komt herwaarts tot mij allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven. (Matth. 11 : 28).
II. Uw hemelsche Vader weet dat gij al deze dingen behoeft. (Matth. 6 : 32).
III. En zoo wat gij begeeren zult in mijnen naam, dat zal Ik doen, opdat de Vader in den Zoon verheerlijkt worde. (Joh. 14 : 13).
IV. Wat Ik doe weet gij nu niet, maar gij zult het na dezen verstaan. (Joh. 13 : 7).
V. Hierin is mijn Vader verheerlijkt: dat gij veel vrucht draagt. (Joh. 15 : 8).
VI. Ook uwe haren des hoofds zijn alle geteld. (Matth. 10:30).
VII. Ik ben de goede Herder, en Ik ken de mijnen en word van de mijnen gekend. (Joh. 10 : 14).
VIII. Ik zal den Vader bidden en Hij zal u een anderen Trooster geven, opdat Hij bij u blijve in der eeuwigheid. (Joh. 14 : 16).
IX. Zoo veroordeel Ik u óók niet; ga heen en zondig niet meer. (Joh. 8 : 11).

X. Zoo wie den wil van God doet, die is mijn broeder en mijne zuster en moeder. (Mark. 3 : 35).

XI. Ik zal u geene weezen laten, Ik kom weder tot u. (Joh. 14 : 18).

XII. In de wereld zult gij verdrukking (Luther vertaalt: angst) hebben; maar hebt goeden moed, Ik heb de wereld overwonnen. (Joh. 16 : 33).

XIII. Vreest niet, gij klein kuddeke! want het is uws Vaders welbehagen ulieden het koninkrijk te geven. (Luk. 12:32).

XIV. Zoo iemand dorst, die kome tot mij en drinke. (Joh. 7 : 37).

XV. Mijn juk is zacht en mijn last is licht. (Matth. 11 : 30).

XVI. Gelijkerwijs de Vader mij liefgehad heeft (andere vert.: liefheeft) heb Ik ook u liefgehad (heb Ik ook u lief). (Joh. 15 : 9).

XVII. Vrees niet, geloof alleenlijk! (Mark. 5 : 36).

XVIII. Zijt welgemoed, Ik ben het, vreest niet. (Mark. 6 : 50).

XIX. Vrede laat Ik u, mijnen vrede geef Ik u. (Joh. 14:27).

XX. Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde. (Matth. 28 : 18).

XXI. Die zal mij verheerlijken, want Hij zal het uit het mijne nemen en zal het u verkondigen. (Joh. 16 : 14).

XXII. Uwe droefheid zal tot blijdschap worden. (Joh. 16:20).

XXIII. Vader, Ik wil dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt, opdat zij mijne heerlijkheid mogen aanschouwen. (Joh. 17 : 24).

XXIV. Ik leef en gij zult leven. (Joh. 14 : 19).

XXV. Ziet, Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld. (Matth. 28 : 20).

XXVI. Ik ben de opstanding en het leven; die in Mij gelooft, zal leven al ware hij ook gestorven. (Joh. 11 : 25).

XXVII. Een kleinen tijd, en gij zult Mij niet zien, en wederom een kleinen tijd, en gij zult Mij zien, want Ik ga heen tot den Vader. (Joh. 16 : 16).

XXVIII. Zalig zijn de reinen van hart, want zij zullen God zien. (Matth. 5 : 8).

XXIX. In het huis mijns Vaders zijn vele woningen. (Joh. 14:2).

XXX. Ik kom weder en zal u tot Mij nemen, opdat gij ook zijn moogt waar Ik ben. (Joh. 14 : 3).

XXXI. Zalig zijn die dienstknechten, welke de heer, als hij komt, zal wakende vinden. (Luk. 12 : 37).

---

5. VOOR HEN DIE LIJDEN.

Uit de diepten roep ik tot U, o Heere! Heere, hoor naar mijne stem, laat uwe ooren opmerkende zijn op de stem mijner smeekingen. (Ps. 130 : 1, 2).

Wees mij genadig, o God, wees mij genadig, want mijne ziel betrouwt op U en ik neem mijne toevlucht onder de schaduw uwer vleugelen. (Ps. 57 : 2).

Mijne tijden zijn in uwe hand, red mij van de hand mijner vijanden en van mijne vervolgers. (Ps. 31 : 16).

Wat buigt gij u neder, o mijne ziel, en zijt onrustig in mij? Hoop op God, want ik zal Hem nog loven voor de verlossingen Zijns aangezichts. (Ps. 42 : 6).

Vrede laat Ik u, mijnen vrede geef Ik u. (Joh. 14 : 27).

Ik verwacht den Heere, mijne ziel verwacht, en ik hoop op op Zijn woord. Mijne ziel wacht op den Heere, meer dan de wachters op den morgen. (Ps. 130 : 5, 6).

Ik, Ik ben het, die u troost. (Jes. 5 : 12).

O Heere, hoor mijn gebed en laat mijn geroep tot U komen. Verberg uw aangezicht niet voor mij, neig uw oor tot mij ten dage mijner benauwdheid, ten dage als ik roep verhoor mij haastelijk. (Ps. 102 : 2, 3).

Als een, dien zijne moeder troost, alzóó zal Ik u troosten. (Jes. 66 : 13).

Roep mij aan in den dag der benauwdheid en Ik zal er u uithelpen en gij zult mij eeren. (Ps. 50 : 15).

Ik ben de goede herder. De goede herder stelt zijn leven voor de schapen. (Joh. 10 : 11).

Heb Ik u niet gezegd dat zoo gij gelooft, gij de heerlijkheid Gods zien zult? (Joh. 11 : 40).

Alle dingen zijn mogelijk dengenen, die gelooft. (Mark 9:23).

Dit is een getrouw woord: indien wij met Hem gestorven zijn, zoo zullen wij ook met Hem leven; indien wij verdragen, wij zullen ook met Hem heerschen; indien wij Hem verloochenen, Hij zal ons ook verloochenen; indien wij ontrouw zijn, Hij blijft getrouw, Hij kan zichzelven niet verloochenen. (2 Tim. 2 : 11—13).

Verblijdt u in de hoop. Zijt geduldig in de verdrukking. Volhardt in het gebed. (Rom. 12 : 12).

Gij zult ganschelijk niet weenen. Gewisselijk zal Hij u genadig zijn op de stem uws geroeps; zoo haast als Hij die hooren zal, zal Hij u antwoorden. (Jes. 30 : 19).

Wees sterk! (Dan. 10 : 19).

Die op den Heere vertrouwen, zijn als de berg Sions, die niet wankelt, maar blijft in eeuwigheid. (Ps. 125 : 1).

De Heere is mijn licht en mijn heil, voor wien zou ik vreezen? De Heere is mijns levens kracht, voor wien zoude ik vervaard zijn? (Ps. 27 : 1).

Geloofd zij de God en Vader onzes Heeren Jezus Christus, de Vader der barmhartigheden en de God aller vertroosting, die ons vertroost in al onze verdrukking, opdat wij zouden kunnen vertroosten degenen, die in allerlei verdrukking zijn, door de vertroosting met welke wijzelven van God vertroost worden. (2 Cor. 1 : 3, 4).

Immers is mijne ziel stil tot God, in Hem is mijn heil. (Ps. 62 : 2).

De Heere is nabij de gebrokenen van hart en Hij behoudt de verslagenen van geest. (Ps. 34 : 19).

Ik hef mijne oogen op naar de bergen, vanwaar mijne hulpe komen zal. Mijne hulp is van den Heere, die hemel en aarde gemaakt heeft. De Heere zal uwen uitgang en uwen ingang bewaren, van nu aan tot in eeuwigheid. (Ps. 121 : 1, 2, 8).

En Jezus scheidde zich van hen af omtrent eenen steenworp, en knielde neder en bad, zeggende: Vader, of Gij wildet dezen drinkbeker van mij wegnemen! Doch niet mijn wil, maar de Uwe geschiede! En van Hem werd gezien een engel uit den hemel, die Hem versterkte. (Luk. 22 : 41—43).

Zoo iemand achter mij wil komen, die verloochene zichzelven, en neme zijn kruis op, en volge Mij. (Matth. 17 : 24).

Door stilzitten en deemoed zult gij gered worden, in rustig afwachten en vertrouwen zal uw kracht bestaan. Maar gij hebt niet willen luisteren. (Jes. 30 : 15, volg. een verbeterde vert.)

Ik ben velen als een wonder geweest, doch Gij zijt mijne sterke toevlucht. (Ps. 71 : 7).

Hij is de Heere. Hij doe wat goed is in Zijne oogen. (1 Sam. 3 : 18).

Heb Ik het u niet bevolen? Wees sterk en heb goeden moed en verschrik niet en ontzet u niet, want de Heere, uw God, is met u alom waar gij henengaat (Joz. 1 : 9).

Uw rechterhand ondersteunt mij en uwe nederbuigende goedheid maakt mij groot. (Ps. 18 : 36, verb. vert.)

Die den Heere verwachten, zullen de kracht vernieuwen; zij zullen opvaren met vleugelen gelijk de arenden; zij zullen wandelen en niet mat worden. (Jes. 40 : 31).

Ik stel den Heere geduriglijk vóór mij; omdat Hij aan mijne rechterhand is, zal ik niet wankelen. (Ps. 16 : 8).

En dit is de vrijmoedigheid, die wij tot Hem hebben, dat zoo wij iets bidden naar Zijn wil, Hij ons verhoort. (1 Joh. 5 : 14).

Werpt al uwe bekommernis op Hem, want Hij zorgt voor u. (1 Petr. 5 : 7).

Bezit uwe zielen in lijdzaamheid. (Luk. 21 : 19).

Werpt dan uwe vrijmoedigheid niet weg, welke eene groote vergelding des loons heeft. (Hebr. 10 : 35).

Ja, allen die U verwachten, zullen niet beschaamd worden. (Ps. 25 : 3).

Wij weten dat dengenen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede. (Rom. 8 : 28).

Vrees niet! Ik ben u een schild, uw loon zeer groot. (Gen. 15 : 1).

Beken dan in uw hart dat de Heere, uw God, u kastijdt gelijk als een man zijn zoon kastijdt .... om u te verootmoedigen, en om u te verzoeken, opdat Hij u ten laatste weldeed.

De Heere nu is degene, die voor uw aangezicht gaat. Die zal met u zijn. Hij zal u niet begeven noch u verlaten. Vrees niet en ontzet u niet. (Deut. 8 : 5, 16; 31 : 8).

Ik verwacht den Heere, mijne ziel verwacht en ik hoop op Zijn woord. Mijn ziel wacht op den Heere, meer dan de wachters op den morgen. (Ps. 130 : 5, 6).

Alzoo zegt de Hooge en Verhevene, die in eeuwigheid woont en wiens naam heilig is: Ik woon in de hoogte en in het heilige bij dien, die eens verbrijzelden en nederigen geestes is. (Jes. 57 : 15).

De ellendigen en nooddruftigen zoeken water, maar daar is geen; hunne tong versmacht van dorst; Ik, de Heere, zal ze verhooren, Ik, de God Israëls, zal ze niet verlaten. (Jes. 41 : 17).

Met groote ontferming zal Ik u vergaderen, in een kleinen toorn heb Ik mijn aangezicht van u een oogenblik verborgen, maar met eeuwige goedertierenheid zal Ik mij uwer ontfermen, zegt de Heere uw Verlosser. Want bergen zullen wijken, en heuvelen wankelen, maar mijne goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere Uw Verlosser. (Jes. 54 : 7, 8, 10).

Deze dingen heb Ik tot u gesproken opdat mijne blijdschap in u blijve en uwe blijdschap vervuld worde. (Joh. 15 : 11).

Zie, Ik ben met ulieden alle de dagen tot de voleinding der wereld. (Matth. 28 : 20).

---

6. VOOR STERVENDEN.

Zoo Gij, Heere, de ongerechtigheden gadeslaat, Heere, wie zal dan bestaan? (Ps. 130 : 3).

Daar is niemand rechtvaardig, ook niet één.... daar is niemand, die goed doet.... Want zij hebben allen gezondigd en derven de heerlijkheid Gods. (Rom. 3 : 10, 12, 23).

Ontwaak, gij die slaapt en sta op uit de dooden, en Christus zal over u lichten. (Ef. 5 : 14).

De droefheid naar God werkt eene onberouwelijke bekeering tot zaligheid, maar de droefheid der wereld werkt den dood. (2 Cor. 7 : 10).

Wij verwachten, naar Zijne belofte, nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, in dewelke gerechtigheid woont. (2 Petr. 3 : 13).

Daarom vertragen wij niet, maar hoewel onze uitwendige mensch verdorven wordt, zoo wordt nochtans de inwendige vernieuwd van dag tot dag. (2 Cor. 4 : 16).

Wanneer dit verderfelijke zal onverderfelijkheid aangedaan hebben, en dit sterfelijke zal onsterfelijkheid aangedaan hebben, alsdan zal het woord geschieden, dat geschreven is: de dood is verslonden tot overwinning. Dood, waar is uw prikkel? Hel, waar is uw overwinning? De prikkel nu des doods is de zonde en de kracht der zonde is de wet. Maar Gode zij dank, die ons de overwinning geeft door onzen Heere Jezus Christus. (1 Cor. 15 : 54—57).

Ik ben de opstanding en het leven; die in mij gelooft zal leven, al ware hij ook gestorven. (Joh. 11 : 25).

Dit is een getrouw woord; want indien wij met Hem gestorven zijn, zoo zullen wij ook met Hem leven. (2 Tim. 2 : 11).

Want hetzij dat wij leven, wij leven den Heere, hetzij dat wij sterven, wij sterven den Heere; hetzij dan dat wij leven, hetzij dat wij sterven, wij zijn des Heeren. (Rom. 14 : 8).

En indien de geest Desgenen, die Jezus uit de dooden opgewekt heeft, in u woont, zoo zal Hij, die Christus uit de dooden opgewekt heeft, ook uwe sterfelijke lichamen levend maken door Zijnen Geest, die in u woont. (Rom. 8 : 11).

Gij zult sterven in vrede. (Jer. 34 : 5).

De zon zal u niet meer wezen tot een licht des daags en tot een glans zal u de maan niet lichten, maar de Heere zal u wezen tot een eeuwig licht en uw God tot uwe sierlijkheid. Uwe zon zal niet meer ondergaan en uwe maan zal haar licht niet intrekken, want de Heere zal u tot een eeuwig licht wezen en de dagen uwer treuring zullen een einde nemen. (Jes. 60 : 19, 20).

Mijne genade is u genoeg. (2 Cor. 12 : 9).

Alzoo zullen de vrijgekochten des Heeren wederkeeren en met gejuich tot Sion komen en eeuwige blijdschap zal op hun hoofd wezen; vreugde en blijdschap zullen zij aangrijpen, treuring en zuchting zullen wegvlieden. (Jes. 51 : 11).

Ik zal den dorstige geven uit de fontein van het water des levens voor niet. Die overwint zal alles beërven en Ik zal hem een God zijn en hij zal mij een zoon zijn. (Openb. 21 : 6, 7).

Aldaar zal geen nacht zijn en zij zullen geen kaars noch licht der zon van noode hebben, want de Heere God verlicht ze en zij zullen als koningen heerschen in alle eeuwigheid. (Openb. 22 : 5).

In het huis mijns Vaders zijn vele woningen. Ik ga henen om u plaats te bereiden. (Joh. 14 : 2).

Die met tranen zaaien, zullen met gejuich maaien. Die het zaad draagt, dat men zaaien zal, gaat al gaande en weenende; maar voorzeker zal hij met gejuich wederkomen, dragende zijne schoven. (Ps. 126 : 5, 6).

Heere, Gij hebt mijne rechterhand gevat. Gij zult mij leiden door Uwen raad en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen. (Ps. 73 : 23, 24).

Schik u om uwen God te ontmoeten. (Am. 4 : 12).

Die in den Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven, maar die den Zoon ongehoorzaam is, die zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem. (Joh. 3 : 36).

Ik zal u niet begeven en Ik zal u niet verlaten. (Hebr. 13 : 5).

Uw hart worde niet ontroerd. (Joh. 14 : 1).

Het leven is mij Christus en het sterven is mij gewin. (Fil. 1 : 21).

Wij weten dat, zoo ons aardsche huis dezes tabernakels gebroken wordt, wij een gebouw van God hebben, een huis niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de hemelen. (2 Cor. 5 : 1, 2).

Uw droefheid zal tot blijdschap worden. (Joh. 16 : 20).

Kostelijk is in de oogen des Heeren de dood Zijner gunstgenooten. (Ps. 116 : 15).

Nu laat Gij, Heere, Uwen dienstknecht (Uwe dienstmaagd) gaan in vrede, naar Uw woord, want mijne oogen hebben Uwe zaligheid gezien. (Luk. 2 : 29. 30).

Heere Jezus, ontvang mijnen geest! (Hand. 7 : 59).

Wees getrouw tot den dood en Ik zal u geven de kroon des levens. (Openb. 2 : 10).

7. TER BEGRAFENIS.

Uit de onuitputtelijke goudmijn van Gods Woord volgen hier enkele teksten, ten deele eenvoudig aangeduid, ten deele kortelijks den inhoud weergevende, die bij de uitvaart onzer geliefden, jongeren en ouderen, wellicht een weinig sterking en vertroosting kunnen bieden. Misschien kunnen zij ook hen, die daarbij hebben voor te gaan, op een geschikt Bijbelwoord wijzen.

I. *Kinderen.*

Genesis 43 : 14. — **Job** 1 : 21. — **Psalm 16 : 6.** — **Jesaja** 8 : 18; 40 : 11. — **Mattheüs** 10 : 29—31; 10 : 37; — 18 : 2, 3, 10, 11; 18 : 14; 20 : 15; 21 : 16. — **Markus** 5 : 39; 10 : 14; 10 : 15. — **Lukas** 2 : 41—49. — **Johannes** 10 : 27, 28; 13 : 7; 14 : 28. — **1 Corinthe** 1 : 9. — **Efezen** 3 : 14, 15. — **2 Timotheüs** 4 : 18. — **Filemon** : 15. — **Hebreën** 11 : 17—19.

II. *Volwassenen.*

Genesis 15 : 15; 23 : 1—4; 35 : 29; 48 : 21; 49 : 18. — **1 Samuël** 2 : 6; 16 : 7. — **1 Koningen** 19 : 4. — **Job** 1 : 1; 14 : 5. — **Psalm** 37 : 7; 39 : 5, 6; 71 : 17, 18; 103 : 1—4; 119 : 9. — **Spreuken** 10 : 7. — **Prediker** 11 : 9. — **Jeremia** 31 : 3. — **Klaagliederen** 3 : 37. 38. — **Mattheüs** 9 : 2; 14 : 27; 18 : 2, 3; 24 : 42; 25 : 10. — **Lukas** 2 : 29, 30; 7 : 12, 13; 10 : 41, 42; 12 : 35—40; 13 : 11—13; 23 : 42, 43; 23 : 46. — **Johannes** 5 : 24; 5 : 24—29; 11 : 4; 11 : 23—26; 11 : 40; 12 : 26; 17 : 24. — **Handelingen** 7 : 58; 13 : 36; 14 : 22. — **Romeinen** 5 : 10; 6 : 23; 7 : 24; 8 : 17. — **1 Corinthe** 2 : 9; 15 : 42, 43; 15 : 55, 57. — **2 Corinthe** 4 : 17, 18; 5 : 9; 5 : 10; 6 : 1, 2. — **Filemon** 1 : 21, 23; 2 : 12, 13. — **Colossensen** 1 : 12—14. — **1 Thessalonicensen** 4 : 13, 14. — **1 Timotheüs** 1 : 15. — **2 Timotheüs** 1 : 12; 4 : 7, 18. — **Hebreën** 2 : 14, 15; 9 : 27, 28; 13 : 3; 13 : 14. — **Jakobus 5 : 11.** — **1 Petrus** 1 : 13. — **Openbaring** 2 : 10.

Nog enkele andere Schriftuurplaatsen.

I. *Kinderen.*

Ps. 8 : 3	Sterkte uit den mond der jonge kinderen.
Ps. 27 : 10	De Heere neemt mij aan.
Ps. 103 : 15, 16	Als het gras, als een bloem.
Ps. 127 : 3	Kinderen een erfdeel des Heeren.
Jer. 31 : 15, 16	Rachel wil zich niet laten troosten.
Luk. 7 : 13	Jezus spreekt: ween niet!
Hand. 2 : 39	U en uwen kinderen komt de belofte toe.
1 Cor. 7 : 29, 30	Blijde en niet blijde.
Gal. 3 : 27	Gedoopt, Christus aangedaan.
Ef. 6 : 4	Voedt hen op!

II. *Volwassenen.*

Gen. 3 : 19	Stof zijt gij.
Gen. 5 : 24	God nam hem weg.
Gen. 15 : 1	Uw schild en loon zeer groot.
Gen. 24 : 56	Houdt mij niet op!
Gen. 25 : 8	Stierf in goeden ouderdom.
Gen. 28 : 17	Hoe vreeselijk is deze plaats!
Gen. 32 : 10	Geringer dan al deze weldadigheden.
Gen. 35 : 18—20	Benoni, Benjamin.
Gen. 47 : 29 verv.	Jakobs bevelen aan zijne kinderen.
Num. 23 : 10	De dood des rechtvaardigen.
Deut. 34 : 4, 5	Mozes op Nebo.
Deut. 34 : 7	Zijn kracht was niet vergaan.
Jos. 23 : 14	Ik ga den weg van alle vleesch.
1 Sam. 3 : 18	Hij is de Heere, Hij doe wat goed is in Zijne oogen.
1 Sam 20 : 3	Slechts ééne schrede.
2 Sam. 19 : 32—37	De oude Barzillaï.
1 Kon. 2 : 2	Ik ga den weg — wees een man!
2 Kon. 20 : 1	Geef bevel aan uw huis!
1 Kron. 29 : 15	Wij zijn vreemdelingen en bijwoners.

Job 3—23	Wanneer geeft Hij den ellendige het licht?
Job 5 : 26	Ten grave gelijk de korenhoop.
Job 7 : 1	De mensch heeft een strijd op aarde.
Job 7 : 21	Gij zult mij vroeg zoeken, maar ik zal er niet zijn.
Job 8 : 9	Wij zijn van gisteren.
Job 12 : 10	In Zijne hand is de ziel van al wat leeft.
Job 14 : 1, 2	De mensch is kort van dagen.
Job 16 : 22	Ik zal het pad heengaan en niet wederkomen.
Job 19 : 25, 26	Ik weet dat mijn Verlosser leeft.
Job 23 : 1—5	Och, of ik wist dat ik Hem vinden zou!
Job 34 : 20	In een oogenblik sterven zij.
Ps. 4 : 9	Ik zal in vrede nederliggen en slapen.
Ps. 8 : 5.	Wat is de mensch dat Gij zijner gedenkt?
Ps. 16 : 11.	Verzadiging der vreugde.
Ps. 17 : 15.	Uw aangezicht zien.
Ps. 23 : 1—4.	De Heere is mijn Herder.
Ps. 25 : 4—10	Maak mij uwe wegen bekend.
Ps. 25 : 8	Onderwijzing der zondaren.
Ps. 25 : 17	De benauwdheden mijns harten zijn vele.
Ps. 27 : 14	Wacht op den Heere!
Ps. 31 : 6	In uwe handen mijnen geest.
Ps. 31 : 15, 16	Mijne tijden zijn in uwe hand.
Ps. 34 : 20	Vele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen.
Ps. 39 : 13	Vreemdeling en bijwoner.
Ps. 41 : 4	In zijne krankheid verandert Gij zijn gansche leger.
Ps. 42 : 2, 3	Gelijk een hert schreeuwt.
Ps. 42 : 12	Wat buigt gij u neder, o mijne ziel?
Ps. 46 : 6	God zal haar helpen in het aanbreken van den morgenstond.
Ps. 49 : 17, 18	Hij zal in zijn sterven niet met al medenemen.
Ps. 50 : 15	Roept mij aan in den dag der benauwdheid.
Ps. 68 : 6	Een Vader der weezen, een Rechter der weduwen.

Ps. 68 : 20, 21	Bij den Heere, den Heere, zijn uitkomsten tegen den dood.
Ps. 71 : 9	Verwerp mij niet in den tijd des ouderdoms.
Ps. 73 : 13	Te vergeefs?
Ps. 73 : 23, 24	Gij zult mij leiden door Uwen raad.
Ps. 73 : 25, 26	Wien nevens U?
Ps. 90 : 3	Gij doet den mensch wederkeeren tot verbrijzeling.
Ps. 90 : 12	Leer ons onze dagen tellen!
Ps. 94 : 19	Uwe vertroostingen hebben mijne ziel verkwikt.
Ps. 102 : 25	Niet in het midden mijner dagen!
Ps. 103 : 8—13	Barmhartig en genadig is de Heere.
Ps. 103 : 15—18	De mensch en de genade Gods.
Ps. 112 : 4	Het licht opgaande in de duisternis.
Ps. 116 : 8, 9	Gij hebt mijne ziel gered van den dood.
Ps. 116 : 15	Kostelijk de dood van Gods gunstgenooten.
Ps. 118 : 17—20	Ik zal niet sterven, maar leven.
Ps. 126 : 5, 6	Die met tranen zaaien.
Ps. 145 : 17	De Heere is rechtvaardig in al Zijne wegen.
Spr. 4 : 18	Een pad als een schijnend licht.
Spr. 14 : 32	De rechtvaardige vertrouwt zelfs in zijnen dood.
Spr. 15 : 24	De weg des levens naar boven.
Spr. 16 : 31	De grijsheid een sierlijke kroon.
Spr. 27 : 1	Beroem u niet over den dag van morgen.
Pred. 1 : 2—4	Alles ijdelheid.
Pred. 2 : 4—11	Groote dingen — alles ijdelheid.
Pred. 7 : 1, 2	Beter de sterfdag dan de geboortedag.
Pred. 8 : 8	Geen mensch heeft heerschappij over den geest.
Pred. 9 : 12	De mensch weet zijn tijd niet.
Pred. 12 : 1	Gedenk aan uwen Schepper.
Pred. 12 : 7	Stof en geest keeren weder.
Pred. 12 : 14	God zal alle werk in het gericht brengen.
Jes. 3 : 10	Zegt den rechtvaardige dat het hem welgaan zal.
Jes. 40 : 6—8	Alle vleesch is gras.
Jes. 41 : 10	Vrees niet, Ik ben met u.

Jes. 48 : 17	Ik ben de Heere, die u leert wat nut is.
Jes. 54 : 10	Bergen zullen wijken.
Jes. 55 : 8, 9	Mijne gedachten zijn niet ulieder gedachten.
Jes. 57 : 2	Zij zullen rusten op hunne slaapsteden.
Jer. 9 : 23, 24	Een wijze beroeme zich niet in zijne wijsheid.
Jer. 10 : 23	Ik weet dat bij den mensch zijn weg niet is.
Klaagl. 1 : 12	Ziet of er eene smart is gelijk mijne smart.
Klaagl. 3 : 24	De Heere is mijn deel.
Klaagl. 3 : 26	Het is goed dat men hope.
Klaagl. 3 : 31-33	De Heere zal niet verstooten in eeuwigheid.
Ezech. 18 : 23, 32	Geen lust in den dood des goddeloozen.
Dan. 12 : 3	De leeraars zullen blinken.
Dan. 12 : 13	Gij zult rusten en opstaan.
Zach. 3 : 1—4	Is deze niet een vuurbrand uit het vuur gerukt?
Matth. 6 : 19-21	Geen schatten verzamelen op aarde.
Matth. 6 : 27	Wie kan één el toedoen?
Matth. 7 : 24, 25	Het huis op de rots gegrond.
Matth. 8 : 22	Laat de dooden hunne dooden begraven.
Matth. 9 : 24	Zij is niet dood, maar slaapt.
Matth. 10 : 26	Niets verborgen dat niet openbaar wordt.
Matth. 10 : 28	Vreest hen niet, die het lichaam dooden.
Matth. 10 : 32, 33	Wie mij belijden zal voor de menschen.
Matth. 13 : 12	Wie heeft, dien zal gegeven worden.
Matth. 13 : 43	De rechtvaardigen zullen blinken.
Matth. 16 : 26	Wat baat het een mensch.
Matth. 19 : 25, 26	Wie kan dan zalig worden?
Matth. 22 : 11-14	Geen bruiloftskleed.
Matth. 22 : 29, 30	In de opstanding als de engelen.
Matth. 25 : 21	Gij goede en getrouwe dienstknecht!
Matth. 25 : 34	Komt, beërft het Koninkrijk.
Mark. 13 : 33—37	Ik zeg u allen: waakt!
Mark. 16 : 3	Wie zal ons den steen afwentelen?
Luk. 7 : 11—17	De jongeling van Naïn.
Luk. 10 : 20	Uwe namen opgeschreven in den hemel.
Luk. 11 : 28	Zalig die Gods woord hooren en bewaren.

Luk. 12 : 16—21	De rijke dwaas.
Luk. 12 : 32	Vrees niet, gij klein kuddeke.
Luk. 12 : 37	Zalig de dienstknechten, die de heer wakende vindt.
Luk. 12 : 48	Wien veel gegeven is.
Luk. 13 : 4, 5	Op wie de toren van Siloam viel.
Luk. 13 : 23—30	Zijn er weinigen, die zalig worden?
Luk. 14 : 22	Nog is er plaats.
Luk. 15 : 7	Vreugde in den hemel.
Luk. 16 : 20—22	Lazarus in Abrahams schoot.
Luk. 16 : 29—31	Zij hebben Mozes en de profeten.
Luk. 20 : 37, 38	Geen God der dooden.
Luk. 24 : 5	Wat zoekt gij de levenden bij de dooden?
Joh. 1 : 12, 13	Macht om kinderen Gods te worden.
Joh. 3 : 16	Alzoo lief heeft God de wereld gehad.
Joh. 5 : 20, 21	De Zoon maakt levend.
Joh. 6 : 39, 40	De wil des Vaders.
Joh. 6 : 47—51	Het brood des levens. Mijn vleesch.
Joh. 7 : 24	Oordeelt niet naar het aanzien!
Joh. 9 : 4	De nacht waarin niemand werken kan.
Joh. 10 : 27—30	Mijne schapen hooren mijne stem.
Joh. 11 : 11	Lazarus slaapt.
Joh. 11 : 16	Laat ons met Hem sterven!
Joh. 11 : 35	Jezus weende.
Joh. 12 : 32	Ik zal hen allen tot mij trekken.
Joh. 13 : 7	Wat Ik doe weet gij nu niet.
Joh. 14 : 1—4	Vele woningen in het huis des Vaders.
Joh. 14 : 4—6	Den weg weet gij.
Joh. 14 : 18	Ik zal u geene weezen laten.
Joh. 14 : 19	Ik leef en gij zult leven.
Joh. 14 : 28	Indien gij Mij liefhadt, zoudt gij u verblijden.
Joh. 15 : 16	Uitverkoren om vrucht te dragen.
Joh. 16 : 16	Over een kleinen tijd.
Joh. 16 : 20	Uwe droefheid zal tot blijdschap worden.
Joh. 20 : 11—16	Maria! Rabbouni!
Hand. 2 : 21	Wie den naam des Heeren zal aanroepen.

Hand. 26 : 8	Ongeloofelijk dat God de dooden opwekt?
Rom. 2 : 6—10	Een iegelijk naar zijne werken.
Rom. 2 : 11	Geen aanzien des persoons.
Rom. 5 : 3—5	Roemen in de verdrukkingen.
Rom. 5 : 17	Adam en Christus.
Rom. 6 : 8—11	Met Christus sterven en leven.
Rom. 6 : 20—23	Welke vrucht hadt gij toen?
Rom. 8 : 1	Geen verdoemenis.
Rom. 8 : 18	Het lijden dezes tegenwoordigen tijds.
Rom. 8 : 22, 23	Wachten op de verlossing des lichaams.
Rom. 8 : 28	Alles mede ten goede.
Rom. 8 : 31—34	Als God vóór, wie tegen?
Rom. 8 : 38, 39	Niets kan ons scheiden.
Rom. 12 : 15	Weent met de weenenden!
Rom. 14 : 4	Wie zijt gij, die eens anderen huisknecht oordeelt?
Rom. 14 : 7—9	Hetzij dat wij leven, hetzij dat wij sterven.
Rom. 14 : 12	Een iegelijk zal voor zichzelf rekenschap geven.
1 Cor. 3 : 11—15	Gered als door vuur.
1 Cor. 4 : 5	Oordeelt niet vóór den tijd.
1 Cor. 7 : 29—31.	De tijd is kort.
1 Cor. 9 : 24, 25	Loopt alzoo!
1 Cor. 13 : 8	De liefde vergaat nimmermeer.
1 Cor. 13 : 12	Nu ken ik ten deele.
1 Cor. 13 : 13	Geloof, hoop en liefde.
1 Cor. 15 : 10	Door Gods genade ben ik dat ik ben.
1 Cor. 15 : 17—19	Indien wij alleen in dit leven....
1 Cor. 15 : 26	De laatste vijand.
1 Cor. 15 : 31	Ik sterf elken dag.
1 Cor. 15 : 49	Het beeld des aardschen en des hemelschen.
1 Cor. 15 : 53	Onverderfelijkheid aandoen.
2 Cor. 4 : 6, 7	De schat in aarden vaten.
2 Cor. 4 : 16	De uitwendige mensch verdorven.
2 Cor. 4 : 18	De dingen die men ziet zijn tijdelijk.
2 Cor. 5 : 1	Een gebouw van God.
2 Cor. 5 : 1—3	Niet naakt bevonden.
2 Cor. 5 : 5	Het onderpand des Geestes.

2 Cor. 5 : 6—8	Wij wandelen door geloof.
2 Cor. 5 : 15	Hij is voor allen gestorven.
2 Cor. 9 : 6	Die spaarzamelijk zaait.
Gal. 6 : 7, 8	Wat de mensch zaait.
Gal. 6 : 9, 10	Laat ons goed doen.
Ef. 2 : 8, 9	Uit genade zalig geworden.
Fil. 1 : 20	Christus zal groot gemaakt worden.
Fil. 3 : 7—11	Alles schade om Christus te gewinnen.
Fil. 3 : 13, 14	Jagen naar het wit.
Fil. 3 : 20	Onze wandel is in de hemelen.
Col. 3 : 1—4	Zoekt de dingen, die boven zijn.
1 Thess. 4 : 17	Altijd bij den Heere.
1 Thess. 5 : 6—8	Waken en nuchteren zijn.
1 Tim. 6 : 7—9	Wij hebben niets in de wereld gebracht.
1 Tim. 6 : 12	Strijd den goeden strijd.
2 Tim. 1 : 10	Den dood zijn macht ontnomen.
2 Tim. 2 : 8	Houd Jezus Christus in gedachtenis.
2 Tim. 2 : 11—13	Sterven en met Hem leven.
Hebr. 2 : 3	Hoe zullen wij ontvlieden?
Hebr. 4 : 9, 10	De rust die overblijft.
Hebr. 12 : 22—24	Gij zijt gekomen tot den berg Sion.
Jak. 4 : 13—15	Uw leven is een damp.
1 Petrus 1 : 3—5	Wedergeboren tot eene levende hoop.
1 Petrus 1 : 6—9	Het einde des geloofs, de zaligheid der zielen.
1 Petrus 1 : 24, 25	Alle vleesch is gras.
1 Joh. 2 : 17	De wereld gaat voorbij met hare begeerlijkheid.
1 Joh. 2 : 25	De belofte: het eeuwige leven.
1 Joh. 3 : 2, 3	Het is nog niet geopenbaard.
Openb. 1 : 8	Ik ben de Alpha en de Omega.
Openb. 1 : 17, 18	Vrees niet!
Openb. 2 : 17	Het verborgen Manna.
Openb. 7 : 16, 17	Niet meer hongeren of dorsten.
Openb. 14 : 13	Zalig de dooden, die in den Heere sterven.
Openb. 19 : 9	Zalig die geroepen zijn tot het Avondmaal.
Openb. 21 : 4	Alle tranen afgewischt.
Openb. 21 : 7	Wie overwint, zal alles beërven.

8. ONS BLIJDE UITZICHT.

Ik zal Uw aangezicht in gerechtigheid aanschouwen, ik zal verzadigd worden met Uw beeld, als ik zal opwaken. (Ps. 17 : 15).

Maar ik, ik weet dat mijn Verlosser leeft en als de laatste hier op aarde zal optreden. En daarna zal ik, moge ook mijne huid geheel en al doorknaagd en ik zonder mijn vleesch zijn, God aanschouwen, dien ik aanschouwen zal mij ten heil en dien mijne oogen zien zullen, en niet als mijn vijand. Daarnaar smacht mijn hart vol verlangen in mijne borst. (Job 19 : 25—27 naar de vert. van Dr Menge).

Uwe dooden zullen leven, ook mijn dood lichaam, zij zullen opstaan; waakt op en juicht, gij die in het stof woont, want uw dauw zal zijn als de dauw der moeskruiden en het land zal de overledenen uitwerpen. (Jes. 26 : 19).

Voorwaar Ik zeg u, dat gij, die mij gevolgd zijt, in de wedergeboorte, wanneer de Zoon des menschen zal gezeten zijn op den troon zijner heerlijkheid, dat gij ook zult zitten op twaalf tronen, oordeelende de twaalf geslachten Israëls. (Matth. 19 : 28, zie ook Matth. 22 : 23—32).

En dat de dooden opgewekt zullen worden, heeft ook Mozes aangewezen bij den doornenbosch, als hij den Heere noemt den God Abrahams, en den God Izaks, en den God Jakobs. God nu is niet een God der dooden, maar der levenden, want zij leven Hem allen. (Luk. 20 : 37, 38).

Ik heb nog andere schapen, die van dezen stal niet zijn; deze moet Ik ook toebrengen; en zij zullen mijne stem hooren, en het zal worden ééne kudde en één herder. (Joh. 10 : 16).

Opdat Hij alle dingen vervullen zou. (Ef. 4 : 10).

Opdat gij ten volle kondet begrijpen met alle de heiligen, welke de breedte en lengte en diepte en hoogte zij, en bekennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat, opdat gij vervuld wordt tot al de volheid Gods. (Ef. 3 : 18, 19).

Om in de bedeeling van de volheid der tijden, wederom alles tot één te vergaderen in Christus, beide dat in den hemel en dat op de aarde is. (Ef. 1 : 10).

Opdat in den naam van Jezus zich zou buigen alle knie dergenen, die in den hemel, en die op de aarde, en die onder de aarde zijn, en alle tong zou belijden dat Jezus Christus de Heere zij, tot heerlijkheid Gods des Vaders. (Fil. 2 : 10, 11).

Na dezen zag ik en zie, eene groote schare, die niemand tellen kon, uit alle natie en geslachten en volken en talen, staande voor den troon en voor het Lam, bekleed zijnde met lange witte kleederen en palmtakken waren in hunne handen. En zij riepen met groote stem, zeggende: de zaligheid zij onzen God, die op den troon zit, en het Lam! En alle de engelen stonden rondom den troon.... zeggende: Amen! De lof en de heerlijkheid en de wijsheid en de dankzegging en de eer en de kracht en de sterkte zij onzen God in alle eeuwigheid! En een uit de ouderlingen antwoordde, zeggende tot mij: Dezen, die bekleed zijn met de lange witte kleederen, wie zijn zij en vanwaar zijn zij gekomen? En ik sprak tot hem: Heere, gij weet het. En hij zeide tot mij: Dezen zijn het, die uit de groote verdrukking komen, en zij hebben hunne lange kleederen gewasschen, en hebben hunne lange kleederen wit gemaakt in het bloed des Lams. Daarom zijn zij voor den troon Gods, en dienen Hem dag en nacht in Zijnen tempel. En die op den troon zit zal hen overschaduwen. Zij zullen niet meer hongeren en zij zullen niet meer dorsten en de zon zal op hen niet vallen noch eenige hitte. Want het Lam, dat in het midden des troons is, zal ze weiden en zal hun een leidsman zijn tot levende fonteinen der wateren, en God zal alle tranen van hunne oogen afwisschen. (Openb. 7 : 9—17).

Aldaar zal geen nacht zijn en zij zullen geen kaars noch licht der zon van noode hebben, want de Heere God verlicht ze en zij zullen als koningen heerschen in alle eeuwigheid. (Openb. 22 : 5).

Opdat God zij alles in allen. (1 Cor. 15 : 28).

U, Christus onzen Heer, bekleed met majesteit,
U, 's Vaders een'gen Zoon, zij lof in eeuwigheid!
Het menschdom lag in schuld en vloek voor God verloren,
Gij werdt, den mensch tot heil, uit eene maagd geboren.
Gij hebt aan 't kruis voor ons den dood zijn macht ontnomen,
Zoo baandet G' ons den weg, om weêr tot God te komen.

---

9. DE ZEVEN KRUISWOORDEN DES HEILANDS.

Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen. (Luk. 23 : 34).

Voorwaar zeg Ik u, heden zult gij met mij in het Paradijs zijn. (Luk. 23 : 43).

Vrouw, zie uw zoon. — Zie uwe moeder. (Joh. 19 : 26, 27).

Eli, Eli, lama sabachtani? Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten? (Matth. 27 : 46).

Mij dorst. (Joh. 19 : 28).

Het is volbracht. (Joh. 19 : 30).

Vader, in Uwe handen beveel Ik mijnen geest. (Luk. 23 : 46).

ZIE OPWAARTS!

O mensch, die wel geboren schijnt om te kwijnen en te vergaan, die het lijden hebt tot uw metgezel en de smart als uw tweelingzuster — hef op het hoofd, hef op uw hart, want gij behoort den Vorst des levens, den onsterfelijke! Wat klaagt gij alsof deze uwe „zeer lichte" verdrukking niet voorbij ging en alsof de eeuwige blijdschap niet aanstaande was?

Laat u niet verleiden tot moedeloosheid! Integendeel, schep goeden moed, want gij hebt een Heiland, die met u medegaat in alle droefheid en moeite. Hij heeft dat alles zelf dóórgemaakt wat u bekommert en dat medelijdend, meegevoelend hart klopt nu voor u op den troon des heelals. Daarom buig u niet neder in angstige somberheid, maar zie opwaarts. Sursum Corda! Het hart naar boven!

Het geheele geloof is niet anders dan op Jezus te zien. Gij kent de heerlijke fabel van den zanger Orpheus, die zijn beminde vrouw Eurydice uit het doodenrijk terug mocht halen, onder voorwaarde dat hij op den geheelen weg van die onderwereld tot naar boven in het licht der aarde, niet naar haar omzien zou als zij hem volgde. Zoo werd zij hem dan teruggegeven en kwam achter hem aan. Orpheus bedwong zijne brandende begeerte om naar haar om te zien, terwijl hij het ruischen van haar kleed achter zich hoorde. Maar eindelijk, dicht bij den uitgang, die weder naar de bovenwereld en het licht des daags leidde — daar kon hij zijn verlangen niet meer bedwingen; hij zag even om — en ach, de beminde gestalte zweefde op dat zelfde oogenblik terug, de armen nog naar hem uitbreidende, maar het was te laat.

Mijne vrienden, lezers van dit boek, medereizigers naar de eeuwigheid, laat ons deze waarheid vasthouden. Niet terugzien, maar opwaarts blikken! Sursum Corda! Niet hangen aan het

verleden, hoe dierbaar en schoon het ook moge geweest zijn; ook niet terugzien naar onze smart, naar ons lijden, naar onze idealen, die wij koesterden — het ideaal ligt nooit achter, maar altoos vóór ons! Voor wie in een levenden Heiland gelooven mag, is het woord „wanhoop" in zijn woordenboek niet meer te vinden. Hoe vurig hoop ik dat, evenals God het zelf doen wil door de machtige uitspraken van Zijn heilig Getuigenis, die voorafgingen, ik thans door de zwakkere woorden, — aan anderen ontleend of uit eigen medegevoel geboren — die nu volgen, velen zal mogen bemoedigen en opbeuren. Komt, mede-pelgrims, wij hebben een *machtigen* Heiland. Sursum Corda!

't Oog omhoog, het hart naar boven!
Hier beneden is het niet.
't Ware leven, lieven, loven,
Is slechts waar men Jezus ziet.

NU LUISTER WAT DE LIEFDE DOET.

Nu luister wat de liefde doet,
Ik kan daar iets van verhalen.
De liefde maakt de menschen goed
En geneest van vele kwalen.

Daar was er één, die liefde had
En liefde was in zijn gaven,
— De liefde is een groote schat —
Toen hebben ze Hem begraven.

En buiten liefde kan niet één;
En als er meer liefde ware,
Kon dra dit land voor iedereen
Wel andere vruchten baren.

Al wat de liefde doet is goed,
Schoon, zuiver en zeer verheven,
En wat daar eenmaal scheiden moet:
De liefde alleen blijft leven!

HET EINDDOEL DER MENSCHHEID.

Liefde op aarde is niet het einddoel der menschheid. Liefde op aarde is misschien het einde van de aardsche menschheid; maar het is niet einddoel der verheerlijkte menschheid — van die verheerlijkte Geestelijke Menschheid, die verschijnen zal wanneer het verderfelijke onverderfelijkheid zal hebben aangedaan en de dood verslonden is tot onsterfelijk leven. Op dien gezegenden dag zal er geene smart meer zijn, noch gekrijt noch moeite zal meer zijn, want zulke dingen zullen voorbijgegaan zijn voor eeuwig.

Maar de eenige ware overgang tot den hemel, het eenige juiste pad tot den tempel der Liefde, gaat door het reinigende vuur der beproeving. Het lijden is een wezenlijk deel van de opvoeding der wereld.

Want waarlijk, toen den gezegenden Johannes werd gevraagd: „wie zijn deze?" was het antwoord niet: „dezen zijn het, die het goed gehad hebben op de aarde; die nooit gebrek of wanhoop of wee hebben gekend; die allen zoo gelukkig geweest zijn om te leven in een welingerichten Staat, waar gebrek aan voedsel, aan kleeding, aan opvoeding onbekende dingen waren." Integendeel — de Engel, ziende op die wondere menigte, die niemand kon tellen en wier stemmengeluid was als het oneindige geruisch der zee, antwoordde: „dezen zijn het, die uit de groote verdrukking komen, en zij hebben hunne lange kleederen gewasschen en hebben hunne lange kleederen wit gemaakt in het bloed des Lams. *Daarom* zijn zij voor den Troon van God."

Laat ons dus, terwijl wij streven het Koninkrijk der Liefde op aarde uit te breiden met alle middelen, die in onze macht zijn, niet zinken in de ontgoochelende en ijdele sfeer van pantheïsme en natuurdienst. Laat ons niet zoo dwaas zijn in te stemmen met den algemeenen kreet dat de kerk dood of dat het christelijk geloof versleten is, wanneer dag aan dag voor tienduizend altaren uit de harten van ontelbare geloovigen op aarde — in eenheid met de gezegende Heiligen in den hemel — de aanbidding rijst: „Heilig!

Heilig! Heilig! Heere God der heirscharen, hemel en aarde zijn vol van uwe heerlijkheid! Eere zij U, o Heer, Gij Allerhoogste!"

Laat ons hier bedenken dat de schreeuwende nood van den tegenwoordigen tijd is de verlossing van den enkeling, het brengen van enkele zielen tot de ware kennis en liefde jegens God. En laat ons, dit bedenkend, een nederig besluit nemen dat wij met Gods genade er naar zullen streven, al ware het maar ééne ziel, die nu is in buitenste duisternis, te brengen tot dezelfde kennis en liefde, en dus tot Gods heilige algemeene Kerk.

Aanschouw den zaligen staat der triomfeerende Kerk! Zie de meest gezegende Heiligen Gods! Zie hen zooals ze schitteren met hemelsche heerlijkheid! Luister naar de heilige geestdrift dergenen, die, door het vuur heengegaan, de kroon des levens hebben ontvangen en voor altijd wonen in het Heilige der heiligen!

Daar in het Eeuwige Licht van den nooit eindigenden Dag prijzen en verheerlijken zij God, zeggende: „de zaligheid en de heerlijkheid, de wijsheid en de dankzegging en de eer en de sterkte zij den Heere, onzen God, in alle eeuwigheid. Amen."

Lezer, denk aan de vreugde, als in dien heiligen dag eene ziel tot u zou komen, schitterend en heerlijk, en zou spreken: „broeder, het was door ùwe hulp dat ik, die in de duisternis wandelde, voor 't eerst de Poort vond." Denk er aan, lezer! En laat ons voortgaan in nederigheid en eenvoud, om den wil van God te volbrengen en zielen binnen te leiden in Zijn heiligsten Tempel der liefde. Want waarlijk aan den zegen van zulk werk is het onmogelijk eenige beperking te stellen.

Laat ons alles doen ter eere Gods! Laat ons alles doen ter wille van de Liefde Gods! Laat ons standvastig zijn en onafhankelijk voortgaan met ons hemelsch werk, tot de nevelen der aarde zich scheuren en in het wondere licht van den gezegenden zonsopgang we onze geliefden ontmoeten aan het Bruiloftsmaal van het Lam.

*

DE HONDERD-VIERDE PSALM.

U, Heere God! U wil ik zingen,
  Wiens grootheid tot aanbidding wekt,
Wien heerlijkheid en eer omringen,
  En 't licht gelijk een kleed bedekt;
Die boven lucht en stargewemel
Uw troonzaal zoldert, en den hemel
  Uit-één-rolt als een tentgordijn,
Wien de onweerswolken tot een wagen,
De bliksemen en stormwindvlagen
  Tot boden en trawanten zijn.

Gij gaaft deze aard haar grondpilaren:
  Zij wanklen niet in eeuwigheid.
Gij hadt haar met uw waterbaren
  Als met een sluier overspreid;
Daar deedt Ge, o Heer, Uw donders klaatren,
Daar deinsden op Uw stem de waatren,
  Daar groenden heuvel en landouw;
Zoo legdet Gij de zee aan banden,
Opdat zij bergen en waranden
  Niet andermaal bedekken zou.

Uw beekjes hupplen van de rotsen
  In dartle sprongen naar beneên,
En wandlen met welluidend klotsen
  Door beemden en woestijnen heen.
Ziet, hoe ze met hun koele teugen
Het smachtend woudgediert' verheugen,
  Bij 't blaken van uw middaggloed;
Hoort, hoe aan hun bemoste zoomen
't Gevogelt', wiegend in de boomen,
  U 't jubellied weêrgalmen doet.

O Heer, uw werken zijn volkomen,
Met wondre wijsheid toebereid.
De wereld tot heur verste zoomen,
Vloeit over van uw heerlijkheid.
Zie hier de zee! Heur golven krielen
Alom van levendige zielen,
Een zilverschubbig watervolk.
Daar wandelen de zeekasteelen
De azuren vlakte door; daar spelen
De leviathans in de kolk.

U wachten die millioenen scharen,
O Bron van alles wat bestaat!
Geeft Gij hun spijze, zij vergaâren:
Ontsluit Ge uw hand, zij zijn verzaad.
Verbergt Ge uw aangezicht, zij beven;
Neemt Gij hun adem weg, zij sneven
En keeren weder tot hun stof;
Zendt Gij uw geest uit, zij verjongen;
Heel de aard vernieuwt Ge en aller tongen
Verkondigen in 't rond uw lof.

Die lof weerklinke onafgebroken
U, die den troon der eeuwen drukt,
Die neerziet, en de bergen rooken,
Die aansnelt, en de wereld bukt.
Verblijd u in uw werken, Heere!
Als in de tolken uwer eere,
De teekens van uw hoog gezag;
En gun me — ai, doe mij 't voorrecht smaken! —
Een ziel, die voor uw grootheid blaken,
Een tong, die haar bezingen mag.

Van uit uw blauwende opperzalen
Drenkt Gij het dorre berggevaart'
Met levendige waterstralen
Verzadigt Gij de dorstende aard'.
Dan graast het vee in vette weien,
Dan bloeien velden en valleien
En werpen de oogst in 's menschen schoot;
Dan doet de olijf heur olie vloeien,
De wijndruif schijnt als goud te gloeien
En 't koren rijpt tot levend brood.

't Geboomte ontvouwt zijn bladertrossen
In koestring uwer lentezon;
Hoe saprijk staan uw cederbosschen
Geworteld op den Libanon!
Daar zwermen gansche vogelheiren
Van allerlei muziek en veêren,
En zoeken naar een woning rond;
De sperwer huist in 't dennenloover,
De steenbok springt de klippen over,
Het bergkonijn doorgraaft den grond.

De maan kent haar gezette tijden,
De zon weet waar haar slaapkoets wacht.
Daar wenkt Gij: licht en duister strijden
Kortstondig om 't gezag — 't wordt nacht.
Nu gaat het hongrig woudgebroedsel
Ter jacht, nu brult de leeuw om voedsel;
Maar weldra is de dag nabij,
Nu liggen ze in hun holen neder;
De mensch keert tot den arbeid weder,
En de aard erkent zijn heerschappij.

Ja, Heere, ik wil uw lof doen rijzen
Met dankgebed en harpgezang.
U wensch ik als mijn God te prijzen
Elke ademtocht, mijn leven lang.
't Is zalig U zijn hart te wijden,
Zich in de aanschouwing te verblijden
Van uw almachtige genâ.
Wèl hem, dien zij heeft uitverkoren!
Alleen d'ondankbre wacht uw toren —
Waak op, mijn ziel!.... Hallelu-jah!

'T OOG OMHOOG, HET HART NAAR BOVEN!

't Oog omhoog, het hart naar boven!
Hier beneden is het niet.
't Ware leven, lieven, loven,
Is maar daar men Jezus ziet.
Wat men hoor' of zie op aard,
Is ons kost'lijk hart niet waard;
Wil men leven, lieven, loven,
't Oog omhoog, het hart naar boven!

Och, dat aller menschen tongen,
Aller eng'len zang, o Heer,
Samenstemden, samenzongen
Eeuwig tot Uw lof en eer!
Zonder einde geeft Uw lof,
Jezus, ons de rijkste stof;
Trek tot U ons hart naar boven,
Dat w' U eeuwig lieven, loven!

DE HEILIGE KERK VAN CHRISTUS.

God zal Zijne schepping, door de zonde zoo jammerlijk verminkt, weer tot volle schoonheid vernieuwen en wel door den *Mensch* Jezus Christus, den Eersteling der nieuwe menschheid. En in Zijne kracht, in afhankelijkheid van Hem, trekken nu de geloovigen de wereld door om haar op te roepen tot gehoorzaamheid aan haar wettigen Koning. Maar deze gedoopte belijders doen dat niet los en buiten samenhang, neen, zij zijn georganiseerd in de heilige ordening, die de Heiland haar heeft aangewezen: Zijne heilige algemeene Kerk.

De christelijke Kerk („ekklèsia") is de door Christus' Geest gevormde, uit de overige menschheid „uit-geroepene" gemeenschap, waarin het goddelijk leven, dat in Hem was, eene corporatieve gestalte heeft aangenomen. Oorspronkelijk uit 120 geloovigen bestaande, die na Zijne hemelvaart en naar Zijn bevel te Jeruzalem wachtten op den beloofden Parakleet, werd zij uitgebreid door allen, die, na ontvangst van het Sacrament des H. Doops, zich bij haar voegden en in Christus hunne eenheid vonden.

Deze Kerk was naar de bedoeling des Heeren bestemd om aan de wereld de overwinning van haar Hoofd te toonen, om in ootmoed en zachtmoedigheid de harten te winnen van hen, die nog niet den Heiland door eigen keuze toebehooren; om al de deugden en liefelijkheden van haren Stichter te laten uitschitteren te midden van een krom en verdraaid geslacht. Zij moest getuigen van Hem, die haar vormde uit verlosten, die al hunne zaligheid verwachten van Hem, die hen eerlang in Zijne volle heerlijkheid op zou nemen. Zij moest de wederkomst van haren Heer niet alleen belijden, maar te allen tijde wakend en biddend tegemoet zien en deze hope op Zijne wederkomst nimmer, nimmer uit het hart verliezen.

Deze heilige taak kan zij alléén vervullen, wanneer zij naar de onveranderlijke grondbeginselen der Schrift georganiseerd is, wanneer hare leden, door de heilige Sacramenten, de ambten, ordeningen en genadegaven des Heiligen Geestes verbonden en

geleid, eene eenheid vormen, verre boven alle menschelijke organisatie en vereeniging verheven. De Kerk is geen maaksel van menschen, maar een hemelsch organisme, eene woonstede Gods in den Geest (Ef. 2 : 22), het Lichaam van Christus, God woont in haar, de verzameling van allen, die in den Naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes gedoopt zijn, zonder onderscheid van leeftijd, confessie of landstreek. De Kerk — hoe onbegrijpelijk dit ook voor ons redeneerend verstand moge wezen — *is* het geestelijk Lichaam van den verrezen Zone Gods, *is* vleesch van Zijn vleesch; zoo zijn al deze leden der Kerk met *Hem* op de innigste wijze verbonden, maar zij zijn het ook *onderling*. Zij zijn in waarheid broeders en zusters, gedoopt met éénen Doop, gespijzigd aan éénen Disch, geroepen tot ééne zaligheid.

Is deze opvatting van het wezen der Kerk de juiste — en zij *is* het — *is* de Kerk waarlijk het geestelijk Lichaam van Jezus Christus, dan moeten ook in haar formeering en in haar leven soortgelijke parallellen te zien zijn met het leven en het werken van Christus, haar Hoofd, als er die zijn tusschen de *afzonderlijke* geloovigen en Christus. Welnu die vergelijkingen *zijn* er.

Jezus Christus, Zone Gods, werd wèl in den tijd uit een Joodsche moeder, maar niet als de natuurlijke zoon van Adam geboren. Hij kwam evenals wij allen als *mensch* ter wereld, maar gewichtige en verheven gebeurtenissen vergezelden toch deze komst van *God* in het vleesch: de lofzang der hemelsche heirscharen, de aanbidding door de herders, de teekenen aan het firmament, de geheimzinnige tocht der Wijzen uit het verre Oosten, de wonderbare vrees van Herodes en zijn goddelooze poging om den jonggeboren Koning der Joden uit den weg te ruimen.

Ook de *Kerk* van Jezus Christus is tegelijk van aardschen en hemelschen oorsprong. Bloot uiterlijk en historisch bezien, is zij gevormd door een handjevol eenvoudige lieden, zonder bijzondere ontwikkeling of eenige beteekenis in de wereld. De wieg der Kerk was even onaanzienlijk als de kribbe van Bethlehem: de twaalven, een breedere kring van jongeren, enkele vrouwen, de stiefbroeders van Jezus, in 't geheel een 120 zielen (Hand.

1 : 15). Deze lieden maakten na de opstanding en de hemelvaart een soort van „Gemeinschaft" naar Duitsch model uit — bij *ons* vlot dit nog niet recht! — maar nog geen *Kerk.* Zonder het directe ingrijpen van den verhoogden Heer zou dit zwakke plantje zeker nooit tot een krachtigen boom zijn opgegroeid; zonder den vruchtbaar makenden regen des Heiligen Geestes zouden deze teere kiemen stellig weer verdord zijn. Ongetwijfeld zou met het sterven der laatste ooggetuigen dit vrome conventikel zijn teniet gegaan.

Maar op den dag van het Pinksterfeest kwam de Kerk in haar *onoverwinnelijk* karakter te voorschijn. Door de afdaling van God den Heiligen Geest, den toegezegden Parakleet, kwam zij tot *leven.* Geheel Jeruzalem met al zijn tien- en honderdduizenden van feestgangers verschrok en diepe ontroering maakte zich van allen meester. Evenals bij Jezus' geboorte ontbraken ook bij de geboorte der Kerk nòch de gloriebetuiging uit den hemel, nòch de vijandschap uit den afgrond. Machtige charismata en bittere hoon. En de geschiedenis der jeugdige Kerk, gelijk het boek der Handelingen ons haar teekent, vertoont dezelfde trekken, die ook de Meester droeg. Evenals God Hem had gezalfd met den Heiligen Geest en met kracht, deed Hij het ook de Apostelen en verdere getuigen. En evenals Christus miskend en verworpen werd, waren ook smaad, miskenning en vervolging het deel van deze eerste kerkleden. En omdat de Kerk het Lichaam van Christus was en is en blijft, zullen ook haar, evenals haren Koning, op haar aardsche loopbaan Gethsémané- en Golgotha-uren niet bespaard blijven. Maar ook even zeker zullen haar een heerlijke opstanding en hemelvaart niet ontgaan.

O, welk eene zaligheid zich tot die lijdende, strijdende en overwinnende Kerk te mogen rekenen! Zij omvat *alle* gedoopten, zij kent geen grenzen van talen en landen, zij bekommert zich niet om de muren, door kortzichtige vroomheid en bekrompen eigenwaan opgericht, al betreurt zij ze ook als een gemeenschappelijke schuld en al gevoelt zij ook telkens de bittere belemmering er van. Het wordt ons niet gemakkelijk gemaakt alle

christenen lief te hebben; en ook *wij* hebben onze gebreken en belemmeringen, die anderen wellicht weer in den weg staan. Maar nimmer zullen wij, als wij haar eenmaal gezien hebben, de schoonheid van Christus' heilige Kerk meer uit het oog verliezen. U looft Uw Kerk alom, waar Gij die ook vergaarde, U looft wat loven kan, in hemel en op aarde. Te Deum laudamus.

En nu, mijn lijdende medepelgrim, verheug u, verheug u! Ook *gij* zijt een lid der heilige Kerk, ook *u* stroomen de krachten van dat hemelsche Organisme toe, ook in uwe smart en bekommering wil de Heilige Geest de zoete vertroosting instorten dat gij mede zijt opgenomen in eene beweging, die op de heerlijkheid uitloopt. Daarom verhef ook gij uwe stem uit de stilte uwer beproeving en zing met al uwe broeders en zusters mede:

Door heel Uw Kerk wordt steeds, daarboven, hierbeneden,
In strijd en zegepraal, Uw groote Naam beleden.

En *gij*, mijn ziel, loof *gij* Hem bovenal!

DE MACHT DER GENADE.

Hebt ge op de stofjes nooit gelet
In zonnestraals gouden schijn?
Zij dansen in dat vloeibaar licht
Als sterretjes teer en rein.

Op stralend zilver lijken zij
Of op het zuiverst goud;
Nooit hebt ge 't nietig stof der aard
Zóó blank, zóó rein aanschouwd!

Het zwarte stof wordt schoon en licht.
Dàt heeft *de zon* volbracht.
Kom tobber, Gods Genadezon
Heeft nog veel *grooter* kracht!

DEZELFDE JEZUS.

Dezelfde Jezus heden, die Hij gisteren was en in eeuwigheid zijn zal; *heden* als wij zoo lijdensmoede en zoo terneêrgedrukt door droefheid zijn, niet in staat tot nadenken of bidden, is Hij *dezelfde* Jezus, die onze krankheden droeg en zich ontfermde over onze ellende.

Als verzoekingen ons belagen en wij geen uitkomst zien, is Hij *dezelfde* Jezus, die in alles verzocht werd als wij.

Worden wij teleurgesteld in onze beste vrienden, ook in hen, die ons tot Hem leidden, dan zegt Hij wederom: „Ik zal U niet begeven, Ik zal u niet verlaten."

Lieten wij ons beheerschen door onze boezemzonden, en zijn wij beschaamd die te belijden, dan is Hij nogmaals *dezelfde* Jezus, die vergeeft en onze Voorspraak zijn wil. En als de sombere doodsengel onze woning binnentreedt, en de smart ons dreigt te overweldigen — met hoeveel angst zien wij die donkere wolken naderen! — dan vinden wij ook dáár weder *denzelfde*, die eens weende met Maria en Martha.

Is dan eindelijk ons huis uitgestorven, en staan wij alleen in de wijde, wijde wereld, die wereld zoo groot en zoo schromelijk eenzaam, dat wij niet weten waarheen ons te wenden, dan is Jezus toch nog daar *dezelfde* Jezus, die niet had waarop Hij 't hoofd neerleggen zou.

En als dan eindelijk ons laatste *heden* aanbreekt en wij de zwarte doodsvallei betreden moeten, dan weten wij dat Hij ook dáár zal zijn: altijd dezelfde Jezus, die gezegd heeft: „Ik zal wederkomen en u tot Mij nemen." Neen, Hij zal Zijne kinderen in hunne laatste oogenblikken *nooit* verlaten. Zijn arme gemeente, vaak zoo koud en onverschillig, heeft Hij achttien eeuwen lang gedragen, en Hij zal haar dragen tot het einde toe.

En als dan eindelijk de glorierijke dag aanbreekt, waarop Hij den Vader Zijne gemeente voorstelt zonder vlek of rimpel, die dag, waarop het Heden en het Verleden veranderd wordt in een eeuwig *voor altijd*, zullen wij dan niet een nieuw lied aanheffen ter eere van Jezus, die was en eeuwiglijk zijn zal: *dezelfde* Jezus?

WAT BLIJFT.

„'t Verouderde Evangelie
„Wordt door den tijd gericht.
„De menschheid wordt al wijzer
„En streeft naar hooger licht.
„'t Reeds half vermolmde kruishout
„Is ras in 't stof vertreên,
„En 't laatste altaar des Christens
„Verdwijnt van hierbeneên!"

Zoolang in zondaarsharten
Nog een geweten leeft;
Om vrede en om verzoening
Een menschenziele beeft;
Zoolang een zwaarbeladene
Nog opwaarts de oogen richt,
En, hoop'loos in zichzelven,
Versmacht naar troost en licht;
Zoolang het kind des menschen
Om Zijn gestorv'nen treurt,
En met een heimweesmachten
Het hoofd ten hemel beurt;
Zoolang daar nog gevoeld wordt;
„De dood verslindt ook mij!
„Wie maakt er van zijn banden,
„Van zijn verschrikking vrij?"
Zoolang in onze harten
Nog ééne Godsvonk gloeit,
En 't heilig vuur van Boven
Niet gansch is uitgeroeid —
Zóólang staat onbeweeg'lijk
Als op een rots gesticht,
De Kerk van Jezus Christus,
Der wereld troost en licht.

En wie naar redding smachten,
Naar redding van den dood,
Die zullen allen vlieden
Tot haren moederschoot;
Die vinden daar een rustplaats
Voor 't rustelooze hart,
Een droger hunner tranen,
Een trooster in hun smart.
En is de dag gekomen,
De dag, zoo lang verbeid,
Die aller schoonste droomen
Vervult in heerlijkheid;
Is 't morgenstond geworden
Na zooveel eeuwen nacht,
En worden de beloften
Des trouwen Gods volbracht;
Verzinken maan en zonne,
Dan schittert onverstoord,
't Verjongd heelal omstralend
Des Heeren eeuwig Woord.

U GROETEN AL DE HEILIGEN.

2 Cor. XIII : 12.

Daar is een band, die *al* Gods kind'ren
Vereent tot éénen broederkring.
O, dat mijn hart zich daarmêe troostte,
Dáár meer in stille vreugd aan hing!

De heil'ge schaar begroet elkander,
Bemoedigend steeds voort te gaan.
Straks gaan de gouden deuren open
En 't eeuwig broederfeest vangt aan!

HOE PROF. GUNNING WIST TE TROOSTEN.

(Uit een zijner brieven).

Uw lijden heeft in mij het innigst medelijden opgewekt; dit zegt echter weinig, maar de medelijdende Hoogepriester zal met Zijn: „Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude," meer tot uwe vertroosting doen.

Ook u heeft de Satan gezocht te ziften en nu zegt gij: „ja, en mijn geloof heeft opgehouden," maar dan kan ik u vrijmoedig antwoorden: Gij vergist u. Indien uw geloof dood was, zou het u geen smart meer zijn te denken dat het alles ijdel was. Met een doodsteek in uwe beenderen hoont u de vijand, als hij tot u spreekt: Waar is uw God? Buig u niet zoo neder, hoop steeds voort, want gij zult uw God nog loven. Hij is de menigvuldige verlossing uws aangezichts en uw God.

Welnu, die „doodsteek" voelt gij smartelijk en dat is het troostrijk bewijs dat uw geloof nog leeft. Alle twijfeling, die ons tot smart is, zal als elke andere beproeving tot loutering, heiliging en genezing der ziel moeten dienen, hoezeer de Satan die ook wenscht te gebruiken tot ons verderf.

Tracht niet met redeneering uwe twijfelingen te bestrijden. Ga rustig voort met bidden en lezen, let er om zoo te zeggen niet te veel op, dit beschaamt den vijand ook; voorts moet gij er ook een lichamelijke ongesteldheid in zien, waarvan de Heere u op *Zijn* tijd verlossen zal. En nu, niet alleen wees niet ontmoedigd, maar verheug u, want daar *is* reden toe.

I. Dat uw geloof wordt aangevochten, is een bewijs dat de vijand bang is u te verliezen; dat is een goed teeken: het zijn zijn laatste en daarom zoo hevige pogingen, die hij dáár aanwendt, waar hij ziet dat God *bijzondere* genade geeft.

II. Deze beproeving zal u alle geestelijke goederen veel dierbaarder maken. Gij hebt een oogenblik moeten doorbrengen in de vreeselijke gedachte dat er niets is dan hetgeen wij zien en ondervinden op aarde, namelijk niets dan dood en duisternis. Nu, is er iets, dat het *licht* dierbaarder maakt dan de smart der

duisternis? Is er iets, dat onze ziel meer doet hijgen naar *leven*, eeuwig leven, dan de ondervinding van onzen toestand van dood en ellende?

Geloof mij, dierbare geplaagde ziel, vat moed! Laat dit heerlijk Paaschfeest, o God geve het, in u de kracht der opstanding werken, dat gij *door* den nacht heen *blijft* wachten op den Heer. „'t Licht *zal* dagen midden uit de duisternis."

Gij kunt met den psalmist zeggen: „ik ben een zoon Uwer dienstmaagd." O denk aan haar geloof, zij is niet bedrogen uitgekomen, evenmin als zoovele heiligen, die ook gij gekend hebt. Zou nu de vijand, die u daarenboven *geen één bewijs* kan geven voor zijn beweren, beter weten dan die *allen* wat en wie God is?

O mijn ziel, wanneer de nacht
Des vertwijflens, des bestrijdens
U bestormt, u aangrijpt, — *wacht!*
't Allerbitterst uur des lijdens
Zal in *blijdschap* overgaan,
Want de Heer is opgestaan!

O kon ik u met kracht er op wijzen, dat gij den Heere *toch waarlijk* toebehoort. Een schaap *Zijner* kudde, een lid der gedoopte, in Zijn verbond opgenomen Gemeente. Of meent gij dat uw zonden voor Hem te groot zijn? O als gij Hem eens kondt bij u ontvangen, gelijk gij een mensch ontvangt! Kondt gij Hem daar vóór u zien zitten, u aanziende, gelijk Hij de vermoeiden en beladenen aanzag in de dagen Zijns vleesches, in Galilea. Gij zoudt ongetwijfeld in Zijn vriendelijk, ernstig oog de uitnoodiging lezen: „Wees toch ten volle verzekerd, dat *Ik* u helpen wil en helpen kan tot de volkomen heerlijkheid toe." Gij zoudt de gedachte, dat Hij u afwijzen en voorbijgaan zou *zonder* u te troosten, als een lastering verwerpen. En gij zoudt *recht* hebben zoo te doen. Welnu, *als* dat dan zoo is, waarom zou Hij dan nu anders voor u zijn op den Troon, aan 's Vaders rechterhand, dan Hij voor u zijn zou, als Hij in menschelijke vernedering, als de goede Herder, vóór u stond?

Spitta zingt:

Bleib bei Dem, der Eurentwillen
Auf die Erde niederkam;
Der *um Euren Schmerz zu stillen*
Tausend Schmerzen auf sich nahm.
Bleib bei Dem der einzig bleibt,
Wenn auch alles untergeht,
Der, wenn alles auch zerstäubt,
Siegend über 'm Staube steht! [1])

—

Op deze wijze richtte deze van God gezonden trooster de harten opwaarts. Laat hij ook, lang nadat hij gestorven is, tot u, die in lijden en bekommering verkeert, nog zijn opheffend woord mogen spreken!

ÉÉN DRUPPELTJE.

Ik heb wel eens opgemerkt hoe een bijkans verdord bloempje weêr opleefde door een enkelen druppel water, die er toevallig op neêrviel. Het werd niet opzettelijk begoten — dat gebeurde met die prachtige rozen in het groote perk, maar dat kleine viooltje aan den kant van 't voetpad — wie lette er op? 't Was bijna geheel verdroogd en slap hing het neêr naar den grond. Maar toen de tuinman zijn ledigen gieter wegdroeg, viel er net één druppel op dat viooltje neêr, en waarlijk den anderen morgen zag ik het krachtig en frisch zijn kopje omhoog heffen.

Ach, lieve Heiland, één enkel druppeltje van Uwen genaderegen is mij genoeg. Schenk het mij, en ik zal opleven en van Uwe liefde getuigen!

---

[1]) Blijf bij Hem, die om uwentwil op aarde kwam, die, om uw smart te stillen, duizend smarten op zich nam. Blijf bij Hem, die blijft ook wanneer alles ònder-gaat, die, ook wanneer alles tot stof vergaat, zegevierend zich boven het stof verheft.

WAT IK WEET.

Ik weet een Bron, wier water
  Bestendig is van kracht,
Waar iedre zondaar komen kan
  En waar de vreugd hem wacht.
Die Bron ontsproot bij 't Kruishout
  Waar Jezus Christus leed,
En met Zijn heilig offer,
  De schuld Zijns volks voldeed.

Ik weet dat 'k in mijn zonden
  Zoo diep rampzalig was,
Maar ook dat mij die Heiland
  Volkomenlijk genas.
't Was alles mij ontzonken:
  Mijn hoop, mijn kracht, mijn moed —
Toen vond ik rust en vrede
  Aan Jezus Christus' voet.

Ik weet, daar is voor allen
  Nog plaats op Golgotha.
Kom, neergebogen harte,
  De morgen rijst weldra!
Die Bron vloeit als voor eeuwen
  Nog immer rijk en rein —
Ach, laat u tot haar leiden!
  Wat *zult* gij zalig zijn!

DE DOOD OVERWONNEN.

Wanneer de Heere Jezus zegt: „een iegelijk, die leeft en in Mij gelooft, zal niet sterven in der eeuwigheid," dan bedoelt Hij niet alleen dat de Zijnen van het toekomstig oordeel niets te vreezen hebben, maar óók dat de lichamelijke, de tijdelijke, de aardsche dood over hen geene macht meer heeft. Hoe is dat bedoeld? Aldus: dat het nieuwe leven, dat door de geloovige overgave aan Christus tot stand komt en dat de eigenlijke kern van hun wezen uitmaakt, door den dood op geenerlei wijze wordt aangeraakt, maar door hem tot vrije, heerlijke ontwikkeling komt. Maar dan is dit lichamelijke sterven, dit wegvallen der aardsche hutte, waarin die levenskiem verborgen was, toch eigenlijk geen *sterven* meer. Want zijn prikkel is weggenomen, namelijk de zonde; *die* maakt het sterven tot iets verschrikkelijks, en *die* is voor Gods kinderen door Jezus' zoendood vernietigd. De dood is voor hen zijn verschrikking kwijt, is voor hen slechts een doorgang uit den nacht tot het licht, uit den strijd tot de zegepraal, uit de gebondenheid tot de vrijheid. Kan men dàt nog sterven noemen? „Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, zoo iemand mijn woord zal bewaard hebben, die zal den dood niet zien in der eeuwigheid."

VLEUGELEN DER ZIEL.

Zijn we als de vogel, wien in schommelende abeele
Een onbezorgde wieg'ling lust;
Die 't takjen trillen voelt, en evenwel blijft kwelen —
Zichzelf zijn vleugelen bewust.

DANK ZIJ DEN HEER.

„Deo gratias:
„Dank zij den Heer!"

Dat de goedheid Gods geweten
zij alom, en nooit vergeten;
en dat nu en immermeer,
dank zij den Heer!

„Dank!" het is zoo schoon een spreken;
'k voel mijn hert van liefde breken
als ik zeg en zuchte teer:
dank zij den Heer!

Heb ik ooit onvriendlijkheden,
scherp en zonder schuld, geleden,
't woord verdoofde 't lijden zeer:
dank zij den Heer!

Wil elkeen zijn kwaad uitboeten
en, getroost, dit leven zoeten,
dat hij 't wel van buiten leer:
dank zij den Heer!

Blijft men hier in liefde ontgeven
zet uw oog op 't ander leven;
nooit gewanhoopt, zeg veel eer:
dank zij den Heer!

Dat de goedheid Gods geprezen
zij, zoo nu, zoo ooit na dezen,
en zegge ieder immermeer:
dank zij den Heer!

STRALENKRANS EN DOORNENKROON.

In Runa's „Wildvogel" — ach, welk een schoon boek is dat! — leest ge van een jonge barones, die door de heldin van dit geschrift — een schilderes — geportretteerd wordt. Zij is schoon, maar van een zeer bijzondere schoonheid, en haar weelderige haardos doet de kunstenares, die haar beeld op het doek brengt, altijd aan een doornenkroon denken.

Later komt zij, door de mededeeling van een ander, tot de verklaring van dit gevoel. Gehuwd geweest met een man, van wiens onzedelijk leven het onschuldige, reine meisje geen begrip heeft gehad, moest zij twee van hare drie kindertjes vroegtijdig zien sterven; haar eenig-overgebleven jongske zal ongeneeslijk blind worden en haar man heeft tenslotte de hand aan zichzelf geslagen. Zij is nu óók lijdend, maar neemt dien weg van smart stil en ootmoedig uit Gods hand aan. Haar glimlach is vol weemoed, maar haar hart is rijk aan licht en aan hope, en als zij over de eeuwige dingen spreekt, wekt haar woord terstond den indruk van echtheid, „terwijl" — zegt „Wildvogel" — „ik bij anderen altijd bij geestelijke gesprekken terstond aan schijnheiligheid heb gedacht."

Zulke menschen zijn o, zoo zeldzaam, maar wie ze ontmoet heeft op zijn weg en een oog had voor deze stille majesteit, vergeet ze nimmermeer. Ik geloof dat gij ze vaker bij vrouwen dan bij mannen zult aantreffen. Dáár zijn de stille heldinnen, die, hoezeer ook miskend en vertrapt, aan haar gegeven woord trouw blijven, het oog naar Boven slaan, nòg blijven liefhebben en die den diepgevallen man nog weten op te heffen en moed in te storten, wanneer zijne schuld hemzelf en haar bezoedeld en schijnbaar vernietigd heeft.

Ja, zulk een stralenkrans *is* gewoonlijk een doornenkroon! Maar is het geen hooge *eere* haar te dragen? De lijfgarde van Koning Jezus zijn allen „marturoi" (getuigen, vandaar het woord „martelaar"), getuigen van Hem, die door lijden tot heerlijkheid brengt.

ALLES VERGEVEN.

Zoo ver het Oosten is van het Westen, zoo ver doet Hij onze overtredingen van ons.

PSALM 103 : 12.

Het Evangelie zegt ons dat er vergeving is te verkrijgen en dat zij, die in den Heere Jezus gelooven, reeds volle vergeving *hebben* ontvangen, dat alle hunne zonden vergeven *zijn*. Het is een *volbracht* werk des Heeren, dat ons deel is geworden. De zonde *is* weggenomen. Hoewel wij, zoolang wij op aarde zijn, nog dagelijks onze schuld moeten belijden (want onafgebroken hebben wij met zonden te strijden), toch drukt ons geen oordeel meer zoodra wij in Jezus gelooven. Dat is *onmogelijk*, want: „Zoo *is* er dan geen verdoemenis voor hen, die in Christus Jezus zijn, die niet meer naar het vleesch, maar in den Geest wandelen." Wij *hebben* vergiffenis. Ik weet dat er christenen zijn, die er angstig voor terugdeinzen om Gods liefde zóó onbepaald en onbeperkt voor zich aan te nemen. Zij *hopen* wel dit ééns te mogen verkrijgen, maar durven nog niet met beslistheid hiervan spreken. Zij vinden dit aanmatigend.

Maar is het niet *veel* aanmatigender van *uwe schuld* te laten afhangen den zegen van verlost te zijn? Wij vinden in dit Schriftwoord geen lange opsomming van zonden, wij lezen slechts twee woorden: „onze overtredingen."

Ik hoorde eens van een rechtsgeleerde dat iemand, die zorgvuldig al zijn bezittingen vermeldde, in het testament voor zijn vrouw het voornaamste vergeten had, zoodat zijn vrouw er veel bij te kort kwam; hij had beter gedaan slechts te vermelden dat hij haar *alles* naliet. Ik verheug mij er over, dat er in dezen tekst staat: „die *al* onze overtredingen vergeeft." Van onze geboorte af tot aan ons sterven toe zijn onze geheime en onze openbare zonden, *alle, alle* uitgedelgd.

Toen Mirjam de profetes, Aärons zuster, met haar trommel optrok, gevolgd door de Israëlietische vrouwen, en haar blijdschap over de bevrijding aan de Schelfzee uitjubelde, was de hoofd-

zaak in haar loflied, telkens te herhalen: „Zij zijn in de wateren *verdwenen*, er is *niemand* overgebleven, *niemand, niemand!*" Mij dunkt, ik hoor haar zingen en Jehovah danken. Op deze wijze zie ik op Jezus' verzoenend lijden; ik denk dan aan al mijne en uwe zonden, en dan jubel ik met nog grooter blijdschap dan Mirjam: „ze zijn *alle* vergeven — en vergeten." „Hij doet onze overtredingen verre van ons." „Het bloed van Jezus, Gods Zoon, reinigt van *alle* zonden." Hallelujah!

'T HIJGEND HERT.

Daar ligt in de ziel der menschen een onbedwingelijk verlangen naar geluk. Wat is al de onrust der menschen anders dan eene uiting van die behoefte?

Maar alle schatten dezer aarde kunnen dat verlangen niet stillen of bevredigen. Geld en goed, rang en stand, titels en eerbewijzen kunnen dat ledig daarbinnen niet aanvullen, want het zijn altemaal doode afgoden, en ons harte schreeuwt naar den *levenden* God.

Alleen hij, die in Jezus den levenden God gevonden heeft en waarlijk met Hem in gemeenschap getreden is, heeft vrede, is bevredigd en gelukkig. En toch.... wat wij *hierbeneden* in den Heer genieten mogen, het zijn nog maar enkele droppeltjes vergeleken bij de stroomen des levenden waters, die *daarboven* onze harten verkwikken zullen.

Zoo vaak de Neurenberger Patriciër Christoph Führer in zijn koortslijden zich met een teug frisch water mocht verkwikken, sprak hij de woorden: „Gelijk het hert schreeuwt naar de waterstroomen, zoo schreeuwt mijne ziel, naar u, o God! Mijne ziel dorst naar den levenden God."

Zalig zij, die dit verlangen hebben en houden!
Zij zullen verzadigd en verkwikt worden.
Uit zijn milden overvloed
Schenkt de Heer hun 't hoogste goed.

MIJN HEILAND.

Den Heiland, die Zijn bloed en leven
  Aan 's werelds redding heeft gewijd,
Dien Heiland worde lof gegeven,
  Vermeldt Zijn roem in eeuwigheid!
Zingt van de wond'ren, die Hij doet,
Maar boven alles: zingt Zijn bloed!

Dien Heiland heeft mijn hart gevonden;
  Waar anders dan op Golgotha?
Daar vloot mij balsem uit Zijn wonden,
  Daar vond mijn schuldig hart gena.
Voor mij, den grootsten zondenknecht,
Werd Hij aan 't hout des vloeks gehecht.

Wien anders zou 'k mij toevertrouwen,
  O Heiland, die aan 't kruishout stierf?
Op U wil 'k al mijn hope bouwen,
  U, die mij eeuwig heil verwierf.
U volg ik op de smalle baan,
Als uw verloste, uw onderdaan.

Uw liefde is nimmer af te meten;
  Gij gaaft uw leven ook voor mij.
O, laat mij nimmer U vergeten!
  Dat, Heer, mijn hart steeds bezig zij
Met uwen lof den ganschen dag,
Totdat 'k U straks aanschouwen mag!

DE GENEZENDE KRACHT DER NATUUR.

Zieken en lijdenden, tobbers en sukkelaars, gaat toch, zoolang het u éénigszins mogelijk is, Gods vrije natuur opzoeken! Ik beklaag alle stadsbewoners uit den grond van mijn hart. De eerste moordenaar Kaïn was ook de eerste stedenbouwer. Ontvlucht als gij kunt de harde, gevoellooze straatsteenen en gaat eens naar buiten, gij, die nu eenmaal tot de beklagenswaardigen behoort, die zelden of nooit een zonsopgang, een zonsondergang van uit het vlakke veld te bewonderen hadden! Tracht u eens een dag vrij te maken en laat de zon en de frissche lucht, het lied der vogels en de ozon der bosschen, de storm en de regen óók (als gij ze verdragen kunt) over u henengaan, en gij zult dikwijls gesterkt en bemoedigd terugkeeren. De natuur kan als een lieve moeder, soms ook wel als een toornige vader, ons tegemoet komen, en zoowel haar zachtheid als haar ruwe onstuimigheden kunnen heilzame artsenij voor ons zijn.

Maar zij kan niet *allen* helpen. Velen zijn aan hun krankbed gebonden of kunnen om andere oorzaken niet van haar genieten. Zij is dan ook geen „wonderdokter" en de afgoderij, die tegenwoordig op allerlei wijze met haar gedreven wordt (naaktlooperij, rauwe-kost-kauwerij, zich wentelen in modder of vochtig gras) is even verkeerd als het verwaarloozen van hetgeen zij ons schenken kan. Haar beste werk is het dat zij ons leert, geen *waren* troost te kunnen bieden, dat zij ons naar een Ander heenwijst, die troost gelijk een moeder troost.

Toch moeten wij *meer* en *intiemer* met de natuur omgaan dan wij gewoonlijk wel doen. Wij, lijdenden en bezwaarden, zitten veel te vaak te piekeren op onze kamers. Onze gedachten, ook onze smartelijke en sombere gedachten, die wij natuurlijk niet thuis kunnen laten, krijgen vaak daarbuiten een lichteren aard, een hoopvoller wending. Het is alsof God zelf ons Zijn zegenende hand op het moede voorhoofd legt en ons toefluistert: moed gehouden, mijn kind! Ik ben er óók nog! Vergeet dat niet! Heeft niet onze Heiland zelf gezegd: let eens op de vogels

en op de bloemen? (Matth. 6 : 26). Heeft Hij niet Zijn heerlijke gelijkenissen als 't ware opgedaan op de velden en akkers van Zijn aardsche vaderland? Heeft Hij niet het groeiende koren, en zooveel andere kinderen des velds, ons tot leermeesters en helpers aangewezen? (Matth. 4 : 26 verv.)

De *nacht* is voor velen een schrikbeeld, vooral wanneer de zoo heilzame en verkwikkende slaap de oogen ontvliedt. Dan lijkt soms het lijden dubbel zwaar, de duisternis dubbel drukkend. Maar zij *kan* ook een goede vriendin van ons wezen. Heerlijk als al het vermoeiende gedoe van den dag voor een wijle ophoudt, als de groote stilte daarbuiten ons ook de ziel stiller en rustiger maakt; als de vriendelijke maan haar zachte stralen door het geopende venster laat binnen vallen. En hoe heerlijk kunnen de sterren fonkelen en ons troosten met hetgeen de Heere God aan Abraham en aan al Zijne vrienden ook door hare prediking te zeggen heeft.

De *morgen* is vaak een eerste trooster en bevrijder, wanneer hij na een moeilijken, slapeloozen of somberen nacht, zegevierend in de donkerheid binnendringt, de nevels verjaagt en overal stroomen van licht en van blijdschap aanbrengt. Dan komt menige lijder weer tot een stillen glimlach dan voelt hij zich tot bidden gestemd en grijpt hij weer frisschen, nieuwen moed.

Vaak brengen *storm en onweer* ontspanning en verlichting. Het schijnt dat het oproer daarbuiten in de natuur een kalmeerenden invloed heeft op het verontruste gemoed. Vaak ook hebben de knetterende bliksemstralen, de hevige winden en regenvlagen een ernstige prediking tot den mensch gebracht, en hem zijn eigen kleinheid en onbeduidendheid heilzaam doen beseffen. De uitwerking van dit alles is bij den een vaak geheel anders dan bij den ander, maar dikwijls hebben ook deze krachtige klanken uit het groote orkest der schepping een gezegenden invloed op menig bekommerd hart uitgeoefend.

Dàt hart moet wel zeer verbitterd en verdonkerd zijn, dat niet voor de toovermacht der *lente* bezwijkt. Hoe heerlijk is het eerste jonge groen! Hoe ademt men òp, wanneer eindelijk de strenge boei van den winter gebroken wordt en de eerste tonen

van het lied der vogelen worden gehoord in de nog bladerlooze boomen! Alles spreekt dan van leven en liefde, en in menig somber gemoed komen zachter en hoopvoller gedachten naar voren.

De *zomer* met zijn gloeiende warmte en zijn drukkende zwoelte kan voor zwakke zenuwen een beproeving zijn. Maar de velden in hun bloeiende pracht, de wuivende korenaren, de lange dagen en de geheimzinnige geluiden van den nacht kunnen toch ook menige opwekking aan kranken en lijdenden brengen. Voor het geloovige hart ligt er zooveel leering in het rijpende graan, dat eerst sterven moest om te kunnen ontluiken, in dien rijkdom van wijngaard en boomgaard, die evenzeer van Gods wijsheid als van Zijn liefde getuigen.

En dan komen *herfst* en *winter*. Elk met zijn eigen sprake en onderricht. Door de gansche schepping trilt het lied van den weemoed, als de tinten al valer en fletscher worden, of in bloedend rood den naderenden ondergang van alle kleuren profeteeren. De boomen laten hun bladeren vallen, de nevels sluipen door bosch en veld, straks stollen de beekjes en rivieren tot ijs en wordt alles door de witte lijkwade der sneeuw bedekt. Dan wordt wel eens het heimwee naar zoeler oorden, bij Gods kind ook het verlangen naar de schoonheid van het eeuwig vaderland wakker.

Wij kennen de majesteit der *bergen* niet in ons vlakke land, maar velen onzer hebben ze aanschouwd met eigen oogen, anderen hebben er genoeg van gehoord en gelezen om te begrijpen hoe schoon en hoe gezegend het dáár zijn kan. Hoe vrij ademt er de borst! Hoe verheven is het uitzicht op de diepe dalen aan zijne voeten of op de blinkende sneeuwtoppen der reuzen daar omhoog. Ja, menige kranke heeft in de hooge berglucht genezing gevonden, menige bedrukte van hart is daar tot verruiming en bevrijding gekomen. Welk een voorrecht wanneer men, ook op het ziekbed en ook in onze lage landen aan de zee, zijne oogen opheffen mag tot de bergen, vanwaar zijne hulpe komt!

Eert de natuur en hebt haar lief, mijne vrienden!

IN LIJDEN. [1])

Als zorgen u omringen,
En gij niet meer kunt zingen
  Door 't leed dat g' ondervindt;
Als pijnen in u knagen,
En brengen u tot klagen,
  Vrees niet: gij zijt Gods kind.

Is 't donker om u henen,
Moet 't oog vaak tranen weenen
  Om smart, die in u woelt;
Als om het lange lijden
De menschen u gaan mijden,
  God weet toch wat gij voelt.

Ja, Hij, de Man van smarten,
Die nieren proeft en harten,
  Hij weet het, wat gij lijdt.
Maar Hij zond met het lijden
Ook d'uren van verblijden
  Als een verkwikkingstijd.

Daarom, wat kan u hind'ren,
Gods liefde doen vermind'ren,
  Nu g' eenmaal zijt Zijn kind?
Laat vrij uw tranen vloeien,
Laat stil de stormen loeien,
  Gij kind, door God bemind.

[1]) Al is dit versje als *poëzie* wellicht wat zwak, toch neem ik het hier gaarne op. Zoo'n gedichtje spreekt toch *meer* tot het hart, wanneer men weet *wie* het gemaakt heeft. Zij was een arme kankerlijdster, die zeventien jaar moest wachten tot de Heere haar uit dit vreeselijk lijden verloste. Ik heb drie versjes van haar, alle drie uit haar laatste dagen en onder de hevigste pijnen opgeteekend. In een daarvan zegt zij: „Wachten is zingen en zingen is wachten, als wij maar zingen, verstommen de klachten." Nu is zij bij den Heere en mag zij naar hartelust zingen.

Wat kan ons hier dan deeren?
't Zijn immers slechts de klêeren,
  Die w' uitdoen als Hij komt.
De knop moest eerst gebroken,
Voordat de bloem, ontloken,
  Tot vollen wasdom komt.

Dus, voelt g' uw tranen vloeien
En binden d' aardsche boeien,
  Geen nood — God kent het Zijn';
Hij zal u kracht verleenen,
En niets kan u ontnemen
  Den zegen — „Hij is mijn."

Door lijden tot verblijden.
Hij voert door droeve tijden
  Tot heerlijkheid u heen.
Hoe zoet wordt dan 't kastijden!
Laat Hem maar 't pad bereiden;
  't Maakt u met God gemeen.

Al zijt ge op aarde eenzaam, —
Met onzen God gemeenzaam,
  Wordt d' aard een heerlijkheid.
Wat heeft het vleesch voor waarde!
De ziel wordt voor Gods gaarde
  Bereid voor d' eeuwigheid.

DE TROOST DER HEILIGE SCHRIFT.

Een kranke, een lijdende walgt van die ongezonde, gepeperde, frivole lectuur, die in gezonde dagen helaas nog maar al te vaak gezocht wordt. Wanneer eene ziel in nood verkeert, vraagt zij naar andere spijze. Dan komt die oude Bijbel weer in eere, die met geen enkel ander boek ter wereld aan eeuwigheidsgehalte, aan troost en aan schoonheid op ééne lijn te stellen is.

Het lijden is een goede verklaarder der Schrift. Onbekende diepten en hoogten worden dan voor het oog zichtbaar, dat ze in gezonde en zonnige dagen nog nimmer had opgemerkt. Hoe rijker de ervaring van het lijden is, te rijper wordt ook de vrucht der Schriftoverdenking. Gods Woord is doorweven van beloften, toezeggingen, vertroostingen, die het moede, bedroefde hart kunnen versterken.

Hoe dierbaar worden ons dan de Psalmen! Daar zien wij Gods heiligen in het hart. Geen nood, die dáár geen weerklank vindt, geen droefheid waarvoor dáár geen balsem in Gilead (Jer. 8:22) geboden wordt. De wildste, ontembaarste klachten van het opstandige hart vinden daar uiting èn leiding, verzachting, oplossing. Wie is ooit over het probleem van het Boek Job uitgedacht? En als men zich ook door hem laat heenleiden naar den grooteren, den grootsten Lijder des Nieuwen Verbonds, hoe rijk en gezegend is men dan! Ja, er is wel geen bladzijde der gansche Schrift waarop niet voor Gods kind in zijn eigen lijden een bijzondere vertroosting te vinden is. Leest, leest uw Bijbel, gij bedroefden en beproefden, en laat deze rijk voorziene Disch u op uwen zwaren en moeilijken pelgrimstocht tot vertroosting zijn.

Hij zal het u niet altoos *makkelijk* maken, want zonder erbarmen ontdekt hij u uwe schuld en overtreding. Maar „de wonden dezes liefhebbers zijn getrouw." Hoe meer gij aan uzelven ontdekt wordt in al uw snoodheid en ongerechtigheid, te sterker en nadrukkelijker wordt gij op Hem gewezen, die geen lust heeft in den dood des zondaars, maar daarin dat hij zich bekeere en leve.

TROOST.

Een hart, dat waarlijk troost kent, heeft een wonderbare kracht. Want de vreugde in den Heere maakt sterk. Dan kan men àlles verdragen. Dan valt geen last te zwaar, dan is geen lijden onoverkomelijk, geen berg van beproeving te steil, of men komt er in het geloof overheen. Dat leert Gods Woord *overal* en de ervaring van Gods kind bevestigt het in *alle* landen. De troost des geloofs heeft Paulus tot een uitverkoren werktuig in de hand van zijn God gemaakt en Stefanus tot een overwinnaar over al de verschrikkingen des doods. Waar vergeving van zonden is, daar is leven, geestelijk leven en bloei. Als de ziele met God in vrede is en God aan hare zijde heeft, welk een kracht bezit zij dan! Zoo God vóór ons is, wie kan dan tegen ons zijn? Wat zou ons kunnen schaden, wanneer wij één zijn met onzen Heiland? Dit is de overwinning, die de wereld overwint: ons geloof.

Een getroost hart spreekt: God heb ik lief, want die getrouwe Heer hoort mijne stem, mijn smeekingen, mijn klagen. En dan volgt het onvoorwaardelijk dien God, die zoo koninklijk troost. Een getroost hart is ook een vroolijk hart, een blijmoedig hart, en zulk een is voor anderen altijd ten zegen. Een hart, dat genade kent, dient gaarne en volgt gaarne. Een getroost hart is mild, zachtmoedig en vergevensgezind. Alleen zùlk een hart kan waarlijk dragen en verdragen en wachten op den Heere. Alleen zulk een hart weet wàt trouw en gehoorzaamheid en liefde is. Alleen als „beminden" kunnen wij, naar het woord des Apostels, erbarming, medelijden, zachtmoedigheid „aandoen." En „beminden" Gods zijn alleen zij, die door Hem getroost zijn.

Zulk een getroost hart, dat vrede heeft gevonden in Christus, kan loopen zonder moede te worden. Dat kan vòlhouden ook in den hevigsten strijd, want de genade en de gerechtigheid des Heeren zijn zijne sterkte. Nu dan, doe uwen mond wijd open, opdat Hij u vervulle! Open uw hart, opdat Hij Zijne vertroostingen vermenigvuldige, Hij, die troost gelijk eene moeder troost. O, wie is een God als Hij?

'K HEB JEZUS GEVONDEN.

'k Heb Jezus gevonden,
Die al mijne zonden
  Genadig vergeeft.
Hij kent mijne krachten;
'k Mag alles verwachten,
  Nu Hij in mij leeft.

'k Heb Jezus gevonden!
Hij heelde de wonden
  Van zonde en van schuld;
Hij zal mij geleiden,
Op grazige weiden
  Met trouw en geduld.

'k Heb Jezus gevonden!
'k Ben aan Hem verbonden
  In blijdschap en smart;
En schoon ik ook viele,
Hij troost mijne ziele,
  Hij heiligt mijn hart.

'k Heb Jezus gevonden!
De dood is verslonden,
  Zijn hemel is mijn.
De krone van 't leven,
Die zal Hij mij geven
  Als 'k bij Hem zal zijn.

HET BOSCH EN DE ZEE.

Voor den eenen heeft het *bosch,* voor den ander de *zee* meer te zeggen. Wat zijn wij gelukkig dat wij in Nederland allebei bezitten, al doen de hebzucht en de dwaasheid der menschen voor onze bosschen gedurig meer vreezen. „Ik haat elken boom," zei me eens een prozaïsche boer, „want op zijn plekke kan ik sukerpeeën planten." „Ik vind bosschen onnoodige luxe," zegt de bouwspeculant, adellijk of burgerlijk, en laat de prachtigste woudreuzen omhakken, want ze brengen hem guldens in zijn zak.

Waar kan men in beter gezelschap verkeeren dan met die knoestige, machtige stammen, die, vastgeworteld door storm en regen, den moeden mensch hun geweldige bastonen toezingen? Een mensch vergeet toch vaak zijn echte of gewaande droefheid wanneer hij onder de schaduw van eiken en linden daarhenen schrijdt en den zang der vogelen geniet.

En wie de zee liefheeft, wie hare sprake verstaat, die kan aan haar oeverstrand hare eindeloos-gevarieerde muziek beluisteren; haar golfslag, nu eens als de donder zoo machtig, dan weer zoo teeder als de liefkoozing eener moeder. En als dan de witgekuifde, door den stormwind opgezweepte baren op het strand beuken, en de mensch onder het loeien der orkanen zijn eigen stem niet meer hooren kan, dan dringt wel eens de goddelijke roepstem tot hem door: wat klaagt gij toch, nietige aardworm, over uw eigen kleine zorgen! Is niet het gansche leven één voortdurende onrust en woeling? Denk er om: Eén is er, die ook ù rust en vrede kan schenken. Ga uit uw eigen tobben en smarten uit tot Hem, die ook u zoekt en die ook u toeroept: kom tot mij, gij belaste en beladene, en Ik zal u rust geven.

Maar bovenal is de natuur eene profetes en troosteres als zijzelve hare Tabor-uren heeft: in een stillen zonsopgang op de bergen of in de bloeiende heide, bij een vredigen zonsondergang of bij dat verrukkelijke Poollichtgloeien, dat onvergelijkelijke schouwspel der blauwe en roode en groene stralen, dat de reizigers uit het hoogste Noorden somtijds in stille bewondering

mogen gadeslaan. O, wanneer wij in zulke oogenblikken ons kunnen overgeven aan de eerbiedige aanschouwing van 's Heeren wondermacht in Zijne schepping, dan drukt het lijden toch minder zwaar, dan wordt het verdriet toch overgoten met een glans van goddelijke vertroosting.

Wij weten het wel: *alles*, wat wij behoeven, het *beste* en *onmisbaarste*, kan de Natuur ons niet schenken, wanneer een arm, lijdend zondaarshart om hulpe schreit. Dáártoe moeten wij den blik richten naar Golgotha, den kleinsten onder de bergen dezer aarde, maar toch den allerschoonste. Maar dankbaar zullen wij evenwel uitspreken dat de Heere ook in het groote boek der Natuur Zijnen naam met gulden letteren heeft ingeschreven, en dat de lijdende mensch daar menigmaal wonderheerlijke en mildvertroostende dingen lezen kan.

MET JEZUS ALLEEN.

Hoe zalig te wezen
Met Jezus alleen,
Voor niets meer te vreezen,
Gelukkig, tevreên.

Zijn stemme te hooren,
Zoo lieflijk en zacht;
Niets kan mij dan storen,
Want Hij is mijn kracht.

Dan ken ik geen smarte
Dan voel ik geen pijn;
Dan juicht 't in mijn harte:
Die Jezus is mijn.

EENE GELUKKIGE MISMAAKTE.

De volgende regels zijn uit een brief van een tobber uit het buitenland. Het is wel eens goed, niet waar, dat wij ons vergelijken met anderen, die het zooveel zwaarder hebben dan wij. Het kan ons leeren zwijgen en denken.

„Mijn hart dringt mij te vertellen welke groote dingen de Heere aan mij gedaan heeft, en dat onder omstandigheden, die velen erbarmelijk en beklagenswaard zullen noemen.

„Reeds in mijn eerste jaren vertoonden zich bij mij de sporen van eene spieronsteking, die in mijn rug begon en zich openbaarde doordat mijne ledematen begonnen te verstijven. Tot mijn twintigste jaar kon ik mij echter nog tamelijk goed bewegen. Maar eenige maanden vóór mijn twintigste jaar brak plotseling de ziekte in groote hevigheid uit. Weldra kon ik niet meer loopen en langzamerhand ook mijne armen niet meer bewegen. Ten slotte kon ik — dat is nu 17 jaar geleden — alleen mijn linkerhand nog gebruiken, en die helpt mij nog steeds voor mijn vrij uitgebreide correspondentie.

„Maar niemand behoeft te denken dat ik te beklagen ben! Ik heb in en door het lijden mijn Heer en Verlosser leeren kennen als mijn *persoonlijken* Heiland. Ik zou geen uur van mijn ziekte willen missen en met geen gezonde, die God niet kent, willen ruilen.

„God heeft mij de gave der poëzie geschonken en vele tienduizenden van kaarten met spreuken, en vele honderden van mijne verzenbundeltjes zijn de wijde wereld ingegaan om harten te troosten en te vermanen, om getuigenis af te leggen hoe Gods kracht in de zwakken machtig is, wanneer zij op Hem vertrouwen en zich aan Hem overgeven.

„Ik schrijf deze eenvoudige regelen terneer als een getuigenis voor mijn Heiland. Mochten zij menigen kranke, die het „waarom" van zijn lijden nog niet verstaat, en ook menigen lichamelijkgezonde, die nog geen vrede heeft voor zijn hart, naar Hem heenwijzen, die, ook in alle banden, waarlijk *vrij* maakt: naar onzen dierbaren Jezus!"

GEBED.

O Heiland, wat is het heerlijk U te mogen zien in *alles*, niet alleen in de groote dingen des levens, maar ook in de kleine; niet alleen in de dingen, die ons aangenaam zijn, maar ook in die dingen, die ons *niet* aangenaam zijn, maar die ons vormen voor den hemel; niet alleen in de dingen, die ons doen lachen, maar ook in die dingen, die ons vaak bitter doen schreien; niet alleen op de feestdagen des levens, maar ook bij de altaren van onze Izaks. Zie, dat is het juist wat ons leven den echten vrede geeft, wanneer wij uw hand zien in alles wat ons overkomt. Dan verstomt de klacht: *„Mijn weg is voor den Heere verborgen en mijn recht gaat aan mijn God voorbij,"* maar dan jubelt het in ons, ook te midden van de hevigste stormen des levens: *„mijn vader staat aan het roer en ik behoef dus niet bang te wezen, want Hij kent alle klippen en gevaren."* Daarom wil ik U ook niet vragen om van leed verschoond te blijven, maar alleen maar om te mogen *gelooven,* om te mogen *weten*, om te mogen *ervaren,* dat uw hand is in *alles*, wat mij overkomt; dat niet het noodlot, maar Gij stuurman zijt op mijn levenswagen. Wanneer ik uw hand maar *achter* alles en *in* alles mag zien, dan kan ik gerust zijn en dan durf ik ook verder te gaan. Heere, Gij kent mijn angstig hart, dat dadelijk beeft als het U niet ziet. O, blijf mij daarom heel dicht nabij en wees mij een zichtbare Leidsman en voelbare Levensvriend. De booze menschen zeggen zoo vaak dat Gij U niets van den enkelen mensch aantrekt, dat Gij daarvoor veel te groot zijt, maar Heere, dat komt omdat die booze menschen Uw ware grootheid niet kennen. Neen, een moeder is niet te groot om op haar kind te letten, al is die moeder ook koningin, en een vader acht er zich niet boven verheven voor zijn kind te zorgen, al is die vader ook een keizer. Zoo zijt Gij ook niet te groot om op mij te letten, o dierbare Vader, en daarom reken ik er op, dat uw hand in alles is. Ik vraag U alleen maar: *laat mij tot troost in mijn leven U ook in alles mogen zien.* Amen.

*

NIET AL TE VEEL AAN DEN DOOD DENKEN!

Het sterven is zeer zekerlijk een hoogst ernstig gebeuren, het naderen van den „koning der verschrikking" is ontroerend in hooge mate, maar zijn bitterheid is toch voor den geloovige geweken. Die heeft zijn Heiland voor hem op het kruis gedragen en — weggedragen. Als christenen zijn wij op weg naar het *leven*, en de dood is daartoe (wanneer wij de wederkomst des Heeren niet mogen aanschouwen) slechts de weg, de *donkere* weg somtijds, maar toch de weg, die naar het licht henenleidt.

Daarom houd ik niet van al die wonderlijkheden, die ook vrome christenen soms ten opzichte van den dood te zien geven. De heidensche Egyptenaren zetten wel een doodskop, ja een gebalsemden doode aan hun maaltijd. Nu daar waren het dan ook heidensche Egyptenaren voor! Maar *christenen* verfoeien zulke griezeligheden, al worden ze helaas wel ook bij *hen* af en toe gevonden. Keizer Maximiliaan nam op al zijn reizen zijn doodkist mee. Een hertog Von Oels stichtte zoowaar een „ridderorde van het doodshoofd." De vorstin Dorothea van Brunswijk droeg altijd een gouden doodkistje op haar boezem. Vorst Wolfgang van Anholt sliep vijftien jaar lang met zijn doodkist naast zijn bed. De prediker Scriver hield elken dag van zijn leven een voorbereiding voor zijn sterven.

Dat alles lijkt mij eenzijdig en overdreven. Zeker, de Heilige Schrift geeft een groot aantal waarschuwingen om aan de vergankelijkheid van het leven en aan het toekomend oordeel te denken, en het is heilzaam en noodig ook die telkens weer te overwegen, maar de beste voorbereiding, die een kind van God houden kan, is dagelijks bereid te zijn om zijn komenden Heiland te begroeten en Hem met een brandende lamp tegemoet te gaan. Laat ons daarom, óók als zieken, niet te eenzijdig aan ons *sterven* denken. Over dat „beetje dood," dat ons nog wacht, zal de Heiland ons wel heenhelpen. Wij zijn op weg naar het leven, het volle, zalige, heerlijke leven der onverwoestbare *gezondheid.* Is dàt niet heerlijk, vrienden?

BLIDEN MOET IN TEGHENSPOET.

Bliden moet in teghenspoet
En doet gheen liden wijcken,
Want hij bekent: die them toe sent,
Hi sal hem niet beswijcken.
Want God altoes dengenen troest,
Die zijn beuaen met liden,
Hierom hebt moet in tegenspoet:
Na liden coemt verbliden.

Daer leeft gheen man, die mach of can
Dat liden hier ontganghen;
Al scont oec hijt mit alder vlijt,
Nochtans wert hi ghevanghen.
Mer wie ter tijt hier wert castijt
Ende hem daerin can liden,
Na dit verdriet, dat hem ghesciet,
Sal hi in troest verbliden.

Hi is gevaen, wil hijt verstaen,
Mit liden vast ghebonden,
Die, als ic waen, soude vergaen
Mit vroechd in val der sonden;
Mer dat verdriet en henges niet,
Dat hi dus coemt in vresen,
Ende dat onspoet, dat hem ghemoet,
Doet hem voersichtich wesen.

Die dan bekint, dat hem God mint,
Dien hi castijt mit liden,
Ende tloen besint ende ondervint,
Wat wil hijt dan vermyden?
Hierom met vlijt gaet aen den strijt,
So moechdi tsegen winnen;
Want wie ontspoed lijd mit oetmoed,
Heeft stadich vroechd van binnen.

O mensche goet, hierom wees vroet
Ende wilt gheen liden wiken;
Want niemant vri, ghelovet mi,
En levet op artriken.
Hierom verdraecht al onversaecht
Ende wilt dat wenich achten:
Worstu ghewont in dinen gront,
Iesus salt di versachten.

Dit self is claer ende openbaer
Inder Scriptur bewesen,
Dat hem gemoet menich teghenspoet,
Die God genaem sal wesen.
Want int gemein den herten rein
So veel op valt te liden,
Want die weldaet wert dic in quaet
Verkeert in allen siden.

Een troestelic woort heb ic gehoort,
Dat doet mi vrolic liden,
Dat God hier loont ende namaals croont
Die vromeliken striden.
Hierom west vro, doet oec also
Ende laet al overgangen,
Der vroechden croon int hemelstroon
Salstu daervoer ontfangen.

O lijdsamheit, daer is gheseit,
Dat ghi die croen sult dragen.
Die dan sijn scult quijt mit verdult
En derf hem niet beclagen.
Hierom so lijd een corte tijd,
Ten sal niet ewich duren:
Want God verblijd, dien hi castijt,
Lijd vrolic, sonder trueren.

Wie tliden vlicht, dat hem aenswicht,
Die mach gheen troest ghewinnen,
Noch hi en kent dat testament,
Dat Iesus leet uut mynnen.
Doen hi ghewont aen tcruce stont,
Loefd hij daervoor te gheven
In deser tijt vreed ende iolijt
Ende namaels teuwigh leven.

TOT STERVEN BEREID.

Een Pruisisch veldprediker ging eens, in den afgrijselijken oorlog tusschen Pruisen en Denemarken, de kranken in een der talrijke lazaretten opzoeken. Aan 't einde der zaal lag een Deen doodelijk gewond, vol verlangen naar een toespraak van den dienaar des Heeren. Maar toen deze bij hem kwam, bleek het helaas dat de Deen geen Duitsch en de Duitscher geen Deensch verstond. Maar de liefde wist ook hier raad! De predikant nam de hand van den stervende, kuste hem op het voorhoofd, en wees met de andere hand naar boven, zeggende: „*Jezus.*" De vreemdeling, die een kind van God was, begreep hem dadelijk, lachte vol zalige blijdschap en herhaalde den naam „Jezus." Toen ging hij getroost naar het Vaderhuis.

Zalig de mensch, die *weet* dat zijn Heiland hem verlost heeft, en die zijnen geest rustig in de hand van zijn hemelschen Vader kan toevertrouwen!

Mijn lieve lezer, waar zijt *gij* met uw geest, met uw gedachten, met uw hart? Zijt gij bij uwen Heiland, of dwaalt gij nog rond in deze wereld, zit gij nog neder bij de gebrokene bakken, die geen water houden en nimmer uwen dorst kunnen stillen?

O, kom tot de wateren Siloams, die zachtkens vloeien, kom tot den Heiland, die u verkwikken en verzadigen kan!

Waar is een vreugd, een kalmte, een heil
Zóó zalig als dit hoogst genot?

DE WERELDSCHE WIJSHEID TEGENOVER HET LIJDEN.

Ook de wereld buiten God heeft alle eeuwen door getracht het raadsel des lijdens te verklaren of te verzachten. De oude wijzen van Indië en Griekenland, ja alle groote geesten der gansche aarde, hebben zich met dit ontzaglijk vraagstuk bezig gehouden. Sommigen poogden het lijden te overwinnen door de vreugde en den lust, anderen door onderdrukking van alle smartgevoel, weer anderen door een hooge moraal.

De vreugd, de lust in het leven, het genot in allerlei vormen — ach, zij blijken toch maar armzalige vertroosters te zijn! Op den duur ziet men de hopeloosheid van zijn pogen in en de gewilde vreugde in het leven slaat om in pessimisme en wanhoop. Het einde dezer wereldbeschouwing is voor de kloeken en consequenten onder hen — de zelfmoord, die dan ook rondweg als de beste oplossing wordt aanbevolen.

Eerbiedwaardiger is de krachtige wil, de Spartaansche en Stoïcijnsche welbewustheid, die zich met alle energie tegen het lijden verzet en tracht zich er boven te verheffen. Maar op den duur blijkt 's menschen kracht machteloos tegenover den ijzeren voortgang der smart, en ook de geweldigste zelfbeheersching en inspanning bezwijkt, ook zij eindigt in moedeloosheid en vertwijfeling.

Nog verhevener, maar ook nog tragischer, is de poging van edele geesten als Sokrates, Plato in de Oudheid, en van tallooze anderen uit later eeuwen, die door strenge plichtsbetrachting en verheven zedelijkheid gepoogd hebben zich over het lijden en de raadselen des levens heen te zetten. Maar aan geen hunner is het gelukt verder te komen dan een stille, weemoedige onderwerping, eene resignatie, die evenmin oplossing voor het vragend verstand, als vrede voor het klagende hart vermocht te schenken.

De wijsheid dezer wereld is sedert Boeddha of Aristoteles nog geen schrede verder gekomen ter verklaring en ter genezing van het lijden. Er is maar één redmiddel: het geloof in den levenden God en in Christus, den Redder der wereld. Doch

onze tijd wil van Hem evenmin weten als eenige andere voorafgaande periode. Men beproeft het altijd weer opnieuw, in de trotschheid van den natuurlijken mensch, het levensraadsel te verklaren, maar het blijft bij het oude woord der discipelen: „wij hebben den ganschen nacht gevischt, maar niets gevangen." Daarom is dan ook gemis aan vreugde en aan hoop „het" kenmerk dezer eeuw. De dolle, woeste gemeenheid van het pret-makende „volk" en de beschaafde holheid der glimlachende „intellectueelen," ze zijn beide openbaringen van dezelfde troostelooze onmacht. Het leven is nu eenmaal ongeneeslijk ellendig en men moet maar zien het zich zoo dragelijk mogelijk te maken, totdat de onvermijdelijke dood voorgoed aan alles een einde maakt. Een ontaarde „kunst" heeft er vermaak in de ellendigheid, de afschuwelijkheid van het leven zoo naakt, zoo afgrijselijk mogelijk voor te stellen — ook onze letterkunde en schilderkunst doen er gretig aan mede — en de socialisten, gevolgd door hunne wettige zonen: de communisten en anarchisten trachten op hunne wijze verbetering te brengen in den rampzaligen toestand der menschheid. De eindelooze moordpartijen dezer wereldverbeteraars, het rampzalige lot van den geluksstaat Rusland, de toenemende verwarring en verwildering der volkeren, het zijn altemaal bewijzen voor wie nog zien kan en zien wil, dat de oude Beets het aan het rechte eind had, toen hij den mensch zonder God liet zeggen: „Godlof, wij redden 't zonder Hem — maar die het zeggen, *zinken.*"

Zoo spreekt de Heere: vervloekt is de mensch, die op menschen vertrouwt en vleesch tot zijn arm stelt, en wiens hart zich van den Heere afwendt.

Maar gezegend is de man, die zich op Hem verlaat en wiens toevoorzicht de Heere is. Hij gelijkt op een boom, die aan water geplant is en wiens wortelen zich uitstrekken naar de beek. Hij heeft niets te vreezen, wanneer de hitte komt en zijn loof blijft groen; ook in dorre jaren vreest hij niet en hij houdt niet op vrucht te dragen. (Vertaling van Menge.)

Alleen bij *deze* levens- en wereldbeschouwing kan eene bevredigende verklaring van het lijden gevonden worden.

STILLE WEGEN.

Ieder mensch heeft zijne stille wegen, die hij alléén bewandelt, die niemand kent dan hijzelf. En in zulke stille uren wordt meer àfgedaan, meer besloten dan men wel weet of vermoedt. Wij weten het allen: wegen voeren ergens *heen* of voeren ergens van *weg*. Waarheen gaan ùw stille wegen, mijn broeder?

De jeugd is vol van tegenstrijdige verlangens en idealen. Men zoekt met alle krachten en vezelen zijner jonge ziel naar vreugde en vriendschap, naar ontwikkeling en samenwerking. En toch kent zij ook weer hare schuchterheid, hare vrees voor anderen en zij gaat haar eigen, stille wegen. Vaak wegen van droomen en hooge, schoone begeerten.... vaak ook wegen van booze lusten en verkeerde neigingen. Waarheen gaan ùw stille wegen, mijn broeder?

Heerlijk is het wanneer gemeenschappelijke nood en gemeenschappelijke strijd tot wederzijdsch vertrouwen brengen, zoodat men voor elkander het hart opent en elkander helpen kan. „Draagt elkanders lasten en vervult alzoo de wet van Christus." Kent gij ook *die* stille uren, *die* stille wegen naar het hart van uw medezondaren, mijn broeder?

Eenzaam gaat de Heere Jezus, na Zijne dagtaak volbracht te hebben, daarhenen om met Zijnen Vader alléén te zijn.

Hij brengt den nacht door op den berg en het vroege morgenuur treft Hem aan in gebed. Kent gij ook die stille wegen naar ùwen berg, mijn broeder?

De wereld wordt hoe langer hoe ruwer, hoe harder, hoe wreeder. Aan alle kanten ellende, ongeloof, verwerping van alle gezag. De menschen hollen harteloos aan elkander voorbij, misschien wel op weg naar „hun" godsdienstige vereeniging, naar „hun" kerk,.... om anderen te leeren verachten en verwerpen. Maar te midden van al die verwarring schrijden toch ook eenzame menschen voort, wier hart vol is van liefde tot den Heiland en tot de anderen, langs stille wegen, die de statistiek niet kan meten en tellen, doch waarop zij wandelen achter Jezus.

Ook gij, mijn broeder? Waarheen gaan ùwe stille wegen?

TROOST DER EEUWIGE VERKIEZING.

Lof, eer en aanbidding, o Heer aller Heeren,
O Vorst der genade, o Koning der macht,
Zij U voor uw heerlijk en heilig regeeren
Door al uw verlosten ootmoedig gebracht!
Lof zij U en glorie, den Zaalgen en Sterken!
Wees eeuwig voor deze genade gedankt,
Dat niet aan ons willen, ons loopen of werken,
Maar enkel aan U onze zaligheid hangt!
Wij waren in schuld en vervloeking verloren,
Der macht onzes vijands voor immer verkocht,
Hadt Gij niet in vrije genade ons verkoren,
Hadt Gij niet, Ontfermer, uw kind'ren gezocht.
Nooit had onze ziel in uw heil leeren juichen,
Voor 't oordeel des straffenden Richters bevreesd,
Nooit zou onze mond van uw liefde getuigen,
Waart Gij niet een God van erbarming geweest.
Maar 't stond in uw zaligen heilsraad geschreven,
Eer iemand het licht dezer aard had aanschouwd,
Wie Gij U verkoort tot het eeuwige leven,
Aan wie Gij uw liefde verheerlijken woudt.
Nauw hadden ze op 't pad van ellende en tranen,
Hun wanklende schreên hier beneden gezet,
Of Gij liet door Eng'len de wegen hun banen,
En hebt hen uit angsten en nooden gered.
Al bracht Gij hen vaak in de heetste woestijnen,
Al leiddet Gij donkere wegen hen door,
Toch kwam op uw tijd weer het zonnelicht schijnen,
Uw hand hield hen vast, die genade verkoor.
Geloofd zij uw naam, driemaal heilige Koning!
Dat in uw almachtige, heerlijke hand
'k Mag weten mijn aardsche èn mijn hemelsche woning,
Dat die heel mijn leven bepaalt en omspant.
Ik weet het, die hand was ten oordeel geheven,

Wanneer niet mijn Jezus de straf had gewend;
Maar 'k weet ook: Zijn dood werd de bron van mijn leven,
Ook mij heeft de Zoon van Gods liefde gekend!
Nooit heeft deze Herder één schaapken verloren,
Dat, vrucht van Zijn lijden, Zijn Vader hem gaf.
Welzalig degenen, die Hij heeft verkoren!
Straks vallen voor immer de boeien hun af.
Ook mij zaagt Gij aan met uw oogen vol vrede,
Ook mij scheen uw liefde de vreugd in de ziel;
Nu roept het daarbinnen Gods Geest met mij mede
Dat 'k eeuwig voor U als mijn Vrijmaker kniel!
Nu leef ik gelukkig, nu laat ik mij drijven
Op Jezus' ontferming, op Jezus' gena —
'k Zal altoos bij deze verzegeling blijven,
Of hemel en aard voor mijn oog ook verga!
Dies loof ik, zoolang ik nog adem zal halen,
O God, van uw Raad de vertroostende macht;
En straks als uw Sion in glorie zal stralen,
Daar zal ook mijn tong zonder einde verhalen:
Dat Uw is de heerlijkheid, de eer en de kracht,
Gij zijt het begonnen, Gij hebt het volbracht.

TE DUUR BETAALD.

„Hoeveel is dat huis waard?" vroeg een heer aan zijn begeleider, toen zij eens voorbij een prachtig huis kwamen, dat van een heerlijken tuin en groote bosschen omringd was.

— Ik weet niet wat het *waard* is, maar ik weet wel wat het den eigenaar *gekost* heeft. — „Hoeveel dan?" — Zijne *ziel.*

Mijne vrienden, daarmee is zelfs het mooiste paleis van den rijksten vorst *te duur* betaald. En voor hoeveel geringer dingen geven de menschen vaak hunne zielen prijs!

God beware ons! Want wat zal een mensch geven tot *lossing* zijner verkochte en verkwanselde ziel?

HEREENIGING.

Nu weet mijn ziel een veilig oord,
De schuilplaats harer vrinden!
Zij trokken weg: geen groet, geen woord,
Werd na hun afreis meer gehoord —
Ik zal ze *ginds* hervinden!

In 't Vaderhuis hervind ik hen:
Dáár zijn ze wèl geborgen.
't Is dikwerf of ik bij hen ben,
Of ik hen aanzie en herken,
In 't licht van d' Eeuw'gen Morgen.

Hoe rust'loos draait het zonnewiel!
Ach, knop aan knop verdorden!....
Vertroost u met Gods trouw, mijn ziel!
De knop, die hier uw kroon ontviel,
Is dáár een bloem geworden.

Neen, toen ons troosteloos verdriet
De stervenden beschreide,
Bedachten we in ons morren niet
Dat Hij, die nimmer hen verliet,
Ook nu van hen niet scheidde.

Of klagen wij: „Maar ach! Zijn hand
„Trekt hen ten afgrond neder;
„Hun scheepjen breekt, ik zie geen land,
„De bliksem valt, zij staan in brand!...."
Houd moed, God brengt hen weder.

Zij staan beveiligd en behoed,
Herboren en volkomen.
Ook ons voert God, zoo groot als goed,
De vreugd des weerziens tegemoet
Door vuur en waterstroomen.

Mijn hart, wat voelt ge u dan bezwaard?
Van *vreugde* moest ge weenen!
God trekt de Zijnen hemelwaart:
Wat ge ook verloren hebt op aard,
De Hemel zal 't hereenen.

EERLIJKE ZONDEKENNIS.

God vergeeft *alle* zonden zonder eenige uitzondering, die Hem beleden worden met het vaste voornemen ze na te laten. Maar als men alleen vergeving zou begeeren om van den druk des gewetens bevrijd te worden, doch niet om waarlijk de zonde *kwijt* te raken, zou men zich stellig jammerlijk bedriegen. Het moet ons niet alleen om *vergeving*, maar om *reiniging* te doen zijn. En wie waarlijk bevrijding van de heerschappij der zonde begeert, die duldt evenals Zacheüs ook niet dat er een ban op hem blijft rusten.

Wanneer God u vergeven heeft, moet gij ook uw medemensch vergeving vragen, en het aan hem begane onrecht goed maken, voor zoover gij dat kunt. En gij moet ook het heilig voornemen hebben *niet* meer te zondigen. Sion zal door *recht* verlost worden, door *gerechtigheid* bevrijd.

Het gevoel uwer schuld drukt u tot bezwijkens toe. Gij hebt jaren, jaren lang over uw hart heengeleefd, en moedwillig en welbewust Gods nadrukkelijkste geboden overtreden. En nu twijfelt gij, of ook gij nog tot de vaste verzekering der schuldvergiffenis en tot het volle leven in Gods gemeenschap komen kunt? Indien wij, zegt de Apostel Johannes, in het licht wandelen, gelijk Hij, onze God en Heiland, in het licht is, dan hebben gij en ik en allen, die in het licht wandelen, gemeenschap met elkander en het bloed van Jezus reinigt ons van alle zonden.

Wie wandelt nu in het licht? Wel, hij, die in het licht levende, de duisternis kent, haat en vliedt, eerlijk er naar jagende *niets* met haar van doen te hebben. Den zóódanige reinigt het bloed van alle zonden. Die heeft in Christus een Voorspraak, een Pleitbezorger bij den Vader en mag zich op Hem beroepen, wanneer de twijfel hem telkens weer besluipt en de herinnering aan al zijn bedreven kwaad hem weer te machtig dreigt te worden. Maar als wij met bewustheid de zonde, veelal onze boezemzonde, maar 't kan ook wezen eene *andere*, zelfs eene, die ons vóór onze bekeering niet aanlokte, vasthouden of voor God en onszelven verbergen willen, dan wandelen wij *niet* meer in het licht en staan wij *niet* meer met God in gemeenschap. Laat ons het toch goed bedenken dat wij onmogelijk met den Heere *kunnen* verkeeren, wanneer wij de *duisternis*, onder wèlken vorm dan ook, *liefhebben!* Helaas, *zonde* zullen wij wel hebben en houden zoolang wij in dit vleesch verkeeren, maar wij moeten haar toch van harte *haten,* haar als onze grootste *vijandin* beschouwen, die wij hoe eer hoe liever kwijt willen zijn.

Laat ons toch bij elkander het schuldbewustzijn opwekken! Gepraat wordt er over de zonde genoeg, *meer* dan genoeg, maar hoe weinig wordt zij *bevindelijk* gekend! Als ik die hoogdravende, krachtige taal van sommigen beluister, met wie ik wel eens over de eeuwige dingen te spreken kom — helaas, helaas, niet *vaak*, wat gaat dat in onze tijden moeielijk! — dan zie ik den hoogmoed en de eigengerechtigheid soms door den gescheurden tollenaarsmantel heengluren.

En dan zeg ik wel eens: ik hoop dat gij nog eens in *echten* nood komt, zoodat de hongersnood u tot den waren Jozef (Jezus) uitdrijven kan.

Maar dan gewoonlijk wordt zoo'n woord slecht opgenomen. Ach, men is zoo rijk in eigen oog en heeft geen dings gebrek! Waren ze maar arm en blind en naakt, hoe heerlijk kon Jezus hen dan helpen!

Heer, wáár dan heen? Tot U alleen!
Gij zult ons *niet* verstooten.

ADÈLE KAMM.

Velen mijner lezers kennen dezen naam en het lieve boekske „Blijmoedig in het lijden." In het *Handelsblad* van 26 Jan. 1914 kwam een mooi opstel over haar voor, waaraan ik in de volgende regelen een en ander ontleen.

In een beroemd versje heeft Gezelle de *Helio-trope* — een Grieksch woord, afgeleid van „helios," zon en „trepein," wenden, keeren — vereeuwigd. Hij noemde haar in zoet Vlaamsch „Zonne-wende."

Een blomken heb ik staan, nabij
me, in de oude boekenzale,
dat altijd, naar den dag toe, keert
zijn blaarkens, altemale;
het wenden mag ik, zoo of zoo
dat ik begeere volgt het noo,
en 't zoekt, weerom naar mij gericht,
nog altijd liever 't zonnelicht.

Och, ware ik als dat blomken is,
in al zijn doen en laten,
mijn zorgen, mijn bekommernis,
in huis en achter straten;
't zij wat men doet of niet en doet,
't zij wat ik immer lijden moet,
naar u met herte en ziel gericht,
o alverzettend zonnelicht!

't Is duister nu en zwaar, te mets,
omtrent mij, oude kwalen
en nieuwe, doen van zielgekwets,
mij moe zijn, menigmale;
totdat, o God, naar U gewend,
mijn duisterheid den dag erkent,
en ziende U, met mijn oogen dicht,
ik asem hale in 't zonnelicht.

Er bestaat in ons land een jonge vereeniging, die zich met treffende juistheid hiernaar *Zonnewende* genoemd heeft. Een vereeniging van zieken, die elkander willen helpen zon te zoeken.

Het schoonste is de vóórgeschiedenis dezer Vereeniging.

Den 14en Maart 1911 stierf in de nabijheid van Genève een jonge teringlijdster, Adèle Kamm, vijf- en twintig jaren oud. Sinds Maart 1908 kende zij de ongeneeslijkheid van haar toestand en zij was zóó lijdende dat zij haar bed niet verlaten kon en zich nauwelijks kon bewegen. Maar in de laatste drie jaren van haar leven heeft zij heldenwerk gedaan, en is rechtstreeks èn door haar middellijken invloed een zegen geweest voor duizenden bij duizenden. Zoo is ook deze Nederlandsche Vereeniging „Zonnewende" een werk van haar geest.

Het levenswerk van Adèle Kamm is geweest zelve geleerd te hebben gelukkig in het lijden te zijn en anderen den weg daartoe te hebben gewezen. Zij heeft dit bereikt door haar gesprekken, haar briefwisseling, het geschriftje „Joyeux dans l'affliction" (Blijde in de beproeving) en bovenal door haar voorbeeld. Zij heeft 's levens diepste donkerheid gekend en de verlossing gevonden; daartoe sterkte haar in wonderfijne vereeniging haar levenslust en haar vroomheid. Zij heeft geworsteld totdat zij haar kruis willig leerde dragen, totdat zij haar lijden een voorrecht leerde noemen. „Ik heb geen tijd en geen kracht meer om te redeneeren," zeide zij kort voor haar heengaan. „Ik heb God de hand gegeven. Dat is genoeg."

Het was haar genoeg God te kennen, Jezus lief te hebben en in een zaligheid hierna te mogen gelooven. Zij trachtte eenvoudigweg gelukkig te maken die zij kon en vond hierin troost, kracht en eigen geluk.

Men kent het lot van den zieke, die zich aldoor meer inperken moet. De dagelijksche wandelingetjes worden korter, hij moet thuisblijven, hij wordt bedlegerig, hij mag zich niet meer bewegen.... Zoo heeft zij 't ook gekend, en pas toen haar alles was afgenomen behalve het veege leven, kwam de rust en de verruiming. Zoo is 't ook met haar levensplannen gesteld.

Aldoor werd de horizon ingekrompen.... wat scheen haar het leven in Engeland ruim toen ze in 't sanatorium lag.... wat was die sanatoriumwereld groot toen zij eenmaal te bed lag in la Bergeronette. Maar toen zij beperkt was tot den kleinsten kring: haar familie, de vrienden, die haar bezochten en haar correspondentie, toen kwam de rust en de verruiming en 't begin van haar machtige werkzaamheid.

Koortsig en ziek te bed liggend, had zij in een brief aan den predikant van het sanatorium, waarin zij verpleegd was, haar nood geklaagd: dat zij toch zoo onnuttig was. Deze had haar verzocht hem uitvoerig haar indrukken te schrijven en de gevoelens, die haar kracht en troost brachten, opdat hij er andere lijders mee zou kunnen helpen. Toen het geschrift hem onder de oogen kwam, heeft hij haar verzocht het te laten drukken. Zoo kwam het boekje „Joyeux dans l'affliction" in het licht. 't Scheen een vaarwel aan de wereld, 't was een begin van drukke en innige werkzaamheid.

Een ontzaglijke correspondentie volgde. Adèle Kamm organiseerde den Bond der „Coccinelles" (de onze-lieve-heers-beestjes), waarbij alle aan huis gekluisterde zieken zich konden aansluiten tot geestelijk verkeer onderling. In groepen van tien lieten zij de cahiers circuleeren, waarin ieder van haar naar eigen ingeving en oordeel zijn eigen gedachten, zijn „boodschap," van het ziekbed aan de lotgenooten neerschreef. Eenige maanden vóór haar dood, reeds in den laatsten strijd van het vernielde lichaam, schreef Adèle in haar cahier, met volle bewustheid dat het haar laatste woord was, een afscheidsgroet aan de lieve vriendinnen, die zij nimmer had gezien, maar die haar geholpen hadden God te vinden en te houden, evenals zij de vriendinnen geholpen en den weg gewezen had.

„Elle souriait même à Dieu et c'était sa manière de prier," zegt haar levensbeschrijver: „Zij glimlachte zelfs tegen God en dat was haar manier van bidden."

O lijders, God helpe u de smarten met zulk een heiligen glimlach te dragen, dat die stille lach van uw lippen als een gebed tot den Troon kan oprijzen!

GEBED.

O, mijn God, mijne overtredingen zijn vele, ik heb gezondigd tegen den Hemel en tegen U, en ik ben niet meer waardig uw kind genaamd te worden, zelfs niet mijne oogen hemelwaarts op te heffen. En zult Gij mij nu van U afstooten? Als Gij uwe hand van mij aftrekt, ben ik verloren. Helaas, sedert ik van uwe bevelen ben afgeweken, is de vreugde, die ik aan de wereld vroeg, weldra in bitterheid veranderd. Maar door uwe almachtige genade word ik nog tot een nieuw leven geroepen. Gij ziet, hoe ik U, aan uwe voeten nedergeknield, smeek medelijden te hebben met een armen zondaar, en mij weer in het voetspoor der gerechtigheid terug te brengen. Evenals de verloren zoon heb ik misbruik gemaakt van uwe groote liefde. O, wil mij weder opheffen evenals hem, en mij het voorwerp uwer ontferming maken. Neem de ongerechtigheden weg, die mijn leven hebben bezoedeld en die het verachtelijk hebben gemaakt in uwe oogen. Ontferm U mijner! Gij hebt vergeving geschonken aan de zondige vrouw, aan den tollenaar en aan den moordenaar op het kruis. Toen alle menschen vol verachting de oogen van hen afwendden, hebt Gij hun, o mijn Heer en mijn God! wel verre van ze te verstooten, de heerlijkheden van uw koninkrijk toegezegd. O, welk een zaligheid het te weten dat Gij U tot het verlorene nederbuigt, dat Gij het afgedrevene zoekt, dat geen ellende zoo groot, geen vijandschap zoo hardnekkig, geen zonde zoo machtig is, of Gij kunt en wilt met Uwe verlossende, vrijmakende ontferming tot die gebondenen komen en een volkomen uitredding schenken. En daarom roep ik met vertrouwen tot U: o Heere, keer U niet af van mij, die met ootmoed en berouw tot U kom, tot U, die gekomen zijt, om de grootste zondaren tot bekeering te roepen. Dan zal ik nimmer ophouden U te loven en uwe oneindige genade te prijzen en, wanneer ik, die dood ben, weer levend zal zijn geworden, zal ik het iedereen aanzeggen dat Gij alleen dit alles bewerkt. U zij de aanbidding tot in eeuwigheid! Amen.

GEBED VAN DEN TOLLENAAR.

Van lieverlee verloren
Voor U en mij, begeer
Ik louter en herboren
Weer naar Uw aanschijn, Heer.
Mijn aanschijn opgeheven
En los van wensch en waan,
Eenvoudig door dit leven
En recht naar U te gaan.

Zonlustig uitgezworven
— Een vleugellichte bij —
Heb ik mijn smaak bedorven
Aan vreemde specerij;
Doch laat mij aan den avond
En wijs door wrange pijn,
Door eigen wil gehavend,
Door U gehuisvest zijn.

'k Heb nacht en uur gesleten
Om met Uw engel, Heer,
Als Jacob mij te meten
En val vernederd neer,
Die, lijf en lust vergeten
En van zichzelf vervreemd,
Dit: U alleen te weten,
Als eind'lijk aandeel neemt.

Ik volg, met Uw genade,
Voortaan de smalle baan,
Die, met Uw kruis beladen,
Gij mij zijt voorgegaan,
En kies voor blinde paden
En droever willekeur,
Door U, in 't end beraden,
Het heil der enge deur.

DE GEJAAGDE ZIEL.

Hoe loert de vijand op de gangen
  Van 's Heeren duurgekochte volk,
  Om hen, beneveld door een wolk
Van zwarigheên, met list te vangen!
  Zoo schroomt een hert, in 't kreupelbosch
Verward, voor duizend felle monden
Van wolven of scheurzieke honden,
  En wenscht op elken schrik zich los.

d' Onnooz'le duif, die in de reten
  Van nare klippen kirt en zucht,
  Nog pas de blauwe pijl ontvlucht,
Wordt van den havik nagezeten.
  Zóó gaat het een herboren ziel;
Ze is nauwelijks de Hel ontvloden,
Fluks zendt de Helvorst zijne boden
  En zit haar driftig op de hiel.

O Heilvorst Jezus, die veel sterker
  Dan deze sterk-bemachten zijt,
  Zoo gij zijn net aan stukken rijt —
Laat dàn vrij uit zijn duistren kerker
  Een heir van list en dolle wraak
Op 't weerloos volk zijn uitgelaten,
Laat hen de gansche wereld haten —
  Gij toch verdedigt hunne zaak!

Zoo ik in 's werelds hechte banden
  Nog hier of daar gekluisterd sta —
  Ai, laat die valsche Delila,
Waar Hel en vleesch mee samenspanden,
  Mij nu niet meer door enkel schijn
Van 's werelds klatergoud heroveren!
O, woudt Gij eens mijn hart veroveren,
  Dan zou het hart uw eigen zijn.

Mocht ik, mijn Heiland, U maar vinden
Van al het aardsche losgemaakt!
Zoo gij mijn zuchtingen niet wraakt,
Ai, maak mijn voeten als der hinden!
Dan zal ik uit een teedre drift
O Jezus, mij tot U begeven;
Gij zijt het Leven van mijn leven;
Ontvang mijzelven tot een gift!

KOMT MEN WEENENDE EN BIDDENDE IN DE HEL?

Spurgeon verhaalt het volgende: In Amerika leefde een man, die in groote, aan vertwijfeling grenzende bekommernis was aangaande den toestand zijner ziel. Hij weende veel en bad zonder ophouden, maar ontving geen troost. De predikant Jacob Gruber bezocht hem, en sprak gedurende geruimen tijd met hem, wijzende op verscheidene, op zijn toestand toepasselijke bijbelteksten. Niettegenstaande dit alles kon hij den ongelukkige niet overtuigen, daar hij geloofde dat de genade voor hem voorbij was en er geen hoop meer bestond.

Daarna ontstond de volgende samenspraak tusschen Gruber en den hopeloozen man. Wat zal er van u worden? — Ik ga verloren! — Waar gaat gij dan heen? — Naar de hel! — Als gij in de hel komt, dan zult ge daar wel gansch alleen zijn. — Hoe bedoelt ge dat? — Juist zooals ik het zeg; als gij n.l. weenende en biddende in de hel komt, dan zullen al de duivelen er uit loopen. Ik heb nooit gelezen of gehoord dat iemand weenende en biddende in de hel is gekomen.

Nu verhelderde het gelaat van den twijfelaar. Hij leerde verstaan wat God reeds jaren hem geschonken had. En weg was alle wanhoop, en de eerste hoop schoot wortel in zijn gemoed.

VREES NIET!

Vrees niet, want *Ik* ben met u.
Ik laat u nooit alleen,
Al gaat het door de diepte,
Langs steile bergen heen;
Al dreigt u 't al te ontzinken,
Ik houd u bij de hand,
En leid u veilig huiswaarts
Naar 't hemelsch vaderland.

Vrees niet, want *Ik* ben met u.
Zwart dreigend ziet de lucht,
Maar, kind, uw Vader weet het,
Hij hoort steeds ied're zucht;
En achter donk're wolken
Van zorgen en verdriet,
Schijnt helder 't licht der zonne,
Al ziet *uw oog* het niet.

Vrees niet, want *Ik* ben met u.
Ik weet het, gij zijt bang
Voor gindsche steile bergen,
Ik weet, de weg duurt lang;
Ik weet, het kan er *stormen,*
Ik weet, het stormt er *nu,*
Maar kind, daar bij die bergen
Draag 'k in mijn armen u.

Vrees niet, want *Ik* ben met u.
'k Zie wel daar voor u staan
De zee, wier woeste golven
Zoo hoog soms kunnen gaan;
En *tòch — tòch* zijt gij veilig,
Één wenk, één blik, één woord,
En langs zeer stille waat'ren
Zet gij uw reisweg voort.

Vrees niet, want *Ik* ben met u.
Schoon 't weenend oog niet ziet,
Schoon 't oor niet hoort — *Ik* ben er
En — *Ik verlaat u niet!*
Vrees niet, want Ik *blijf* bij u,
Ik leid door 't duister heen
Naar 't licht van d'eeuwigen morgen —
Vrees niet! Geloof alleen!

GEBED.

Eeuwige God, Fontein van alle liefde, ik kom tot U, vertrouwende op uwe liefde, om tot U te spreken en U om uwe liefde te vragen. Gij weet alles wat ik U zou willen vragen, wanneer ik het waagde; Gij weet hoe ik U zou willen beminnen, wanneer ik het maar kon; Gij weet alles wat ik van U zou willen hopen, indien mijn eigen onwaardigheid mij niet tegenhield. Toch geeft Gij mij het verlangen, ja Gij zult mij mijn verlangen schenken, mijn verlangen naar U. Gij bereidt de harten toe. O, bereid mijn hart, liefdevolle God, dat ik steeds meer naar U moge verlangen, dat ik U meer ootmoedig moge aanbidden, dat ik moge ontvangen al wat Gij voor degenen weglegt, die U vreezen. O, leer mij U beminnen door uw eigen liefde in mij te openbaren en steeds krachtiger te doen opbloeien. O mijn God, mijn God, hoe lief heb ik U!

Dierbare Heiland, ik dank U dat Gij als de machtige Overwinnaar in mijn leven gekomen zijt. Ja, als men met U verkeeren mag, wordt het toch een Sursum Corda bij uw geloovigen. Hunne harten vinden toch de richting naar Boven, zij zijn niet meer te bevredigen door iets, dat van beneden is. Ook ik heb het ondervonden dat Gij sterker zijt dan al de machten van zonde en van dood, van wereldlust en menschenvrees. O mijn Heiland, ik wil bij U blijven, ik wil met U leven en straks in uw gemeenschap sterven. Heb dank, Heere Jezus, voor uw onuitsprekelijke liefde! Amen.

OUDERWETSCHE LIEFDE.

Enkele dagen geleden zat ik in een van de kleine zalen van het diaconessenhuis te H.

Er was een zieke, die naar mij gevraagd had, en aangezien ik dien dag door allerlei bezigheden bezet was, werd het schemeravond eer ik het beloofde bezoek kon brengen.

Ik merkte — wat ik tot nu toe niet wist — dat er ook een avondbezoekuur is, waarvan speciaal gebruik gemaakt wordt door mannen, die overdag geen gelegenheid hebben.

Aan het gevoel van beklemming, opgewekt door een ziekenhuissfeer, kan ik nog maar steeds niet ontkomen.

Daar is toch altijd weer het medelijden en de vraag: waarom loop *ik* nu gezond tusschen al die ziekbedden door? Dat gevoel moet trouwens ook maar *blijven;* anders vrees ik heelemaal ongeschikt voor ziekenbezoek te zullen worden.

Ook dezen avond ontkwam ik er niet aan.

Twee rijen bedden, met vrouwen, op wier gezichten het lijden zijn sporen had achtergelaten, de eigenaardige atmospheer, de nauwhoorbare stap van de zaalzuster, — men dempt onwillekeurig zijn stem en houdt bijna zijn adem in.

Tegenover me lag een eenvoudig vrouwtje. Wat zag ze er moe en bleek uit, met haar fletsen oogopslag. Op dit bed was heel veel geleden en doorgemaakt, zóóveel, dat ze nog altijd bezig was zich er over te ontzetten; zoo zag ze er tenminste uit.

Wat er buiten haar gebeurde, boezemde haar schijnbaar geen belang in.

Terwijl andere patiënten zich in hun bedden naar elkaar toebogen, om met elkaar te fluisteren, lag zij stil vóór zich uit te staren.

Alleen af en toe gingen haar oogen in de richting van de deur. Wachtte ze soms iemand?

Men behoefde hierover niet lang in het onzekere te zijn.

Want de zaaldeur ging open en een werkman verscheen.

Een groote, ferme kerel, die van z'n werk gekomen, haastig zich verkleed en met een natten kam zijn toilet voltooid had.

Vreemd stond hij een oogenblik te knipperen tegen de stilte van de ziekenkamer.

In zijn hand droeg hij een pakje, zoo op het uiterlijk te oordeelen: bloemen.

Niet lang duurde zijn onzekerheid; hij kende den weg.

Op z'n teenen liep hij tusschen de bedden door.... kijk nu had ze hem ontdekt. Op de in-bleeke wangen kwam even, snel, een blosje, de handen gingen boven de dekens uit.

Nu wist ik op wien ze gewacht had.

Hij was intusschen naast haar gaan zitten, voorover gebogen, zoodat zijn groote ruige baard de dekens beroerde.

Voorzichtig maakte hij met z'n groote handen z'n pakje open, terwijl zij, met stille, blije oogen al zijn bewegingen volgde.

't Was geen papier uit een fijnen bloemenwinkel, 't was maar een ordinaire, oude courant en 't waren maar heel gewone dalia's, misschien zelf gekweekt, misschien uit een buurman's tuintje.

Maar hoe durf ik spreken van „heel gewoon." Alsof dingen, die met zoo'n eerbied en liefde gegeven worden, ooit „heel gewoon" kunnen zijn!

Zij dacht er anders over. Zij nam de bloemen uit zijn groote handen en keek van de bloemen naar hem.

Naar dien grooten, sterken man, die met z'n sterke knuist haar magere hand greep, voorzichtig, voorzichtig en haar met zijn oogen eerbiedig streelde, alsof ze een madonna was.

Toen heb ik een anderen kant uitgekeken, omdat ik iets van onbescheidenheid begon te voelen, en wat ik gezien had ontroerde me.

Wat was het, dat me ontroerde?

Was het soms het contrast tusschen den sterken, kerngezonden man en dat bleeke, uitgeputte vrouwtje?

Was het de groote teerheid, waarmee de reus, die — wie weet — eenige uren van te voren zware, ijzeren balken gedragen had, dat ziekbed naderde?

Of was het de gedachte aan Hem, die in dat trieste leven een oogenblik de zon liet glanzen, de zon der liefde?

Die met bitter lijden tot zijn kinderen komt; maar als we 't goed zien, lijkt het altijd op het pakje, dat die man aan zijn zieke vrouwtje overhandigde; een onmogelijke omslag, maar van binnen bloemen.

God spare die twee voor elkaar!

Zoolang er nog zulke liefde bestaat tusschen een man en een vrouw, blijven we nog maar vasthouden aan de bestaansmogelijkheid van het mooie „ouderwetsche" huwelijk.

*

WIJ WETEN.

De oude dominee Flattich was eens de gast van den hertog van Wurtemberg. Daar hij een nog al boersch uiterlijk had, dacht zijn buurman, een minister, zich ten koste van den ouden leeraar te vermaken, en zeide: „Dominee, gij zijt een zeer geleerde heer en kunt mij gewis een afdoend antwoord geven. Weet gij ook met zekerheid, hoe het met den mensch gaan zal na den dood? Geen predikant heeft mij die vraag ooit bevredigend beantwoord, gij zoudt dus de eerste zijn, die dat vermocht."

„Ja, ja," zeide de oude Flattich tot Zijne Excellentie naast hem, „ik weet daarover iets met zekerheid."

„Maar," hervatte de minister, „gij moet het bepaald *zeker* weten."

„Ja, ja," was het antwoord, „bepaald zeker."

„Nu, zeg het mij dan."

„Wel," zeide de prediker, terwijl hij de verschillende gasten goed aankeek, „gelooft U dat, als u dood is, u dan in de andere wereld ook minister zult zijn."

„Natuurlijk niet, antwoordde de minister, dat is duidelijk genoeg."

„Welnu," hernam Flattich, „dan weet ook *gij* iets met zekerheid van den toestand des menschen na den dood; leer dan zelf het antwoord vinden op de vraag: wat gij dàn zijn zult, als gij geen minister meer kunt wezen."

Lezer, hebt gij reeds het antwoord gevonden? Ach, waarom zoeken wij op allerlei vragen van *minder* belang een antwoord en niet op de vraag, die over ons eeuwig wel of wee beslist?

JEZUS ALLEEN.

Geloofd zij Jezus Christus,
mijn Heiland en mijn God!
Zijn liefde heeft verwonnen
en omgewend mijn lot;
Ik dreef met volle zeilen,
naar 't eeuwig oordeel toe —
Hij is aan 't roer gekomen,
nu ben ik blij te moe.

'k Had wijsheid opgezameld,
zooveel men leeren kan,
Totdat ik mocht begrijpen:
mijn Maker is mijn Man!
Toen werd het alles ijdel
wat mijn verstand bedacht —
Nu loof ik Jezus' liefde,
nu prijs ik Jezus' macht.

Nu wil ik mij gewennen
met een gewillig hart,
Dien Een'ge na te volgen,
die mij ten Goël werd.
Nu wensch ik af te leggen
wat 'k in mijzelf bezit,
Slechts van genade leven —
o Jezus, leer mij dit!

De raadselen des levens,
zoo drukkend en zoo zwaar,
In U zijn ze opgehelderd,
mijn Vorst en Middelaar!
In Uw doorboorde handen
vertrouw ik heel mijn lot —
Geloofd zij Jezus Christus,
mijn Heiland en mijn God!

BLIJF NIET HANGEN AAN DE TUSSCHEN-OORZAKEN!

Tob niet over de vraag hoe het wel gegaan zou zijn, als dit of dat niet gebeurd ware! Er zijn vaders en moeders *krankzinnig* geworden omdat zij zich in hun hoofd gezet hadden dat hun kind nooit ziek zou zijn geworden wanneer zij beter voor tocht hadden opgepast, of hun lieveling niet op school hadden gestuurd, waar hij „dan toch maar die besmetting opdeed," of hem verboden hadden te zwemmen, omdat hij bij het baden verdronk, of omdat zij hem op reis hadden laten gaan, en nu kreeg hij daar dat ongeluk....

Menschen, gij moet leeren van al die overleggingen af te stappen en geloovig te zeggen: *God* heeft het toegelaten en daarom in allerlaatster instantie: *God* heeft het zoo gewild: „Is er eenig kwaad in de stad, dat de Heere *niet* doet?" Daar wil het hart in de bitterheid zijner smart niet aan, maar ten slotte is dit de éénige weg tot zielerust. Ook de slechtheden van anderen, ook de verzuimen en vergissingen van ons en de onzen, het staat alles onder Gods hoog bestel en is opgenomen in Zijn Souvereinen Raad. Laat ons ook de bittere pijlen uit de zoete hand Gods aannemen (amarae sagittae ex dulci manu) en ons harte stil maken onder hetgeen de Alwijze en Algoede over ons komen laat. Zijn wegen zijn vaak wonderlijk en ondoorgrondelijk, maar Hij vergist zich niet.

Diepe wijsheid zijn Uw paden,
Wijsheid zonder eind of paal
Zijn, o hooge God, Uw daden,
Zijn Uw wegen altemaal;
Zijn ze zuurheid, zijn ze zoetheid,
Wij aanbidden zwijgend stil,
Want de wezenlijke Goedheid
Maakt het goed met wat Zij 't wil.

EENZAAMHEID.

Geen gevoel kan ik beter verstaan dan dat der eenzaamheid. Ik heb mij mijn gansche leven door eenzaam gevoeld, hoewel ik met duizenden menschen verkeerd heb. Het eenige versje, dat ooit uit mijne pen vloeide en populair is geworden, is uit dat gevoel van eenzaamheid geboren.

Men wane niet dat zulk een toestand altijd een *goed* getuigenis van ons innerlijk bestaan aflegt! Veeleer is daar een groot element van eigen schuld bij. Wij hebben onze eischen aan het leven en de menschen gesteld, en zijn veel-eischend geworden. Wij leerden niet bijtijds ons te voegen naar anderen en ons oordeel niet te spoedig over alles en allerlei te vormen (wat al reeds bedenkelijk is) en het haastig uit te spreken (wat nog veel bedenkelijker moet heeten). Vooral wanneer wij zekere radheid van taal of vlugheid van pen bezitten, en het gevaarlijk vermogen hebben de dingen en de menschen in hun kleinheid te zien (waarbij wij zeer gemakkelijk de *onze* voorbijzien) spreken wij met zeker sarkasme over de wereld rondom ons uit en.... de wereld vergeeft dat *niet* gemakkelijk. De „vrome" wereld nog minder dan de „goddelooze." Een ieder mensch, die zich eenzaam en verlaten gevoelt, *beginne* dus met ernstig zelfonderzoek.

Doch als deze zelfkennis niet ontbreekt, zal menig eerlijk en oprecht christen, die waarlijk zijnen Heiland volgen wil, zich in het leven vaak vereenzaamd gevoelen. Dat kàn ook niet anders. De groote menigte wil van het *kruis* niets weten en zonder een kruis, zonder *ons* kruis, kunnen wij den Zaligmaker toch niet leeren kennen en liefhebben. Alle kinderen Gods zijn op hun tijd eenzaam. Vader Jakob moest eenzaam slapen op den harden grond en eenzaam de verre reize naar Mesopotamië afleggen. En zal Abraham, toen hij zijn vreeselijken tocht naar Moria maakte in gezelschap van zijn Izak, zich niet eenzamer dan ooit hebben gevoeld? Ach, wij kunnen omringd zijn van vrienden en van tegenstanders, van menschen, die ons begrijpen of miskennen, en ons toch zoo bitter, bitter alléén gevoelen.

En dan de *kranken!* Wij zingen in een van onze liederen:

Waar al de vreugd van 't leven
Den sterv'ling gaat begeven,
Daar vangt de vreugd des christens aan...

Maar er moet toch heel wat gebeuren *eer* die vreugde dáár is, en gewoonlijk wordt „al die vreugd van 't leven" op heel smartelijke wijze, door heel veel lijden, bij stukjes en beetjes weggenomen. Het beeld rijst voor mij op van een lieven, godzaligen broeder, dien ik in Utrecht jaren lang bezocht heb, die gaandeweg eerst het gebruik zijner handen (*loopen* had hij eigenlijk *nooit* gekund!) en toen dat van zijn oogen, ten slotte ook van zijn mond en van zijn tong verloor, en wiens matte, glanslooze oogen ten slotte als één bittere noodkreet naar God en menschen heenstaarden.... ik zeg u, dan gaat er in zoo'n ziel vaak *meer* om dan in die van duizenden, die zoolang het zonnetje schijnt zoo genoegelijk en zoo krachtig den 103en Psalm kunnen aanheffen. O, dan bestierven mij vaak bij zulke eenzamen en verlatenen de Bijbelspreuken vol troost en vol hoop, die ik mij had voorgenomen aan dat ziekbed uit te spreken, op de lippen en bepaalde ik mij tot een fluisterende herinnering: „Zie broeder, toch heeft de Heere u *niet* vergeten! Houd moed, houd moed! Hij zal het ook met u wèl maken!"

O gij eenzame worstelaar, die de lange dagen alléén ziet wegkrimpen om plaats te maken voor nòg banger nachten; o gij, die met of zonder bezoekers, vaak zulk een schreiend ledig in uw binnenste gevoelt; o gij, die soms als een drenkeling, die naar een stroohalm grijpt, u tracht vast te klemmen aan vroegere bevindingen, zalige oogenblikken, moedige getuigenissen wellicht van voorheen — werpt u op Jezus, die altoos *dezelfde* is, die u bijblijft als *allen* u ontvallen, die ook in uw bitterste eenzaamheid uw schreiend hart kan vervullen met vrede en met troost. Alléén te blijven met ons eigen hart en ons beschuldigend geweten, dat is *verschrikkelijk,* maar alleen te zijn met dit Hoogepriesterlijke Hart, dáártegen te mogen leunen, dáár al zijn moeite en verdriet, ook het groote verdriet zijner eenzaamheid, te mogen neerleggen, ja dat is toch een *zaligheid,* die alle vreugden dezer arme aarde overtreft.

DE LAATSTE UREN VAN HANS NIELSEN HAUGE.

Nielsen Hauge is een der edelste, vroomste en krachtigste figuren van Noorwegens Christenheid. Een boer van dat oude, stoere ras, dat koningen aan de natie heeft geschonken en dat, op zijn eenzame hoeven in het schaarsbevolkte land gezeten, vaak geweldige denkers en godgeleerden van de hoogste distinctie heeft opgeleverd.

In een tijd van algemeene verzwakking van het geestelijk leven, toen het rationalisme hoogeschool en kansel volkomen van de oude waarheid afkeerig had gemaakt, is deze man een onverschrokken getuige van Christus en van de onmisbaarheid van waarachtige bekeering geweest. Natuurlijk werd hij door de dienaren der Luthersche Staatskerk op het bitterst vervolgd. Wie zijn, alle eeuwen door, de hevigste tegenstanders van het priesterschap aller geloovigen geweest? De huurlingen, die zichzelven het monopolie der waarheid toekenden, de officieele leeraars der kerk. Nielsen Hauge heeft jaren, jarenlang in den kerker moeten zuchten, alleen omdat hij niet nalaten *wilde* en niet nalaten *kon* van zijn Heiland te getuigen, hoewel de dominees en synoden het hem verboden. Zijn leven door Jacob Bull beschreven, is van aangrijpende schoonheid.

Daaruit wil ik u het sterfbed van dezen man Gods verhalen.

Het was een der laatste dagen van Maart 1821. De lente was vroegtijdig ingevallen, overdag begon de sneeuw te smelten, 's nachts vroor het. De velden van Bredtvedt — Hauge's woonplaats — waren al vrij van sneeuw, en als de warme zon scheen, hoorde men het afdruppelen van het water van de daken. Het omringende bosch lag vochtig en donker tegen den horizon. De grootere vogels kringden al rond, de kleinere zangvogels konden iederen dag verwacht worden. Maar des nachts was het nog bitter koud, nog sidderde dan het ontwakende land onder den strengen vorst. Maar weldra zou de lente toch doorbreken! O die heerlijke lente van het Noorden! Geen Zuidelijk land is dan met Skandinavië te vergelijken. Op de hoeve

Bredtvedt was het nu stil. Nergens waren menschen te bespeuren; geen deuren werden open of toegemaakt; geen stemmen werden binnen of buiten vernomen; geen houtsblokken werden klein gehakt. Want de dood, de groote vreemdeling, had zijne komst aangediend. Den ganschen winter had Hauge beseft dat hij naderde, en vaak met de zijnen daarover gesproken. Voor hem, noch voor hen lag er eenige verschrikking in. De dood was slechts de ingang tot het ware leven, een bode van Gods groote barmhartigheid, de laatste ware vriend der menschen.

Hans Nielsen Hauge lag bleek en stil op zijn legerstede met de hand van z'n vrouw in de zijne. De nacht was moeielijk geweest; veel kramp in de borst en benauwdheid; maar nu was het ergste voorbij en kon hij weer spreken.

„Vandaag is het Zondag," zei hij met zachte stem; „nu is het lijden dragelijk."

„Ja," antwoordde zijne vrouw, „vandaag gaat het je wat beter."

Hij knikte en zijne oogen zagen als in de wijde verten. „Spoedig is het volbracht," fluisterde hij. Het gelaat van zijne vrouw beefde en zij kon hare tranen niet inhouden. Hans Nielsen Hauge zag het en wendde zijn moede hoofd naar haar toe. „En zie — alles bij elkaar is toch *heel goed* geweest," voegde hij met merkwaardig-krachtige stem hieraan toe. „Mijne taak hier beneden is afgedaan, ik verlang naar mijn rustdag."

„Ja," antwoordde zijne vrouw, „alles is goed."

Zij wischte hare tranen af en bleef rustig bij zijn bed zitten.

Hans Nielsen lag daar nu heel stil. Eindelijk draaide hij zijn hoofd om en zag zijne vrouw bekommerd aan.

„Slechts om ééne zaak ben ik ongerust," zei hij, moeielijk ademend. „Ik ben bevreesd dat er twisterijen tusschen de broeders zullen komen, als ik er niet meer ben."

„Ja, dat is wel mogelijk," antwoordde zijne vrouw, „maar *God* zal er dan toch nog wel zijn. Hij zal de Zijnen helpen."

Hans Nielsen Hauge glimlachte en zijne vrouw voelde den zachten druk zijner hand.

„Ja, je hebt gelijk," fluisterde hij. „God leeft. Dat mag niet vergeten worden."

De woorden stierven weg, zijne oogleden zonken langzaam over zijne oogen. Hij ademde minder moeielijk, maar zijn gelaat werd nog bleeker.

Hij was in slaap gevallen. Zijne vrouw bleef een geruimen tijd naast het bed zitten, altijd met zijne hand in de hare.

Plotseling sloeg hij de oogen op en keek zijne vrouw verwonderd aan.

„Zit je nog hier?" vroeg hij. „Ik dacht dat het nacht was en dat je zoudt slapen."

„Neen het is dag. Je hebt een heel uur geslapen," antwoordde zij.

Hauge zei niets. Hij lag stil voor zich uit te zien.

„Alleen in onszelf is het nacht," fluisterde hij ten slotte, „maar de dag Gods duurt tot in eeuwigheid." En weer sloten zijn moede oogen zich.

Tegen den avond keerden de borstkrampen terug, nu met doodelijke heftigheid. Maar geen klacht kwam over de lippen van den geduldigen, met smart vertrouwden man, wiens lichaam en geest ter wille van het geloof zoo vaak beproefd waren geworden. Uur na uur werd in toenemende benauwdheid doorworsteld. Alle huisgenooten waren rondom zijn legerstede verzameld, machteloos boog zijne vrouw zich over hem henen, hier was geen hulp meer mogelijk. Af en toe sloeg hij zijne oogen op en zag haar dan smeekend aan, om ze weer vol smart te sluiten.

Zoo was het vier uur in den morgen geworden. Hij ademde moeilijk en snel. Blijkbaar beproefde hij telkens weer te spreken. Plotseling sloeg hij de oogen op, zijne lippen bewogen zich, maar geen klank werd vernomen. Het was of zijn gansche ziel in zijn wijd geopende oogen lag.

„Ach, als ik maar wist wat gij zeggen wilt," zuchtte zijne vrouw. Met gevouwen handen en oogen vol tranen stond zij naast hem.

Toen was het plotseling of de gansche vlam van den gloeienden ijver, die in vroegere jaren in zoovele harten een vuur had ontstoken, in zijn brekende oogen opwaakte.

„Volgt Jezus na!" zeide hij luid en duidelijk. Zijne stem had opeens weer de meesleepende kracht van zijn jonge jaren. En

deze woorden gingen door aller harten als een levenbrengende ademtocht henen.

Zijn hoofd zonk terug, en een gelukkig glimlachen gleed als een heldere glans over zijn bleek gelaat.

„O gij eeuwige, liefdevolle God!" riep hij uit. Zijn oogen kregen nu den verheerlijkten schijn van den naderenden dood.

Toen boog zijne vrouw zich over hem henen en fluisterde: „nu neemt God je tot zich."

„Ja," klonk het wegstervend. „Bid met mij!"

Zijne vrouw zonk op hare knieën en alle aanwezigen vouwden hunne handen.

„Onze Vader, die in de hemelen zijt"....

Man en vrouw baden samen. Spoedig werd Hauge's stem een zacht fluisteren en nog vóór het gebed ten einde was, verbrak alleen de stem der vrouw de doodsche stilte in het vertrek.

Zoo stierf Nielsen Hauge.

Hij was een der beste zonen van Noorwegen. Hij was de edelste, de onbaatzuchtigste, breedst aangelegde en karaktervolste persoonlijkheid, die uit Noorsch bloed gesproten is. Hij was een van die waarlijk eerlijke menschen, die hun leven voor het geloof volkomen veil hadden. Zijn geheele leven was een offer voor anderen, om het edelste in het Noorsche volk tot overwinning te brengen.

DE LAATSTE BLIK OP DEZE AARDE.

Men moet eigenlijk met zijn eenen voet in het graf staan, om de harmonie van zijn aardsche leven te kunnen overzien. Zoo ongeveer als Mozes op Nebo, die de woestijn, die hij met zooveel moeite doorreisd had, achter zich zag en het Beloofde Land vóór zich. Ook de woestijn heeft hare schoonheid, hare wilde majesteit, wanneer men haar tot aan hare uiterste grenzen kan overzien, terwijl de stemme Gods in uw harte zegt, dat het Goede Land op u wacht en dat gij geroepen zijt tot het erfdeel der heiligen in het licht.

MIJN VERZEN.

In vroeger jaren dichtte ik veel
op allerhande tijden.
Elk mensch ontving van mij zijn deel
In blijdschap of in lijden.
Maar zachtjes aan verliep de bron
In 't zand van 't woelig leven,
Totdat mijn zangster niet meer kòn;
Zij had het opgegeven.

Maar wonder, op mijn ouden dag,
Begint het weer te komen!
De Heer, die op mij nederzag,
Doet weer het beekje stroomen.
Mijn vlucht was nimmer breed of diep,
Maar 't is mijn hoogst verlangen
Hem, die mij weer tot leven riep,
Te prijzen in mijn zangen.

Nu de avondstond gekomen is,
Wil 'k van het Licht getuigen;
Nu alles mij ontnomen is,
Wil 'k in mijn rijkdom juichen.
Vermindert ook mijn kracht — wat nood!
Is Jezus' kracht verdwenen?
Het gaat niet naar den somb'ren Dood,
't Gaat naar het Leven henen!

WEEST WAKENDE!

Deze woorden van onzen Heiland komen tot ons als een plechtige waarschuwing. Wij zijn *niet* wat Christus verlangt dat wij zijn zullen. Bitter droevig is onze tekortkoming. Wij zijn verachterd in het leven met God en gelijken ach, zoo weinig op Jezus Christus. Slechts waakzaamheid kan ons bewaren van den dood.

Zonder twijfel noodigt dit woord ons den blik naar binnen te slaan om den toestand en de behoefte onzer ziel te overdenken, om te leeren welke gelegenheden ons nog resten en welke mogelijkheden vóór ons liggen. Het *Verleden* is onherroepelijk. Moge het *Heden* en ook de snel naderende *Toekomst* beslag op ons leven leggen tot heiliging, opdat het woord van den Meester ook òns gelde: „Wel, gij goede en getrouwe dienstknecht, ga in, in de vreugde uws Heeren!"

Broeders, „laat ons waken in den gebede!" Onze hooge roeping staat op het spel. Alle uitstel in deze is onberekenbare schade.

HIJ DRAAGT.

Op een avond in November — het begon al donker te worden — zat een klein meisje naast een groote mand op een bank, even buiten het dorp. Zij sprak mij, die daar juist voorbijging, aan. „Meneer, hoe laat is het?" — Bijna 5 uur, mijn kind. — „Dank u," zei ze en ging weer rustig zitten. Ik vroeg haar toen of ze ver af woonde en den berg nog op moest. En toen ze van ja knikte, vroeg ik: „ben je dan niet bang zoo alleen als het donker wordt?" Nu kwam er een glans van genoegen over haar gezichtje en lachend zei ze: „Neen, want vader komt om 6 uur, en hij gaat met mij mee, en de mand draagt hij ook."

Ik heb vaak aan dit woord van het kind moeten denken. Het is een heel groot stuk van ons christelijk geloof te weten: „Vader gaat met mij mee en helpt mij dragen."

GEBED.

Mijn Heer en Heiland! Gij hebt er zoo ernstig om gebeden dat Uwe belijders één zouden zijn in U, liefde zouden hebben onder elkander en aan de wereld zouden toonen dat zij een nieuw en heerlijk levensbeginsel kennen, dat hen boven de zelfzucht en de onaandoenlijkheid der vijanden van Uw kruis onderscheidt.

Maar ach, hoe weinig is daarvan bij ons te zien! Wij hebben geene vervolging om Uws naams wil te dragen, want onze belijdenis van Uwen naam is zóó slap en krachteloos, dat zij niemand ergernis geeft, dat zij niemand tot bitterheid prikkelt. Wij hebben Uwe heilige, heerlijke waarheid tot een twistappel gemaakt, zoodat zij, in plaats van Uwe volgelingen op de knieën te brengen en tot aanbidding op te heffen, hen tegen elkander doet optrekken, elkander doet verbijten en veroordeelen, zoodat de wereld veeleer moet uitroepen: ziet, hoe die christenen elkander verscheuren en malkander het leven zoo zuur en zoo smartelijk mogelijk maken!

Heere, wij schamen ons zoo over het getwist en de verdeeldheid van Uwe belijders. Hun zonden zijn *onze* zonden, hun ellenden zijn de *onze*. Uw heilige, heerlijke Naam wordt tot een aanfluiting onder al dien onheiligen strijd. Zij bannen malkander uit inplaats van met elkaar op de knieën te gaan. Zij bestrijden elkander met bitterheid over allerlei bijzaken, in plaats van zich te vereenigen in de belijdenis van Uwen dienstknecht Petrus: Gij alléén hebt de woorden des eeuwigen levens.

Ontferm U, Heere, over al de dwalende en zoekende menschen, die niet meer weten wáár zij henen moeten. Er zijn zoovele valsche profeten, en ook zoovele eerlijke, welmeenende wegwijzers, maar die het toch óók niet weten en die de onrust slechts vermeerderen. O Groote Herder, breng ons aan *Uwe* voeten en doe ons genoeg hebben aan *Uw* woord en geest. Heere Jezus, die toch de éénige Opziener Uwer kudde zijt, doe ons in dit poosje, dat onze vreemdelingschap nog duren moet, heel dicht bij U blijven. Heer, waar dan heen? Tot U alleen, Gij zult ons *nooit* verstooten! Amen.

DE BESTE MEDICIJNMEESTER.

Wie is dat?

Dat is Jezus Christus. Hij geneest de ergste van alle krankheden: de zonde, de bron van alle ellende op aarde.

„Door Zijne striemen is ons genezing geworden."

De zonde is de ontzettendste werkelijkheid, en zoolang die niet in haar wezen erkend is geworden, blijven hare gevolgen de smartelijkste raadsels. Dat is de groote krisis, die alle zielen moeten doormaken: te komen tot een blijmoedig geloof aan de reinigende macht van Christus' bloed. Bij beangste gewetens en verslagen harten heeft dit geneesmiddel nog *nooit* gefaald.

Een beroemd Engelsch heelmeester bezocht een evenzeer beroemden collega te Parijs. Zij kwamen te spreken over eene bijzonder moeilijke operatie. „Hoeveel maal," vraagde de Franschman, „hebt gij deze operatie verricht?" „Dertien maal," antwoordde de Engelschman. „En ik," sprak de Franschman, „vijf en zeventig maal." „Mag ik vragen," vervolgde de Engelschman, „met welken uitslag?" „Alle vijf en zeventig patiënten stierven," antwoordde de gevraagde, „maar de operaties waren prachtig. En hoe was het bij u, collega?" „Mijne dertien patiënten zijn alle genezen en bleven gezond."

Ik ben de Heere, uw Heelmeester.

O, wij willen ook als christenen dankbaar gebruik maken van de ontdekkingen der geleerden en de hulp van bekwame artsen. Eerst van de bewoners van het nieuwe Jeruzalem heet het: geen inwoner zal meer zeggen: *ik ben ziek*, en dáár hebben de artsen hun medicijnen en instrumenten verwisseld voor harpen en citers. Dáár zal geen dood meer zijn noch rouw noch gekrijt noch moeite.

Maar hier zijn nog altijd, niet enkel gebroken armen en beenen, maar ook kranke harten, murmureerend en moedeloos; kranke oogen en booze tongen, vergiftigde verbeelding en wanhopige zielen. Daarvoor is Christus de éénige Medicijnmeester, en door Hem wordt al het lichaamslijden verzacht en dragelijk gemaakt.

Wie onder Zijne behandeling komt, wordt genezen en Zijne laatste heerlijke operatie is de bevrijding van de vreeze des doods. Wanneer de geneesheeren dezer aarde hunne schouders ophalen en zij ten einde raad zijn, dan treedt Hij aan ons sterfbed en volbrengt de schoonste genezing, als Hij de ziel zonder vrees en smart uit de banden des lichaams bevrijdt. Waarlijk, wanneer dan de morgenglans der eeuwigheid het verbleekende gelaat verheldert en de mond voor het laatst zich opent tot den zegetoon: Gode zij dank, die ons de overwinning gegeven heeft door onzen Heere Jezus Christus — dan moeten ook de ongeloovigen, die er bij tegenwoordig zijn, ontroerd en verwonderd uitroepen: „een almachtige Geneesmeester!"

En Zijn loon?

De lofzang der geredden. „Het Lam, dat geslacht is, is waardig te ontvangen de kracht en rijkdom en wijsheid en sterkte en eer en heerlijkheid en dankzegging."

O lieve kranken, arme, beproefde, zuchtende, strijdende, worstelende menschen, hoe gaat Zijn hart naar u uit! Hoe heb ik mijn leven lang, en nu ook onder de vele maanden, waarin ik dit boek voor u samenstelde, met u meegeleefd en meegeleden! Hoe ken en hoe versta ik uw moeiten en zorgen! Meent niet dat ik ze met een stichtelijk woord zou wanen te verdrijven, ik ken de *macht* van ziekte en van lijden. Maar ik ken óók de nog *grootere* macht van den Heiland. Zoekt Zijne gemeenschap telkens weer, wanneer zij u schijnt ontnomen te zijn. Het *is* maar *schijn!* Zijn woord geldt ook voor u: „Ik *ben* met ulieden *alle* de dagen!" Maar er komen oogenblikken dat gij daar niets van gevoelt, dat het u is alsof Hij u verlaten en verstooten had.... weest gerust! Wie gelooft (en gelooven is niet anders dan: leunen, steunen tegen Hem in het besef uwer volkomen onmacht!) wie gelooft *zal* de heerlijkheid Gods zien. Ook *gij* zult doorbreken ter overwinning, ook *gij* zult de heerlijkheid Zijner belofte ervaren: „waar Ik ben, daar zal ook mijn dienstknecht wezen."

Geloofd zij Jezus Christus tot in eeuwigheid!

ONZE KONING.

Den Koning, die Zijn bloed en leven
Aan 't leven Zijner volken wijdt,
Dien worde lof en eer gegeven,
Vermeldt Zijn roem in eeuwigheid.
Prijst alle wond'ren, die Hij doet,
Maar boven alles: prijst Zijn bloed!

Dien Koning heeft mijn hart gevonden.
Waar anders dan op Golgotha?
Daar vloeit mijn heil uit Zijne wonden,
Daar straalt mij 't licht van Gods genâ;
Daar droeg hij mijner zonden straf
En nam mij 't juk der zonden af.

Wien anders kan 'k mijn hart nu geven,
O Koning met de doornenkroon?
Door louter liefdegloed gedreven,
Zijt G' in Uw lijden dubbel schoon.
O zie m' aanbiddend voor U staan
En neem mijns harten offer aan.

Geef mij Uw levensspijze te eten,
Verkwik mij met Uw vreugdewijn;
Ik wil der wereld lust vergeten,
En in Uw liefde zalig zijn.
Zoo smaak ik 't hemelsch heil reeds nu,
Dat mij daar boven wacht bij U.

BIJ EEN KRANKE.

„Het was," zoo verhaalt de hofprediker Stöcker, „op een koelen natten herfstdag, dat ik, toen het reeds donker begon te worden in de straten onzer groote stad, bij een kranke geroepen werd. Een vrouw uit het volk trad bij mij binnen en verhaalde mij, op hare welbespraakte wijze, dat de zieke, letterzetter van beroep, een nog jeugdig man was, die eerst sedert het vorige jaar bij haar inwoonde. Reeds van het begin af hadden zijn ingezonken wangen en zijn voortdurend hoesten en schrapen haar bezorgd gemaakt; maar nu lag hij reeds sedert veertien dagen plat te bed en hij zou er wel niet weder van opstaan. Behalve de courant had zij hem een mijner preeken gegeven, en daarop had hij den wensch geuit mij te spreken. „Ik geloof dat hij u iets wil belijden," zeide de vrouw ten slotte. „Gij hebt nu reeds zijn vertrouwen gewonnen."

Ik stak mijn Nieuw Testament bij mij en ging met de vrouw mede. In een achterhuis der Willemstraat, twee trappen hoog, vond ik den jongeling te bed liggen, ellendig en mat, de haren vochtig en verward rondom de slapen, de handen doorzichtig wit en uitgeteerd, het oog alleen met helderen, maar onnatuurlijken glans stralende.

„Een teringlijder in het laatste stadium," was aanstonds mijn indruk. Het duurde geruimen tijd eer hij, wegens zijn hardnekkig hoesten, zijn nooden en wenschen mij kon mededeelen. Hij was afkomstig uit de provincie, uit den omtrek van Lückenwalde; zijn vader was een wakker, vroom man, van beroep schrijnwerker. Daarbuiten was het hem te vervelend geworden, daarom was hij naar de stad gekomen, had het leven daar leeren kennen, maar ook willen genieten, en nu was het zoo met hem gesteld. „O, en voor het sterven heb ik zoo'n angst, zoo'n vreeselijken angst, dominee!" riep hij uit, „ik weet geen raad!"

Toen nam ik mijn Nieuw Testament en zeide: „Hier staat de ware stervenstroost. Jezus spreekt: „Ik ben de opstan-

ding en het leven; die in mij gelooft, zal leven, al ware hij ook gestorven."

„Maar dat woord Gods geldt *mij* niet," antwoordde daarop de kranke; „ik was vroeger reeds een slechte jongen. Wanneer mijn vader des morgens en des avonds de huiselijke godsdienstoefening hield, heb ik vaak achter zijn rug gelachen en de Bijbelwoorden bespot en verdraaid; dat brandt mij thans het meest in mijn geweten. Hoe zou ik mij kunnen troosten met het Woord Gods, dat ik met voeten getreden heb?" Vol vertwijfeling keek hij mij aan, en nog nooit heb ik een mensch in het diepst zijner ziel zóó geschokt en verbroken gezien; ik kreeg diep medelijden met hem. Ik wist het wel: juist met zulk een verbroken en verslagen hart was hij Gode welgevallig (Ps. 51 : 19); maar hoe vond ik nu het rechte woord der Schrift, dat hem steun en licht in zijn duisternis vermocht te geven? Na een kort opzien en zuchten naar Boven viel mij het woord te binnen (Rom. 5 : 6). „*Want Christus, als wij nog krachteloos waren, is te zijner tijd voor de goddeloozen gestorven.*" Dat vers las ik hem voor. „Staat dat ergens?" vroeg hij. „Ja, hier," was mijn antwoord, en ik wees hem het vers. En nu was het aangrijpend, hoe de kranke sidderend en stamelend woord voor woord las, waarbij ik zijn vinger leidde. Met meer gespannen opmerkzaamheid kan geen ter dood veroordeelde de tijding van zijn vorst lezen, dat hij gratie ontvangen heeft. „Ja, goddeloos was ik," zeide hij nog eens; „maar daar staat het: voor goddeloozen gestorven." „En," voegde ik er bij, „toen wij nog krachteloos waren. Gij waart nog onwetend en kondt de zwaarte uwer schuld destijds niet recht beseffen." Zoo werd hij van lieverlede rustiger en kalmer; ik bood hem nog eenige der krachtigste artsenijen uit het Woord Gods aan: „Al waren uwe zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw." (Jes. 1 : 18) „Waar de zonde meerder geworden is, daar is de genade veel meer overvloedig geweest." (Rom. 5 : 20) „Die tot mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen." (Joh. 6 : 37)

Ten slotte had hij nog een verzoek; hij wilde niet onverzoend met de zijnen van deze wereld scheiden. Gaarne schreef ik

dezen wensch aan zijn vader, en na weinige dagen kwam ook de zuster van den kranke met hartelijke groeten van de geheele familie en bleef bij hem totdat de dood zijn lijden eindigde. Gewis was zijn ziel gered, ofschoon dan ook als een vuurbrand uit den gloed gerukt. Hoe heerlijk rijk is toch het Woord Gods! Zoo rijk als onze God zelf. Daar kan geen nòg zoo „hopelooze" toestand zijn, waarin Gods Woord ons in den steek laat.

IN DEN HERFST.

De dood heeft mij een brief geschreven;
Ik las hem op het dorrend blad,
Dat door den stormwind voortgedreven,
Op 't vensterglas had post gevat.
Daar las ik: „Wand'laar, rep uw schreden!
Uw avond komt, uw nacht daalt neer!
Doe, wat gij nog kunt doen, op heden,
Want morgen daagt u dra niet meer!
Torsch willig, wat gij nog moet dragen;
Haast valt het kruis uw schouders af,
En wacht van 't Eeuwig Welbehagen
Uw kroon aan d' and're zij van 't graf!"

En 'k schreef terug: „Dank, schrikb're Koning,
Dat gij uw moeden onderdaan
Bij 't nad'ren aan zijn laatste woning
Een kalmen blik vooruit doet slaan!
Ik hoor het ruischen van uw voeten,
Maar 'k sidder voor uw aanblik niet;
'k Mag als Bevrijder U begroeten,
Die mij voor onrust ruste biedt.
Breek vrij dit hart, verdoof mijn zinnen,
Ja, blusch mijn laatsten levensstraal;
Verwonnen zal ik overwinnen,
En dood — waar blijft uw zegepraal?"

ONBEVREDIGDE HARTEN.

Er zullen wel zeker maar *weinig* menschen zijn, die tevreden zijn over hun eigen leven. En hoe ernstiger de mensch zichzelf onderzoekt, te sterker valt hij zich tegen. Hoe moeielijk hebben wij het dàn op ons ziekbed! Als wij zoo gedwongen worden stil te zijn; als de gewone drukte en rompslomp van het leven ons niet aan verstrooiïng of afleiding helpen; als wij daar zoo uren en dagen alléén liggen met onze vele gedachten en herinneringen....

Otto Stockmayer, een van de edelste en oprechtste christenen, die er ooit geleefd hebben, sprak eens op een predikantenconferentie het ontzaglijke woord: „Mijn leven na mijne bekeering is ééne groote schande geweest." Dat heeft toen zulk een diepen indruk gemaakt, dat al die leeraars zijn neergeknield en hun schuld voor God beleden hebben.

Zijn er niet onder mijne lezers, onder mijne kranke lezers óók, die dit verstaan?

Ik haal een woord uit een zoo-pas-ontvangen brief aan.

„Ik had den Heere lief van mijne jonkheid af. Ik had als predikantsvrouw mijn man naar mijn vermogen trouw geholpen: vele kranken bezocht, zijn leerlingen onderwezen als hij verhinderd was, menig eerlijk getuigenis afgelegd voor mijn Heiland. Maar toen ik onlangs ernstig ziek werd, en mijn geheele, nu zoo eenzame leven aan mijn oog voorbijtrok, hoe begreep ik het toen dat het gansche leven van vroeger ééne voortdurende aanklacht tegen mij was. En nu is het te laat! Ach, men kan een kind van God zijn en tòch nog met de wereld meêgaan. Ik kan soms heete tranen schreien over zooveel verspilde krachten, ook over zooveel verspild geld. Ik zou het nu wel aan mijne jongeren in jaren willen toeroepen: geef toch *alles* wat gij hebt en zijt aan *Jezus alléén!* Verbrokkel uw leven niet met cursussen, vergaderingen en wat niet al! Vraagt niet wat de godsdienstige wereld wil, hebt den moed om tegen den stroom in te gaan! Ach, u begrijpt mij wel!"....

Ja, lieve zuster, òf ik u begrijp! Uw smart is ook de mijne. Hoeveel hebben wij gedaan, dat nooit moest gebeurd zijn, hoeveel verzuimd en nagelaten, dat onze heilige plicht was geweest! Indien er toch geene vergeving was, *volkomen* vergiffenis in het bloed des kruises, wáár zouden wij henenvlieden, wáár ons verschuilen voor het oog des Alwetenden?

Ik meen bij vele bezoeken aan ziekbedden de onrust, de ontoegankelijkheid voor het Evangelie te moeten toeschrijven aan het hebben van een *onbevredigd* hart. De gedachte aan al ons bedreven kwaad zal ons nèt zoo lang kwellen, tot wij waarlijk voor God en menschen in de schuld zijn gevallen en vergeving hebben ontvangen. Veel daarvan *kan* niet meer worden hersteld. De menschen zijn gestorven of uit ons oog verdwenen. Wellicht zouden zij ons, gesteld wij kònden hen met onze biecht nog bereiken, niet eens meer willen aanhooren, misschien ook niet begrijpen kunnen. Maar voor den Heere moet dit alles oprecht beleden zijn, en als wij dan zijne aanwijzing willen volgen, zal Hij ons ook den weg wijzen om vrede met de menschen te verkrijgen, voorzoover dit mogelijk is. Bij sommigen zal dit *on*mogelijk blijken. En dit zal dan ook een blijvenden weemoed geven aan onze herinnering. Men kan vrede, *volkomen* vrede hebben met God, de volle verzekering hebben dat *al* zijne zonden vergeven en verzoend zijn, en toch een stille droefheid *behouden* over zooveel, dat onherstelbaar door ons bedorven werd. Voor hoevelen zijn wij eene belemmering geweest om tot Jezus te komen, door onze ongevoeligheid, onze wereldsch gezindheid! Hoevele gelegenheden om voor den Heiland uit te komen, hebben wij verzuimd!.... Eerst God zelf zal ons in de *heerlijkheid* daarboven de *laatste* tranen afwisschen.

Lieve menschen, die met een onbevredigd hart door het leven gaat, laat ons elkander vertroosten met de zekerheid dat God ons harte *kent* en *meerder* is dan ons hart. In Hem, den God van *alle* vertroosting, hebben toch ook wij onze rust en onzen vrede gevonden. Moge de zalige *ervaring* daarvan meer en meer ons aller deel worden!

GEBED.

O, Gij almachtige, alomtegenwoordige, allesvervullende God! hoe veilig voel ik, arme nieteling, mij in Uwe bescherming. Alles buiten U jaagt mij schrik en vreeze aan, maar als ik aan U denk, wordt mijn onrustige hart stil en vredig. De gansche schepping hoort U toe en Gij zijt in ieder schepsel om het te vullen uit Uwe volheid; alles is in U en Gij in alles. Gij zijt in de sterren en geeft haar het licht, dat daar schittert aan den nachtelijken hemel. Gij zijt in de bloem, om haar kleur en schoonheid en welriekende geuren te schenken. Gij zijt in het vogeltje, om hem zijn dragende wieken en zijn vroolijke zangstem te geven. Gij zijt in den mensch, om hem het natuurlijke en het nog zooveel hoogere geestelijke leven te schenken. O Almachtige, Gij ziet en kent ook mij.

O mijn God, hoe vaak heb ik gesidderd voor Uw heilig oog! Het was in dien tijd toen ik nog meende *iets* te hebben en te zijn in mijzelven; toen ik met alle kracht, die in mij was, poogde mij tot U op te heffen, op te werken, opdat Gij eindelijk met mij tevreden zoudt kunnen zijn en mij vergeving zoudt willen schenken. Ach, hoe drukte mij toen Uwe heiligheid ter neder, ik die mijne onwaardigheid en onreinheid wel besefte! Maar nu ik *niets* meer geworden ben in eigen oog, en al mijne gerechtigheid verbrand is als een motte in het vuur, nù vertroost mij Uw oog, dat in de verborgenste afgronden doordringt en dat met het schitterend licht, dat er in woont, dingen ziet, die niemand anders zien kan. Want juist omdat Gij *alles* ziet en *alles* weet, zijt Gij barmhartig en genadig voor een zondaar, die toch zonder U niet leven kan. O, laat mij leven voor Uw aangezicht, en U mijn zielenood, mijn armoede, mijn diepste verlangens mogen vertellen, alsof Gij ze niet kendet, en als ik dan mijn hart voor U heb uitgestort, sterk mij dan, o Heere, om moedig verder te gaan en mijn loopbaan ten einde toe geduldig te loopen. O eeuwige God, Gij zijt toch de eeuwige Bron, waar de ziel gevoed wordt en tot rust komt. Amen.

EEN WAARSCHUWEND WOORD TOT GEZONDEN.

Zijn er eigenlijk volkomen gezonde menschen?

Neen.

Wij dragen allen de kiem des doods in ons en daarmede de kiemen van alle denkbare ziekten.

Maar in den gewonen, gangbaren zin des woords zijn er toch evengoed gezonde als kranke menschen.

Welnu, gij gezonden, leeft dan als menschen, die het weet dat uwe lichamen tempelen des Heiligen Geestes zijn en niet uzelven, maar den Heere toebehooren. Om nu niet eens van „slechte" dingen te spreken (dronkenschap, onzedelijkheid), hoevelen bederven hun gezondheid door *eenzijdige* levenswijze. Zij eten veel te veel, zij studeeren veel te veel, zij theologiseeren veel te veel; zij bidden veel te weinig, zij worstelen veel te weinig, zij verkeeren veel te weinig met Gods Woord. Dat alles bederft ziel èn lichaam.

Gods kinderen staan even goed als wereldlingen bloot aan al de gevaren van het leven, aan besmettelijke ziekte en wat dies meer zij. Want al zijn ze als Christus' Lichaam eene *nieuwe* schepping in deze *oude* creatuur, zij zijn nog niet bevrijd van de levenswetten dezer gezonken en zondige schepping. Eerst Christus' wederkomst zal de volkomen bevrijding brengen. Eerst dan zal er zondeloosheid en ziekteloosheid wezen.

Maar een kind van God zal toch voorzichtig, rein, matig en heilig trachten te leven. Aan woeste, dolle sport met haar ongebreidelde hartstochten zal het zich evenmin overgeven als aan andere genietingen, die zijn geestelijk en lichamelijk evenwicht verstoren.

Hoe wist de Apostel Paulus zijn lichaam in bedwang te houden, opdat het een instrument zou wezen voor 's Heeren Geest! Bij de meeste geloovigen is het helaas omgekeerd, hoe worden zij vaak door hun wenschen en lusten geregeerd! (1 Cor. 9 : 27; Ef. 2 : 3; Fil. 3 : 19). Zijn dan de ziekten haast niet onvermijdelijk?

Hoeveler geestelijk leven is ongezond! Wie altijd zit te piekeren over de ondoorgrondelijke geheimenissen Gods, over de diepe en

voor ons denken onbereikbare vraagstukken, waarmede zoovelen zich rijp maken voor het ziekenhuis, die legt toch immers zelf den grondslag voor zijn latere zenuw- en geesteslijden?

Nog gezwegen van het omgaan met geesten, demonen en al dat duivelswerk, dat velen tegenwoordig onder allerlei mooie leuzen beoefenen. Het is niet te zeggen hoevele kwalen en ellenden op deze wijze over de verdwaasde lieden komen.

O broeders en zusters, leeft rustig, leeft eenvoudig, vermijdt noodelooze prikkels, even goed voor uw lichaam als voor uwen geest, en bidt den Heere elken dag opnieuw dat gij met uw geheel oprechten geest en ziel en lichaam onberispelijk bewaard moogt blijven, tot de toekomst van den Heere Jezus Christus.

GEEN NOOD.

De God, door wien wij leven,
Op wien wij ons verlaten,
Zal ons niet overgeven
Aan menschen, die ons haten;
Hij zal ons niet doen bukken
Voor zorgen, die ons drukken,
Voor rampen, die ons dreigen;
Daar zijn geen ongelukken
Voor hen, tot wie in gunst zich god'lijke oogen neigen.

Daar 's troost bij *ied're* smarte
Daar 's kracht tot *alle* lijden,
Zoolang 't geloovig harte
In God zich kan verblijden.
Maar *alles* is verloren
En *alles* gaat bezwaren,
Waar 't hart zijn God laat varen.
't Geluk is slechts beschoren
Aan hen, wier oog op God, als op *hun* God blijft staren.

GEBED IN DE URE DER VERZOEKING.

O Heere Jezus, Zoon van God, die zelf verzocht zijt geweest,
Sta ons in onze verzoekingen bij!

O Jezus, Zoon des menschen, die in alle dingen als wij verzocht zijt geweest, doch zonder zonde,
Bewaar ons voor overtreding!

O Jezus, waarlijk God en waarlijk Mensch, die door den Geest naar de woestijn werdt geleid om verzocht te worden door den duivel,
Schenk ons genade door dien Geest steeds beveiligd te te zijn tegen de aanvallen van den Booze.

O Jezus, geboren uit de Maagd Maria, Gij, die veertig dagen en veertig nachten in de woestijn hebt gevast,
Leer ons het vleesch te kruisigen met zijn lusten en begeerlijkheden.

O Jezus, Gods Heilige Zoon, die overwonnen hebt in den strijd met den vijand onzer zielen,
Leer ons de verlokselen van wereld, vleesch en duivel wederstaan.

O Jezus, Redder der wereld, die toestondt dat een engel U versterkte in Uwen bitteren strijd in Gethsémané,
Laat Uw heilige engelen ook mij mogen dienen.

O Jezus, ontfermende Middelaar, die voor Uwen apostel gebeden hebt dat zijn geloof niet mocht ophouden,
Treed ook voor in bij den Vader!

O Jezus, Overste Leidsman onzer zielen, die door lijden geheiligd zijt,
Leid ook ons tot de volmaaktheid!

O Jezus, Bron van Liefde, die met onze zwakheden bewogen zijt,
Hoor ons van Uwen hemelschen troon!
O Zone Davids, ontferm U onzer!
O Christus, hoor ons!
Heer, ontferm U onzer!

Christus, ontferm u onzer!
Heere, ontferm U onzer!

God de Vader zegene ons,
God de Zoon bevestige ons,
God de Heilige Geest heilige ons — nu en tot in eeuwigheid! Amen.

ONZE WANDEL IS IN DE HEMELEN.

FILIPP. 3 : 20.

Een kind van God is reeds *nù* beter in den hemel tehuis dan op aarde. De wereld wordt hem meer en meer *vreemd,* de hemel wordt hem met elken dag meer zijn ware *tehuis.* Geen wonder ook, want dáár toch heeft hij zijn burgerrecht, dáár is al zijne verwachting en hope, en zijn eenig verlangen is maar dat zijn Heiland komt om die verwachting en die hope volkomen te *vervullen.*

Kennen *wij* dat verlangen, dat heimwee? Kunnen *wij* ons waarlijk van harte verheugen in de gedachte dat deze hemelsche heerlijkheid ten volle zal openbaar worden? Dan zal ook ons geheele leven daarvan de blijken dragen, en dan zal ook ons sterven louter winst voor ons wezen.

In het jaar 1870 lag een gewonde soldaat in een Fransch hospitaal zijn laatste ure af te wachten. De arts, die hem behandelde en die zich met hem in dezelfde zaal bevond, hoorde op eens uit zijn zwakken mond een krachtig: „present!"

De dokter begreep er niets van, en boog zich zachtkens en vriendelijk tot den stervende over en vroeg hem wat hij begeerde.

„Niets," antwoordde de soldaat, „maar toen ik hoorde, dat men in den hemel appèl hield, en ik mijnen naam hoorde afroepen, antwoordde ik: *present!*"

De dokter zag hem verbaasd aan, en ziende hoe marmerbleek hij op ééns geworden was, greep hij zijn hand — de pols stond stil. Hij *had* zijn naam gehoord, en *hij was* in den hemel.

ONHEILIGHEDEN VAN ANDEREN.

Wanneer ik eens op mijn leven terugzie en de beschamende dingen, die mij dan voor den geest komen, overdenk, word ik van groote dankbaarheid vervuld, niet alleen tegenover mijn God, die ze mij vergaf — zóó volkomen, dat ze voor Hem niet meer bestaan — maar ook tegenover sommige menschen, die zoo heiliglijk en teederlijk met mij omgingen, hoewel zij mijne gebreken kenden en doorzagen. Hoe anders doen de *meesten!* Wee, wee den mensch, die de bitterheid en den hoon dergenen moet dragen, die zelven nog geen zondaars zijn geworden voor God en nog geene barmhartigheid hebben geleerd aan den voet van het kruis!

Wij moeten leeren heiliglijk om te gaan met de onheiligheden van onze broeders en zusters. Wij moeten hunne gebreken als priesters in het heiligdom brengen voor God, en niet in de legerplaats voor het volk, waar dan aan de eene wèzenlijke zonde nog allerlei fantasiën en overdrijvingen toegevoegd worden, zoodat „de wortel der bitterheid opwaarts spruit en beroerte maakt en door dezelve velen verontreinigd worden." De babbelende en kwaadsprekende mensch doet niet alleen aan het voorwerp van zijn haat of afkeer schade, maar aan zoo menigeen nog bovendien, die door zijn venijnige tong wordt vergiftigd. Een priester in Israël, die de zonde zijns broeders in de legerplaats instede van in het heiligdom gebracht had, zou gesteenigd zijn geworden, hij zou eene doodzonde begaan hebben.

Wanneer gij eenige zonde in uwen broeder ontdekt, zwijg dan niet tegenover hèm, maar wèl tegenover anderen; ga het dan niet aan uwe vrienden, op vrome kransjes of in lieve gezelschappen uitbazuinen en uitjammeren, maar berisp uw broeder eerlijk en ernstig onder vier oogen; heb den moed het hem te zeggen, niet in hatelijke ongeteekende briefjes, maar met een mond, die gezalfd is door het gebed, en indien hij naar u hoort, zwijg dan over zijne gebreken tegenover anderen. En indien gij in uwen broeder gebreken ziet, en een ander ziet ze óók, wordt

het dan met elkander eens om voor hem te bidden, en draagt zoo zijn ergernis nergens anders heen dan naar het heiligdom, waar gij om verlossing en vergeving voor hem smeekt. Zou niet op deze wijze het woord des Heilands moeten verstaan worden, dat indien twee het met elkander ééns worden over wàt het ook zij, het hun gegeven zal worden? Zijt gij op deze wijze reeds met uw broeder het ééns geworden? Dan hebt gij priesterlijk werk verricht.

Vindt gij de gedachte niet aangrijpend — en toch de gelijkenis van den onbarmhartigen dienstknecht, Matth. 18 : 21 verv., leert het nadrukkelijk! — dat wij de vergeving der zonden niet alleen verliezen kunnen, maar dat zij ons weer door God zelven ontnomen kan worden? Deze onbarmhartige knecht had van zijn heer kwijtschelding zijner groote schulden ontvangen; maar door zijn liefdeloosheid tegenover zijn medeschuldenaar werd die volle last hem weer opgeladen. O mijn broeder, indien gij vroeger beter en gelukkiger tijden gekend hebt dan nù, indien gij thans in druk en in donkerheid verkeert, lees dan het 18e hoofdstuk van Mattheüs eens ernstig over, en onderzoek u tegenover uwe broeders en zusters, die gij hebt zien zondigen, en vraag u af: hoe ben ik tegenover hen geweest? Misschien geeft deze lezing en overdenking u wel de verklaring van uw eigen toestand!

Weet gij wel met welke lieden God de gemeenschap verbreekt?

Met onverzoenlijke menschen. God neemt het gebed en de gaven en de toewijding en de vroomheid van menschen niet aan, die erbarming weigeren aan hun gevallen broeder of zuster. O, indien gij, die wellicht ijvert voor het Koninkrijk des Heeren, die in wijkvereeniging of bidstond, op den kansel of in den arbeid der dienende liefde uwe krachten verteert, onder het lezen dezer regelen denken moet: „ik ben toch onrechtvaardig tegenover dien man, onverzoenlijk en onverbiddelijk tegenover hem geweest; hij had verkeerd gedaan, en ik was in mijn recht, maar toch, hij verlangde zoo naar vergiffenis, hij vroeg, hij smeekte er om, maar ik wilde niet".... O mijn broeder of zuster, ga niet voort met al uw vrome werken, maar maak het goed,

maak het goed met uw broeder; reik hem de hand, want beef bij de gedachte, dat God eenmaal tot u, rechtvaardige, zou kunnen zeggen: „ga weg, ga weg van mijn aangezicht." Denk aan Joël 3 : 19: „Egypte zal tot verwoesting worden en Edom zal worden tot eene woeste wildernis, om het geweld, den kinderen van Juda aangedaan."

Weet gij welke lieden de Bijbel „Godvergetenden" noemt? De hoereerders? De dieven? De moordenaars?

Ach, hoeren en tollenaars gaan zoovelen vóór in berouw en ootmoedigheid! Neen, lees Psalm 50 en lees daar wat tot kerksche en rechtzinnige lieden gezegd wordt, tot het „volk van Jehovah," dat met offers en gebeden in Zijn tempel komt. „Uwen mond slaat gij in het kwade en uw tong koppelt bedrog. Gij zit, gij spreekt tegen uwen broeder, tegen den zoon uwer moeder geeft gij lastering uit. Verstaat dit toch, gij Godvergetenden" (vs 19—22). Gij kunt ook „lasteren" met woorden, die enkel waarheid bevatten. De gebreken, de onloochenbare gebreken van anderen op hartelooze wijze en zonder liefde te vertellen en te bespreken, dat is laster, dat is oordeelen, en uw Heiland zegt: „oordeelt niet, opdat gij niet geoordeeld wordt" (Matth. 7 : 1).

Wilt gij weten, mijn broeder, hoe het u wèl kan gaan, en hoe ook ùw moede hart vrede en blijdschap smaken kan?

Laat de profeet Jesaja het u zeggen! Doordat gij „losmaakt de knoopen der goddeloosheid en de banden des juks en alle juk verscheurt. Dàn zal uw licht aanbreken als de dageraad en uwe genezing zal snellijk voortspruiten" (58 : 6). Maak los de banden niet alleen, die uzelf drukken, maar ook die, welke uw broeder drukken. Daar is er misschien een op uw pad geweest, die tegenover u gezondigd heeft, die u tot een strik, tot een verleider was, wiens woord u wellicht streelde, maar wiens leven u ergerde, bedroefde, verbitterde — weet gij niet hoe hij er berouw over heeft? Ja, gij weet het, maar gij zijt hem toornig voorbij gegaan, gij haat hem.... Mensch, lees nog eens wat Lev. 19 : 17 tot de oude priesters van Israël zegt: „gij zult uwen broeder in uw hart niet haten!" Maak los zijne banden en uwe genezing zal snellijk voortspruiten, uw eigen ziel zal opleven

en opbloeien ter eere Gods, tot zegen voor uw naaste, tot blijdschap voor uzelven.

O mochten wij allen leeren aldus heiliglijk om te gaan met de onheiligheden van anderen! Door onze liefdeloosheid komen zij steeds verder af van den Heere, die toch ook hen met Zijn dierbaar bloed heeft gekocht. Laat geen uwer kennissen en vroegere vrienden, van wie gij door hun eigen schuld wellicht zijt vervreemd geraakt, zonder uw gebed en uw liefde ten grave dalen, want zoo waarachtig de Heere leeft, Hij zal hun bloed van ùwe hand afeischen!

..... OM STIL TE ZIJN.

O, wat is 't zwaar, om stil, héél stil te zijn,
Als wolken onze moede ziel omhullen,
Als we geen wenschen blijvend zien vervullen,
En schreien moeten om verborgen pijn.

Als God ons leidt op wegen van verdriet,
Waar raads'len zijn, die wij nog niet verstonden,
Bij elken tred opnieuw onszelven wonden,
Waar niemand is, die onze tranen ziet.

Het is zoo zwaar, om stil, heel stil te zijn,
Te fluist'ren: „Heer 't is goed, 'k aanbid uw slagen,
Al buig ik onder 't kruis, ik wil het dragen,
Want Jezus' kruis was zwaarder dan het mijn."

Maar ach ik klaag, ik wankel telkens weer,
Volbreng uw kracht in mijne zwakheid, Heer!

ALLES!

Koningin Elisabeth van Pruisen bezocht eens het ziekenhuis te Berlijn, hetwelk haren naam draagt. Zij bleef voor het bed van eene jonge teringlijderes staan. De koningin werd diep bewogen bij het zien van deze kranke, en vroeg haar, of zij niet iets wenschte. De zieke antwoordde: „Ik wensch niets meer, ik heb alles!" en daarbij waren hare oogen op het beeld van den gekruisten Heiland gericht, dat tegenover haar bed hing. Hem had zij reeds vroeg haar hart geschonken, en Hij was haar één en al geworden. Nog eens en nog eens bood de koningin haar aan, iederen wensch van haar te vervullen. „Ik heb alles!" was het eenige antwoord.

Kunt gij ook zóó antwoorden, mijn lezer? Gaat gij ook aldus de onbekende toekomst tegen, die vóór u ligt? Kunt gij, arme of rijke naar de wereld, met de hand op het hart getuigen: „ik verlang *niets* meer, want ik heb mijnen rijken Jezus leeren kennen als mijn Heere en mijn Zaligmaker?" Dàn eerst, maar dan ook gewis, hebt gij *alles*!

ZIJN EIGENDOM.

„Gij zijt uws zelfs niet!" (1 Cor. 6 : 19).

Hier vermeldt de Apostel eene algemeene waarheid. De wereldling ontkent haar, omdat zij vernedert. Niettemin is het waar, de menschen zijn dienstknechten dergenen, aan wie zij gehoorzamen: òf der zonde tot den dood, òf der gehoorzaamheid ter gerechtigheid.

De ware christen echter belijdt met vreugde zijn dienstbaarheid aan Jezus Christus, roemt er in en vindt er zijn hoogste eer en waar geluk in. Hij is duur gekocht; van nu af aan dringt dankbaarheid hem, „van de zonde vrijgemaakt zijnde" een dienstknecht der gerechtigheid te worden. De volmaaktheid is voor den christen alleen bereikbaar, wanneer iedere gedachte gebracht wordt tot de gehoorzaamheid aan Christus. O groote Meester, stort Gijzelf uwe liefde in onze harten uit, dan zal uw juk zacht zijn en uw last licht!

ALS VASTGEKLUISTERD....

Als vastgekluisterd door de jicht,
Zit ik in lichaamssmarte,
't Geloofsoog steeds op Hem gericht,
Die niet bedroeft van harte.
Hij troost mij zacht
Met hemelmacht;
Al zien Hem niet mijn oogen,
'k Ervaar Zijn mededoogen.

Hoe dikwijls moet ik aan Jabez[1])
En aan zijn bede denken:
„Heer, maak het met het kwade steeds,
Dat het mij niet mag krenken!"
En zie, God wrocht,
Wat hij verzocht;
Hij mocht met vast vertrouwen
Op Gods belofte bouwen.

Als hooger steeg mijn krankt' en kwaal,
Steeg mèt haar mijn gelooven,
Dit voerde mij ter zegepraal,
Dat liet ik mij niet rooven.
Ik mocht zoowaar
Dit laatste jaar
Met wie mij God wou schenken
Een Jubilé herdenken.

Een Jubilé van zeldzaam soort
Is mij ten deel geworden,
Dat meer mij waard is, mij bekoort,
Dan alle ridderorden.
Van hoogmoed vrij
Beroem ik mij:
God wilde mij bereiden
Een Jubeljaar van 't Lijden.

[1]) Spreek uit: Jabeets (1 Kron. 4 : 10).

Als men voorheen mij had voorzeid
De grootte mijner plagen,
De lengte van mijn lijdenstijd.
Ik had het niet verdragen.
Maar „wat niet weet,
Niet deert," zoo heet
't Naar waarheid; welk een zegen,
Dat God verbergt Zijn wegen!

Ik weet mij zóó met Jezus één
Dat ik getroost kan zingen:
Van al mijn smarten zal m'er geen
Aan Zijne liefd' ontwringen.
Gewis is 't waar:
De jicht, de staar [1])
Gevoelt Hij zelf in 't harte,
Als waar' 't Zijn eigen smarte.

Kan ik met mijner oogen licht
Den Bijbel niet meer lezen,
'k Zet daarom toch geen droef gezicht,
Ik ben door Hem genezen.
Nu, laat en vroeg,
'k Lees hem genoeg
Met innerlijke zinnen:
'k Geniet Zijn licht van binnen.

Kan ik de knieën weliswaar
Niet meer als vroeger buigen,
't Is maar een uiterlijk gebaar;
Ik mag het wel betuigen:
Gij weet, o Heer!
Hoe 'k lig terneer
Op 's harten kniên en d'oogen
Tot U gericht ten hoogen!

[1]) Zwarte staar, een ongeneeslijke oogziekte.

Kan ik de lichaamsarmen niet
Bij 't bidden opwaarts strekken,
'k Geloof niet, dat Gij daarop ziet,
't Gebrek wilt Gij bedekken.
't Geloof is d'arm,
Die krachtig, warm
U aangrijpt bij uw krachten,
U vasthoudt, vol verwachten.

Of mijne handen dor ook zijn
En nauw in staat tot vouwen,
Uws kinds geloofshand, sterk en rein,
Houdt vast U, vol vertrouwen.
Ook zie 'k altoos,
Hoe rusteloos,
Uit liefde, mij ten zegen,
Veel handen zich bewegen.

Schoon ook de voeten, door de jicht
Gekromd, mij niet meer dragen,
't Geloof maakt ook dien last mij licht,
Dus wil 'k mij niet beklagen.
Men draagt mij voort
Naar plaats en oord,
Waar ik wensch aan te landen,
Met sterke broederhanden.

Hoe goed heb ik 't reeds hier beneên
Op deez' ellendige aarde;
Nog beter, als mijn ziel vliedt heen
Van al wat leed mij baarde.
Maar 't beste toch
Verschijnt mij nog
Ten zaalg' Opstandingsmorgen!
'k Laat blij mijn Heiland zorgen.

GEZEGENDEN MIJNS VADERS.

't Gebeurde in den trein, die de bergen opkruipt naar Davos. 't Was al avond. Zelfs de schittering van de felwitte sneeuw werd gehuld in de duisternis van den naderenden nacht, en werd dof gelijk de dood. Vele kleine stationnetjes zijn er langs den weg geplant, elk volgend langs de stugge flanken der bergen, weer een eind hooger dan 't vorige. Bij ieder stationnetje hielden we stil; brandde een electrisch licht; straalde onzeker schijnsel uit de wachtkamer over de dikke platgetrapte sneeuw. Rond ieder stationnetje, ver en dichtbij, lichtjes van de vermoede, door de duisternis ongeziene huizen en boerderijen. Bij ieder stationnetje iemand er in, iemand er uit. Meestal stil, loom, moe, zwijgend gaan zitten op de eerste de beste nog open plaats in den langen wagen met doorloop in 't midden. Onze wagen was zoo steeds driekwart vol. Ik zag zitten een paar Engelschen met gladde, onbeweeglijke tronies; twee dikke jodinnen met korte haren en andere korte dingen; een landgenoot met een jongen van een jaar of twintig; de oudste van die beiden met oogen, zwaar van zorg, de jongste bleek, kort van adem, moe; een paar boeren uit de bergen, sterk, hoekig, iets onverzettelijks in houding, en sterk gegroefd voorhoofd. Alles en allen stil. Zoo stil, dat je hoorde hoe vol de wagen was van hun uiteenloopende gedachten. Totdat op een der stationnetjes een vrouw instapte uit diezelfde landstreek. Ze was heel oud, heel gerimpeld, heel gebogen, heel mager, zóó, dat de zware bergschoenen met spijkers beslagen, onevenredig zwaar leken voor die Methusalemjaren. Ze ging zitten en keek rond. Toen stond ze opeens op, en ging zitten bij een paar andere boeren, blijkbaar blij, dat zij bekenden vond. Dadelijk praten natuurlijk. Maar dat liep uit op 't tegen die kennissen opzeggen van een Nieuwjaarsvers ('t was 4 Januari), minstens honderd regels lang. En toen het uit was, kwam het mooiste. Ze begon te zingen. Mooi? Och haar stem deed denken aan een roestig katrol, dat in 29 jaar niet gesmeerd is. En toch — ja, 't was mooi. Iets heel ontroe-

rends was er in dat zingen, zoodat niemand er aan dacht zelfs, om te lachen om dat versleten geluid. Was 't de wijding in dat krakend zingen? Was 't het innerlijk licht, dat straalde alsof de woorden die ze zong, met licht overgoten waren? Was 't de glans, die er kwam in die oude, moede oogen, toen al zingend, haar gebogen rug recht werd? Ze zong van Jezus' komst op aarde, en van 't gebeuren met ieder mensch, die, van de aarde opgeroepen, moet staan voor God en zeggen, hoe hij Jezus ontvangen heeft. 't Was een lang lied. En ik onthield alleen de laatste coupletten, die ik zóó vertaal:

Als 'k Hem straks mag aanschouwen,
En, knielend voor Zijn troon,
Mijn handen dankend vouwen
Voor Gods beminden Zoon,
Dan juicht ontroerd mijn harte,
Dan wacht me zaligheid,
Die na veel moeite en smarte,
Gods liefde me heeft bereid.

Toen zweeg ze. De trein stopte bij weer een stationnetje. Ze stond vlug op; knikte tegen de steeds zwijgende kennissen, en stapte uit. Ik zie nòg dat gelukkige gezicht vol rimpels; dat zonder dat ze 't zelf wist, stil vouwen van de knokige handen bij die laatste verzen. Anderen in onzen getemperd verlichten wagen hebben toch ook wel den Geest bespeurd, die, gelijk de wind, blaast waarheen hij wil. Zelfs de jodinnen waren opgehouden met apennootjes kraken.

Ik dacht aan de verbaasden voor Gods troon, die de Koning noemt met den wonderen naam: „gezegenden Mijns Vaders." Ze begrijpen er niets van, dat ze Hem toen Hij honger had gespijzigd, toen Hij dorst had gedrenkt, toen Hij krank was bezocht hebben. Waar was dat dan? Wanneer was dat dan? In dat treintje, dat in den kouden vriesnacht de sneeuw beladen bergen opkroop zaten allerlei menschen. Ook met „honger." Ook met „dorst." Ook „krank." Dat krakend gezongen Evangelie,

uit een brandend, begenadigd hart, zou 't „niets" geweest zijn? Juist dat er niets gewilds, niets opzettelijks, niets voor de tribune in was, maar alleen de drang van een sprankelend leven, bracht eeuwigheid en deed eeuwigheidsleven speuren in die bijna gesloopte tijdelijkheid.

Ik geloof ééne, heilige, algemeene Christelijke Kerk. 't Doet wel eens goed als wij, die leven in ons kerkelijk kijvend, keffend, verscheurend en verscheurde landje, zien dat die ééne Kerk er toch is.

*

IK KAN, IK WIL NIET MEER.

Ik kan, ik wil niet meer mijzelven leven,
'k Ben 't eigenzinnig en hoogmoedig hart nu moe;
'k Wil, Jezus, U dat hart nu overgeven,
Neem 't als een offer aan — het komt U toe!

Vergeef, vergeef mij 't lange tegenstreven,
O, merk het op, hoe ik thans U begeer;
U wil ik alles wijden, alles geven;
Mijn leven, liefde — neem het aan, o Heer!

Ik ben niet waard, dat Gij U nêer zoudt buigen.
Nochtans, 'k geloof: Gij laat geen bidder staan;
Gij kunt mij doen — mijn hart wil 't blij getuigen —
Meer dan Gij mij in gunst reeds hebt gedaan.

O, wat geluk, — 'k mag naar uw wil nu leven;
'k Mag blij en kinderlijk U nu gehoorzaam zijn, o Heer!
Wat Gij verlangt, dat woudt Gij zelf eerst geven,
O, leide Uw Woord en Geest mij meer en meer!

Gij kunt, Gij wilt mij, Heer, dicht bij U houden.
Wat Gij mij geeft — ik zelf blijf toch van U.
Neen, mijne liefde zal niet meer verkouden,
Maar heil'ger, dieper worden nog dan nu.

GEVAREN.

Een der grootste gevaren van langdurig ziek-zijn is dit, dat het niet alleen de krachten van ons *lichaam*, maar ook van onze *ziel* bedreigt. De ziekte pakt niet alleen het tijdelijke, maar ook het geestelijke, het eeuwige in ons aan. Zij verzwakt de krachten van ons gemoedsleven en brengt ons zenuwgestel met al zijn vertakkingen en invloeden in gevaar. Zoo ontstaat er een bedenkelijke wisselwerking: de sluipende krachten van het lichaam maken de ziel onrustig en de onrust der ziel verhindert de genezing van het lichaam. Men voelt zich soms als in een doolhof, waar men geen uitweg meer ziet.

Elk ander schrijft een soort Dagboek, al zijn de meesten zoo verstandig het niet met pen en inkt te doen, want bevredigen doet zoo iets nooit en volkomen oprecht is men daarin maar zelden. Doch in figuurlijken zin schrijven wij toch wel af en toe stukjes in ons Levensboek, herinneringen aan lieve menschen, schoone dagen, oprechte voornemens of wat het dan ook zijn moge. Maar in tijden van langdurige ziekte kunnen wij er toe komen in mismoedigheid en wanhoop het eene blad na het andere uit dit boek weg te scheuren, te zuchten: „ach, het is toch tot niets nut! Voor mij heeft alles zijn waarde verloren!...." Doe dat *niet*, mijn broeder of zuster! Laat die verschillende blaadjes maar blijven! Straks wordt ook uw cahier ingevoegd in het groote boek der eeuwigheid, dan zult gij zien dat ook uw schijnbaar mislukte en inhoudlooze leven van groote, van blijvende beteekenis is geweest.

Kunt gij, lieve kranke, niet meer „van buiten" gezond worden, gij kunt het zeker „van binnen worden." O gelooft toch de beloften uws Gods! Wij zijn niet op weg naar de vernietiging, maar naar de vernieuwing; niet naar het graf, maar naar het leven! Wanneer de omstandigheden rondom ons niet meer veranderen kunnen, wijzelven kunnen veranderd worden en meer en meer naar de blijde stralende gezondheid heengroeien, die de Heere voor al Zijne kinderen heeft weggelegd. Zoolang wij

alleen oog hebben voor ons lijden als zóódanig, zit het ons in den weg en kunnen wij soms hartstochtelijk verlangen er van bevrijd te worden, dan zien wij er alléén een belemmering van ons leven in. Eerst wanneer wij het leeren beschouwen als onzen vriend, onzen helper, brengt het ons den zegen, dien God er in leggen wil: een gids te zijn naar het Vaderhuis en naar het Vaderhart. Hoe lichter het bij ons daarbinnen wordt, te meer licht zullen wij ook in onze duisternis bespeuren.

Ach, er zijn zoovele gevaren, die ons zieleleven bedreigen! Grijpen wij toch de hand van onzen Heiland vast!

GETUIGENIS.

Van 't Halleluja, dat Gods Kerk doet galmen,
Mocht ééns mijn ziel van verre een lofklank hooren;
Sinds trilt er voort een echo van de psalmen,
Uit lijdenssmart en blijdschap haar geboren.

Want 's Heeren licht, waarbij Zijn kind'ren knielen,
Straalt allen toe uit de ééne Zon des levens.
Dus ademt wat den grootste moog bezielen,
In d'allerkleinste van Gods heil'gen tevens.

't Is Zijn ontferming zoo ik mag gelooven,
Om dan, al zij 't met staam'lend woord, te spreken,
Wat *leeft*, ontspringt uit ons niet, maar van Boven.

O zalig, haast de wieken uit te vouwen,
En dáár, waar niets aan 't licht meer zal ontbreken,
Den Koning in Zijn schoonheid aan te schouwen!

DE KRANKE TE BETHESDA.

Tot den kranke te Bethesda sprak Jezus: „wilt gij gezond worden?" Joh. 5 : 6.

Wilt gij? dat is ook voor ons de groote vraag. Gelijk deze kranke met vele woorden den Heere antwoordde dat hij zelf wel zou willen, maar ach! er waren vele beletselen, die hem nu achtendertig jaar lang hadden opgehouden. Jezus neemt echter die verontschuldigingen niet aan, maar antwoordt op zijn neerslachtig verhaal: „Sta op, neem uw bed op, en wandel!" En het woord des Heeren wekt in des kranken hart het geloof waardoor hij het aangrijpt, en gezond wordt.

Zoo bewerkt het woord van Jezus ook thans in ons een gericht, een tegenwoordig gericht. Een scheiding tusschen „ik zou wel willen," en „ik wil." Tusschen die twee is een onmetelijk onderscheid, maar de meesten beseffen het niet.

Wilt gij zalig worden? vraagt u de Heiland. „O hoe gaarne zou ik willen!" antwoordt ieder. Met een enkele uitzondering van hen, die reeds te verhard, te onverschillig zijn geworden om iets van die vraag te verstaan, verklaren toch verreweg de meesten: „Zalig worden, behouden worden, o ik zou er alles voor willen geven. Ik zou niets liever willen dan dat. Ik vraag er den Heere ook gedurig om dat Hij het mij moge schenken. Maar tot nog toe heb ik die verzekering niet. Tot nog toe wandel ik in onzekerheid. O hoe innig zou ik mij verblijden indien ik het u ànders kon zeggen, indien ik met zekerheid kon betuigen: ik weet dat ik Jezus' eigendom ben."

Weet gij nu wel, mijn broeder! wat het woord des Heilands: „sta op en wandel!" *voor* U zou beteekenen? Het zou voor u zijn: kom van *ik zou willen* tot *ik wil.*

Want laat mij u hier iets zeggen, dat u misschien hard en overdreven zal klinken, maar dat toch volkomen wáár is:

„Ik zou wel willen" is in den grond niets anders dan: *Ik wil niet.*

Dit is zeer duidelijk. Wanneer de gevangene zegt: „ik zou vrij rondwandelen, indien *ik* niet opgesloten zat" — zoo beteekent

dit toch eenvoudig niets anders dan: ik wandel *niet* rond. Evenzoo: „ik zou gezond *zijn,* als ik geen krankheid had," beteekent: ik ben *niet* gezond. Evenzoo: ik zou willen, als ik niet — — beteekent: *ik wil niet.*

Achter dat: „ik zou willen" volgt iets anders. Wat dan? Ja, daarop komt het juist aan. Dat is het juist wat de meeste menschen zich ontveinzen.

Achter *ik zou wel willen* staat in het hart zonder dat de mensch het weet, een *beletsel* geschreven. *„Ik zou wel willen, als* het maar niet een opoffering kostte, tot welke ik ongezind ben." Ik zou wel willen gelooven, *indien ik* maar *niet* mijzelven verloochenen moest.

Ik zou mij willen bekeeren en een *kind* Gods zijn, *indien ik maar niet* met mijn hoogmoed, of welken vorm van *mijn* wereldliefde dan ook, moest breken.

Bij voorbeeld, in zijn „Bekentenissen" verhaalt Augustinus, dat toen zijn hart reeds van de noodzakelijkheid der bekeering overtuigd was, maar hij er nog altijd niet toe komen kon om de zondige betrekking tot een zekere vrouw te verbreken, hij meermalen gebeden heeft: O God, geef mij kuischheid, maar *nog niet!*

De Heere zag te Bethesda den kranke ernstig aan, nadat deze met vele woorden zijn bezwaren uitgesproken had, en zeide toen: „sta op, neem uw beddeken op, en wandel." Het woord des Heeren wekte geloof, levenslust, nieuwen moed in dezen kranke — en zie, hij stond op, en wandelde, en was genezen.

Zoo ook zegt de Heere tot u, die „zoudt willen" een „wil en doe!"

Ja, dat zegt Hij. Want de Heilige Geest is gegeven. In zijn Woord komt Jezus zelf met de kracht des Heiligen Geestes tot ons. De Heilige Geest is juist de kracht door welke wij kunnen *willen.* Het is God, die in u werkt beide het willen en het werken, geen krachteloos maar een krachtig, een werkend willen, naar Zijn welbehagen. Door Zijn opstanding en verhooging en door de gave des Heiligen Geestes heeft de Heere nu juist dit bewerkt, dat wij ons bekeeren en kinderen Gods worden *kunnen.*

Een wedergeboren mensch is zulk een, *die* van een krachteloos wenschen tot een werkelijk willen is overgegaan.

Waarom is die kracht in Jezus' woord? Omdat nu, daar Hij verhoogd is, in elk Zijner woorden de geheele Christus tot ons komt. Al de kracht, die Hem eigen is, legt Hij nu in elk der woorden, die Hij tot ons spreekt.

En welke kracht is in Hem? „Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde" zegt Hij. Met Zijn persoon is ook Zijn werk verhoogd. Op aarde kon Hij slechts wonderen doen, *d. i.* een deel van den mensch, een deel van Zijn lichamelijk leven, tot een aardsche gezondheid terugbrengen. Maar thans brengt Hij door Zijn woord, door de kracht, die daarin woont, den geheelen mensch tot volle algeheele gezondheid terug. Dit openbaart zich weliswaar nog slechts zeer aanvankelijk. Wij worstelen nog immer met de machten der zonde, die in ons woelen, ook al weten wij dat ons leven den Heiland toebehoort. Wij zijn ook, helaas, nog onderworpen aan den dood. Maar wat *aanvankelijk* is, het is daarom niet minder *werkelijk* in ons.

Nu kunnen wij den vollen ernst, de geheele beteekenis van Jezus' woord tot den kranke aanvaarden. „Neem uw beddeken op." Dat wil zeggen voor ons: Wat u vroeger droeg, dat moet nu door u gedragen worden. De geheele toestand des levens droeg u tot nog toe, als een bed, waarop gij uitgestrekt laagt. Nu moet gij zelf dien toestand opnemen, beheerschen en wegdragen.

Zoo brengt de Heere den machteloozen mensch tot de moedige aanvaarding zijner levenstaak. Menigeen ligt ter neder als in zedelijke machteloosheid, onbekwaam om het leger, waarop hij rust, den toestand, waarin hij verkeert, ja zijn eigen leven te dragen. Het lichaam kan er door verlamd worden, maar ook de wil, de geheele mensch beneveld en gebonden zijn door antigoddelijke macht. Maar een kloek geloof kan den geest doen opstijgen en de verlamde energie weer opwekken. Geloofd zij Jezus Christus, die de gebondenen vrij maakt en de harten opheft tot de aanschouwing des vollen levens!

DOOR LIJDEN GEHEILIGD.

(Geschreven door een die jaren lang op het ziekbed heeft doorgebracht.)

Ik had bijna een jaar lang de fleschvormige pop van een Keizersvlinder bewaard. Zij heeft een zeer eigenaardige constructie. In den hals van de flesch is een kleine opening, waardoor het volgroeide insect zich naar buiten wringt, zoodat de verlaten cocon even ongeschonden is als die welke nog bewoond is, want het weefsel wordt niet verbroken.

Als men ziet hoe onevenredig de uitgang is met de grootte van het gevangen insect, verbaast men zich hoe het er nog uit kan komen, en dit geschiedt dan ook nooit zonder groote inspanning en moeite. Men veronderstelt dat de persing waaraan het lichaam van den vlinder is blootgesteld, terwijl het zich door de nauwe opening wringt, een middel is, waardoor de natuur teweegbrengt dat de vochten in de bloedvaten der vleugels gedrongen worden, want deze zijn op het oogenblik dat de vlinder uit de pop te voorschijn komt, veel minder ontwikkeld dan die van andere insecten.

Toevallig was ik getuige van de eerste pogingen van mijn gevangen vlinder om zich uit zijn lange opsluiting te bevrijden. Bijna een geheelen voormiddag zag ik, van tijd tot tijd, hoe hij geduldig beproefde te worstelen om er uit te komen. Hij scheen nooit verder te kunnen komen dan tot een zeker punt, en eindelijk was mijn geduld uitgeput. Ik dacht dat ik wijzer en barmhartiger was dan zijn Schepper en besloot hem een handje te helpen.

Met de punt van mijn schaar knipte ik de hinderlijke draadjes door om den uitgang een *klein beetje* gemakkelijker te maken, en zie onmiddelijk, en met het grootste gemak, kroop mijn vlinder te voorschijn, een gezwollen achterlijf en kleine verschrompelde vleugelen achter zich aanslepende. Te vergeefs bleef ik bij hem om den wonderbaren voortgang van ontwikkeling te zien, waardoor de vleugels rustig en snel zienderoogen

zich ontplooien, en daar ik de prachtige vlekken en de werking van verschillende kleuren opmerkte, die daar alle in *miniatuur* aanwezig waren, verlangde ik er naar dat zij hun ware verhouding zouden aannemen en het diertje zich in zijn volkomen schoonheid zou vertoonen; want inderdaad is het een van de mooiste in zijn soort.

Maar ik wachtte vergeefs; mijn misplaatste vriendelijkheid bleek noodlottig te zijn. Het werd nooit iets anders dan een misvormd wanschepseltje, dat zijn korte leven met een pijnlijk lichaam doorkroop, inplaats van het door te brengen met vroolijk door de lucht te vliegen op vleugelen, gesierd met de kleuren van den regenboog.

De les, welke ik dien dag geleerd heb, is mij dikwijls goed te stade gekomen. Zij heeft mij helpen begrijpen, wat de Duitschers „de *hardheid* van Gods liefde" noemen. Ik heb er dikwijls aan gedacht, wanneer ik met een medelijdenden blik menschen aanzag, die worstelden met smarten, lijden of kommer, en het heeft mij wel eens toegeschenen, alsof ik barmhartiger was dan God en gaarne de kastijding zou verkort en uitkomst gegeven hebben. Kortzichtige dwaas! Hoe kon ik weten of een van die pijnen en zuchten kòn bespaard worden? De vèrziende, volmaakte liefde van God, die de volmaking van haar voorwerp zoekt, deinst niet in zwakheid terug voor hevig, maar voorbijgaand lijden. De liefde van onzen Vader is te waarachtig om zwak te zijn. Omdat Hij Zijne kinderen liefheeft, kastijdt Hij hen opdat zij deelgenooten van Zijne heiligheid zouden worden. Met dit heerlijke doel voor oogen, spaart Hij hen niet, ook als zij weenen. „Geheiligd *door* lijden," evenals Christus, leeren Gods kinderen gehoorzaamheid en „*door* vele verdrukkingen gaan zij tot de heerlijkheid in."

„Ik zou haasten, dat ik ontkwame, van den drijvenden wind, van den storm." Ps. 55 : 4.

„Ik zou al de dagen mijns strijds *hopen*, totdat mijne verandering komen zou." Job 14 : 14.

De Engelsche Vertaling heeft hier nog schooner: „Ik zal al de dagen mijns strijds hopen, totdat mijne verandering komen *zal*." God zij geloofd, die verandering is niet iets *onzekers*, maar even zeker en even veilig als God zelf!

ER BLIJFT DAN EENE RUST OVER VOOR HET VOLK VAN GOD.

Hebr. IV : 9.

Leer mij, dierbre Heiland,
  Rusten aan uw hart;
Spreek mij van uw liefde,
  Van uw zielesmart.
Doe mij vurig blaken
  Van uw liefdevlam,
Drager mijner zonden,
  Heilig Offerlam!

U behoort mijn leven,
  'k Heb het U gewijd;
Maar 't is zoo onrustig,
  Wisslend met den tijd.
'k Zoek zoo vaak Beneden
  Wat toch Boven is,
En dat geeft mij telkens
  Bitt're droefenis.

Maak mijn verder leven
  Meer zichzelf gelijk!
Maak mijn hart begeerig
  Naar uw Koninkrijk!
Maak mijn ziel gewillig
  Voor uw trouwe stem!
Maak mijn oogen vast gericht
  Op Jeruzalem!

EEN ZINGENDE LIJDER.

Een beroemd arts bezocht eens een Kinderziekenhuis, om een aantal bijzonder moeilijke gevallen in behandeling te nemen.

O gij kranken, denkt toch in liefde en gebed aan die mannen, die dag in dag uit bezig zijn om het heil der lijdende menschheid te verzachten!

Aanstonds begon onze dokter zijn arbeid in de volle ziekenzaal, maar de atmosfeer was zóó benauwd warm en zóó drukkend, dat alles er onder leed. De kinderen waren lastig, de verpleegsters zagen er moe uit, alles was even triest.

De specialist, die zelf ook al niet bepaald in de beste stemming scheen te zijn, maakte tegenover den dirigeerenden geneesheer de bitse opmerking: „Wat onverstandig toch om midden in de stad een ziekenhuis te zetten, en dan nog wel een kinderziekenhuis! Het behoorde buiten de stad, op het land te staan!"

„Dat kan *ik* toch niet helpen," antwoordde de dokter, geraakt. Juist wilde hij hieraan nog iets toevoegen, toen z'n woorden werden onderbroken door wonderbaar lieflijke tonen, gelijkend op schoon vogelengezang. Verwonderd luisterde de bezoeker, zijn voorhoofd werd effen, de uitdrukking van zijn oogen werd zachter, en glimlachend zeide hij: „U hebt hier, naar het schijnt, een nachtegaal? Zulk een liefelijk gezang zou iemand er bijna toe brengen te denken dat er engelen in de nabijheid zijn."

„Deze zangvogel is een jongen," legde de directeur uit. „Het is onze jonge soldaat."

„Een soldaat in een kinder-ziekenhuis!" riep de chirurg, steeds meer verbaasd uit, „ik begrijp u niet."

„Wel," zei de dokter, „er zijn, zooals u wel weet, twee soorten soldaten. De eene soort draagt uniform en trekt op ten strijde, de andere soort bezit geen wapenrusting en blijft thuis, maar vervult daar niet minder dapper haar plicht. Zoo'n soldaat is onze jongen nu!"

Onderwijl had hij den chirurg naar een bleeken knaap gebracht, wiens beide beenen in gipsverband zaten.

Hij was degene, die het fluiten van een vogel had nagebootst.

Toen legde de groote man zijn hand op het hoofd van den kleine en vroeg: „wel, hoe is het met jou, m'n jongen?"

Het arme, van pijn verwrongen mondje, probeerde te glimlachen: „Ja, ziet u, de pijn maakt dat ik ga zingen. Als ik zoo heel veel pijn krijg, zoodat ik het wel zou willen uitschreeuwen, dan zeg ik tot mezelf: het is veel dapperder om te zingen, want dat is in elk geval ook veel prettiger voor m'n omgeving, dan al dat klagen en jammeren. Als ik niet àl te veel pijn heb, lees ik de andere jongens wat voor of teeken een beetje voor ze, maar zoodra de pijn weer opkomt, kan ik niet anders dan steunen of zingen. En dan is zingen toch veel beter, vindt U niet? Ieder hoort het graag, en ik geloof dat de Heere Jezus het ook prettiger vindt."

De chirurg wendde zich een oogenblik af om zijn diepe ontroering te verbergen; daarop nam hij uit zijn tasch een kleine medaille en, terwijl hij ze vastmaakte op de borst van den kleinen jongen, zeide hij: „Hier, jongen, deze medaille heb ik verworven in dienst van 't Vaderland. Ik meende dat ik reden had om er trotsch op te zijn, maar vandaag heb ik een kleinen man ontmoet, die mij in dapperheid overtreft en die deze medaille veel meer verdient dan ik."

De knaap dankte vriendelijk en terwijl de beide mannen zich verwijderden, scheen de atmosfeer in het geheele huis anders te zijn geworden. De kinderen waren niet meer zoo druk, en overal zag men niets anders dan vriendelijk lachende gezichten.

„Zoo gaat het altijd!" verklaarde de geneesheer-directeur ontroerd, „wij doen al het mogelijke voor het herstel van dezen kleine en bidden voortdurend om zijn genezing, maar wàt wij ook voor hem kunnen doen, 't is niets vergeleken met wat hij voor òns doet."

Was dat niet een kleine strijder van Jezus Christus, die oprecht zijn Meester volgde?

En gij? Wilt gij niet óók zoo doen?

TERWIJL WIJ ZWOEGEN LANGS ONS PAD.

Terwijl wij zwoegen langs ons pad
En onze tranen vlieten,
Viert alles in de Hemelstad
Het feest van blij genieten.
Daar zijn, die vóór ons uit het kruis
En 't achter Jezus droegen,
En smaken in des Vaders huis
Het reinste vergenoegen.
Zij zijn er altoos bij elkaâr,
En die ons hier ontvallen,
Verhoogen met hun bijzijn daar
De vreugd der duizendtallen.
Zij zien het arme jammerdal
Met al zijn rampverblijven,
De vruchten van den zondeval,
Aan hunne voeten drijven.
Daar ligt het met zijn lief en leed,
Doorkruist van duizend wegen,
Gewikkeld in het nevelkleed,
Het land van sneeuw en regen.
Daar ligt het voor het zoekend oog
Met zijne breede vloeden
En met zijn bergen hemelhoog,
Waartusschen de onweêrs woeden.
Zij zien het met een glimlach aan
En jub'len na het sloven:
„Wat ginds door ons werd doorgestaan,
Wij zijn het al te boven."
Zij tellen 't niet, het leed der aard,
Hun zwoegen en hun kampen,
En achten wat hen heeft bezwaard,
Als kleine kinderrampen.
Zij zien in alles dankensstof

En vaderlijke leiding,
Wat hen van hun geboorte trof
Tot aan het uur der scheiding.
Zij smaken rust, de rust van God,
Na 't stormen der orkanen;
En maaien, oogsten van genot
Van 't zaad, gezaaid met tranen.
Zij wand'len in het volle licht
En zien, o blij aanschouwen!
Van aangezicht tot aangezicht,
Den God van hun vertrouwen;
En aan des Vaders rechterhand
Hun Middelaar gezeten —
O vrede boven ons verstand,
O vreugd niet af te meten!
Wanneer komt ook voor ons die tijd
En wordt ons klagen zingen?
Nog slechts een korte poos van strijd
En wij zijn Hemelingen.

HET KONINKRIJK.

God *dienen* is *regeeren.* Ja, zóó beërft men het Koninkrijk: te leven in den wil van God, dien wil te eerbiedigen, met dien wil tevreden te zijn. Allen eigen wil, zelfs wanneer die het goede begeert, op te geven voor Zijn wil. Vroolijk zijn ook als de eigen krachten, de een na de andere, verdwijnen. Ook als al onze eigen eer en eigen roem grondig er aan gaat, dan tòch zich te verheugen in zijnen God. Eerlijk onzen Heiland na te spreken: „Ja Vader, want aldus is het *uw* welbehagen." Dit is de overwinning, die de wereld overwint: niets bezitten — en toch àlles te hebben; een gebroken hart — en toch volkomen vrede. Wie aldus sterven wil, zal leven. Wie aldus volkomen slaaf wil worden, die zal met Christus heerschen en alle dingen beërven. O mijne vrienden, wat heeft ook de schijnbaar verst-gevorderde nog veel te leeren!

OUDEJAARSAVOND OP HET ZIEKBED.

O Heere, ik heb het zoo moeielijk vandaag! Ik denk aan zoo menigen Oudejaarsdag toen ik nog gezond was. Moeder was den ganschen dag bezig geweest in het huishouden. Wij aten vroeg, dan was het vaatwerk bij tijds aan kant en 's avonds ging al wat maar gaan kon ter kerke. Hoe vol was het dan overal in de bedehuizen! Bij ons op 't dorp was alles in beweging. De winkels hadden het druk met velen, die nog wat hadden in te slaan, maar tegen vier uur werden ook die gesloten. Ik herinner mij nog levendig onzen goeden ouden leeraar. Hij stond al meer dan dertig jaren bij ons, en er waren wel die fluisterden dat zij al vier, vijf maal dezelfde Oudejaarsavondpreek hadden gehoord, sommigen vertelden zelfs dat professor van Oosterzee bij zulke gelegenheden heel dikwijls op onzen preekstoel kwam, maar dat hinderde mij ten minste nooit. Ik vond het altijd mooi en heel aandoenlijk, en als wij „uren, dagen, maanden, jaren" zongen, stonden de oogen van velen vol tranen.

Nu is die goede man al lang dood en begraven. Hij heeft al zijn derden opvolger, maar ik heb dien leeraar nooit hooren preeken. Ik lig al zoovele jaren ziek, en we zijn tweemaal verhuisd, en ik ben hier vreemd gebleven. De menschen zijn lief voor mij, maar ze begrijpen mij niet. Ze zijn hier, in deze provincie, zoo heel anders als bij ons thuis, ze praten een andere taal en vinden mij lang niet vroom en diep genoeg. Dat zal ook wel zoo wezen, want ach, ik ben niets dan een arme zondaar en ik kan mij maar zelden zoo heelemaal van harte in Jezus' liefde verheugen.

Vandaag heb ik het moeielijk. Zoo aanstonds gaan mijn broeder en zuster naar de kerk — mijn ouders zijn al lang gestorven — en dan lig ik een paar uren alleen. Alleen met mijn gedachten, met mijn herinneringen, met mijn gemis en mijn verlangens. Hoe kruipen de jaren voor mij om! Ze vertellen steeds dat de tijd zoo gauw gaat, en de wijze Mozes zegt zelfs: „wij vliegen daarhenen," maar elke dag is voor mij al zoo lang, en dan een

heele week, en dan nog eens twee en vijftig malen zoo'n week, en dan is er pas één jaar om. En ik lig nu al elf jaren te bed. Hoeveel uren en dagen en maanden zijn er dat wel?

Ik las van morgen in mijn Bijbeltje hoe de Heere Zijn volk Israël niet langs den *kortsten* weg, die door het land der Filistijnen liep, maar langs een *omweg*, den weg van de Schelfzee en haar woestijn, naar Kanaän heeft geleid. (Ex. 13 : 17, 18). O hoe versta ik de teleurstelling en het verdriet, dat velen van die menschen gekend moeten hebben! De pelgrimstocht duurde zoo lang en was hun zoo moeielijk. De Heere weet hoe zwaar het ook *mij* valt te moeten wachten. Ik zou zoo graag veilig en wel *thuis* zijn bij Jezus! Het leven heeft geen aantrekkelijkheid meer voor mij, mijn hoofd is dikwijls zoo moe, zoo moe en ik kan soms zoo naar vader en moeder en allen, die vooruit zijn gereisd, verlangen. Ik weet het dat mijne zonden vergeven zijn in het bloed des Heilands, en al wordt die zekerheid mij dikwijls bestreden en besprongen, ik houd mij vast aan Zijn eigen woord: „die tot mij komt zal Ik geenszins uitwerpen." Maar vroolijk ben ik toch vandaag niet. „Ik geloof, Heere kom mijn ongeloovigheid ter hulpe!"

Maar toch zal de duivel het *niet* winnen. Neen, lieve Heiland, ik roep U aan en Gij *zult* mij hooren. Geef mij vanavond ook op mijn ziekbed een goede, heilige ure en als ik in stille biddende gemeenschap met U de twaalf doffe slagen van den toren zal beluisteren, zal ik mij vertroosten met de zekerheid dat Gij ook een van die twaalf uren tot de ure mijner *volkomen* verlossing en bevrijding zult maken....

Zoo hoog als uw gedachten zijn,
Zoo diep zijn vaak uw wegen,
En schoon dan nu mijn lijdenspijn
Me een onbegrijpelijk raadsel schijn,
't Komt uit uw Raad mij tegen;
En wat mij nu nog tranen kost,
't Wordt eenmaal heerlijk opgelost
En brengt een oogst van zegen.

WAT IK WEET.

Ik weet een bron wier water
  Bestendig is van kracht,
Waar iedere zondaar komen kan
  En waar de vreugd hem wacht.
Die bron ontsproot bij 't Kruishout
  Waar Jezus Christus leed,
En met Zijn heilig offer
  De schuld Zijns volks voldeed.

Ik weet dat 'k in mijn zonden
  Zoo diep rampzalig was,
Maar ook dat mij die Heiland
  Volkomenlijk genas.
't Was alles mij ontzonken:
  Mijn hoop, mijn kracht, mijn moed —
Toen vond ik rust en vrede
  Aan Jezus Christus' voet.

Ik weet, daar is voor allen
  Nog plaats op Golgotha.
Kom, neergebogen harte,
  De morgen rijst weldra!
Die Bron vloeit als voor eeuwen
  Nog immer rijk en rein —
Ach, laat u tot haar leiden!
  Wat zult gij zalig zijn!

IN DE STILTE.

Wij lezen in Markus 6:30—32 dat de Heere Jezus eens tot Zijne discipelen zeide, toen zij het bijzonder druk hadden door allerlei beslommeringen: „komt gijlieden in eene woeste plaats hier alleen en rust een weinig." Hij wist dat zij behoefte hadden aan stilte, en daarom leidde Hij hen ter zijde, gelijk Hij zelf ook menigmaal de eenzaamheid zocht om met Zijnen Vader alleen te zijn.

Zouden wij het in dezen gejaagden tijd niet even noodig hebben als Jezus' discipelen? Hoe verkeeren de meesten onzer als in een tredmolen, altoos voortgejaagd en door duizend dingen in beslag genomen!

Dat is dan ook de reden, waarom de Heere Zijne kinderen zoo vaak in de stilte brengt. Maar gewoonlijk zijn zij daar weinig dankbaar voor. Wij zijn bang voor de eenzaamheid als voor eene woestijn. Doch Hij, die ons meer liefheeft dan wij onszelven, laat zich door onzen tegenzin niet afhouden en *brengt* ons in die woestijn, opdat wij zouden leeren naar Zijne stem te luisteren. Een van de vele wegen, die Hij daartoe uitkiest, is krankheid. Doordat de Heere u, mijn lieve broeder of zuster, ziek liet worden, nam Hij u apart, bracht u uit al die vele dingen, die u in beslag namen, uit en nu *moet* gij wel denken aan de groote vragen der eeuwigheid, waartoe gij vroeger wellicht zoo heel weinig tijd vondt. Het is wel mogelijk dat u deze weg *bijzonder* zwaar valt; dat gij het gevoel hebt in eene woestijn te zijn gekomen, waar gij aan alles gebrek hebt, dat alles u zoo bitter leeg en ellendig voorkomt daar, waar gij u thans bevindt; dat het u is alsof de bloesem van uw levensboom voor goed verdord en afgevallen is....

Maar bedenk het toch, lieve kranke, dat het de *Heere* is, die u hierheen, *niet*: uitgestooten, weggezonden, maar: *mee-genomen* heeft, en dat Hij bij u is en met u blijven wil. Uwe aardsche vrienden en bekenden hebben u wellicht moeten verlaten, maar Eén is er, die ook in deze beproeving met u zijn wil, en dat

is uw *beste* Vriend. Ja, Hij heeft u juist dáárom in deze woestijn geleid, omdat Hij tot uw hart wilde spreken, opdat Hij eens met u alleen zou zijn om gewichtige dingen tot u te kunnen zeggen. Loop Hem nu niet uit den weg! Want dat kùnt gij, hoe machteloos gij daar ook nederligt. Tracht nu *niet* met uw gedachten telkens terug te keeren naar dat alles, wat gij nu hebt moeten verlaten, maar bepaal u bij Hem, concentreer uwe gedachten op Zijne bedoelingen en vraag Hem in uw stille verzuchtingen: „Heere, Gij wilt mij door deze ziekte uitbrengen uit alles, wat mij zoo vaak verhinderd heeft U te zoeken — blijf Gij nu bij mij in de woestijn, waarin Gij mij thans gebracht hebt en spreek Gij daar maar veel tot mijne ziel! Laat mij veel met U alléén zijn, o Gij Vriend mijns harten en mijn eenige, dierbare Zaligmaker!"

TREFFEND.

In Bonn zou een professor een landman opereeren, die kanker had aan de tong. Tal van studenten verdrongen zich om den meester. De beroemde chirurg waarschuwde den ongelukkige dat hij, na de operatie, niet meer zou kunnen spreken.

„Zoo gij nog een wensch hebt te kennen te geven," sprak hij, „doe het dan. Bedenk wèl dat 't het laatste woord is, dat gij in uw leven zult spreken. Na de operatie zult gij stom blijven."

Allen wachten met angstige spanning.

De landbouwer boog een oogenblik het hoofd, en plotseling hoorde men over zijn lippen komen de diep treffende woorden: „Geloofd zij Jezus Christus!"

Een geweldige ontroering maakte zich van allen meester en over de wangen van den chirurg biggelden tranen. De operatie geschiedde, en, zooals was voorspeld, de man was stom; zijn belijdenis van geloof, die werkelijk doet denken aan die der eerste martelaren, waren zijn laatste woorden geweest.

WELK EEN UITZICHT!

Veranderd en den Heere tegemoet opgenomen te worden. Dat is toch onze groote, dagelijksche verwachting. Dáártoe toch zijn wij verlost en tot zoo duren prijs vrijgekocht. Wat zal het toch wezen, wanneer dàt voorrecht ons geschonken wordt! Zonder éénige verdienste of waardigheid in onszelven, gedragen op vleugelen der genade, mogen wij die ure beleven waarin Jezus' overwinning haar glanspunt bereiken en aan Zijne geloovigen geopenbaard worden zal. Wij zullen niet allen sterven, maar allen zullen wij veranderd worden; wij zullen niet allen ontkleed, maar overkleed worden; niet allen in het graf gelegd worden, maar wel Hem tegemoet gaan, getrokken, heengerukt („hingeruckt" zegt Luther) om Hem te ontmoeten. (1 Cor. 15 : 51; 1 Thess. ; 2 Cor. 5 : 4). Welk een zalige ontmoeting zal dat wezen, welk een weervinden van alle herrezenen, en dan voor eeuwig geen scheiding meer!

Kunt gij dat vatten, gij met doodsgedachten doordrenkte ziel? Schrijf het op de tafelen van uw hart. Houd het u elken dag tot uw bemoediging voor. Verblijd u er in als het u moeielijk is. Niet te hoeven sterven, niet begraven te worden en daar in de aarde te verderven, leven zonder dood, bij Hem, met Hem! De loop dier duizendtallen van eeuwen afgebroken, de gang der natuur gestremd, de bezoldiging der zonde afbetaald. Christus' leden voor goed aan de macht des doods ontheven, de dood verslonden tot overwinning. Ik kàn het mij niet indenken! Mijne ziel voor immer van al die doods-schaduwen en doods-sidderingen bevrijd, die haar nù nog telkens door-beven, dàn de onbesmette en onbesmettelijke vreugde mijner ziel in de nabijheid van den Bruidegom! O felix culpa, o gelukkige zonde, die zúlk een Verlosser deed komen! O ondenkbare schoonheid als Hij de volkomen overwinning der zonde aan eene verbaasde wereld zal toonen! Welk een liefde! Vrees niet, mijn arme hart, het is *waarheid*, het is waarachtig als God-zelf! O Fontein der hoven, die uit Libanon vloeien!

DE ONZEKERHEID ONZER TOEKOMST.

> Geliefden, nu zijn wij kinderen Gods en het is nog niet geopenbaard, wat wij zijn zullen; maar wij weten dat als het zal geopenbaard zijn, wij Hem zullen gelijk wezen; want wij zullen Hem zien, gelijk Hij is.
> 1 Joh. 3 : 2.

Er was eens een rups, die voelen en denken en spreken kon, haast als een mensch. En, terwijl zij in den nazomer vrij mistroostig op een koolblad rondkroop, overkwam haar iets zonderlings. Zij kreeg wat wij zouden noemen een hoogere openbaring. 't Was alsof een hoogere lichtkrans haar omflikkerde. 't Was alsof een vreemde kracht tot haar neerdaalde, die tot 't diepst van haar wezen doordrong, en haar de kleverige pootjes wilde lostrekken en haar meênemen in de lucht. 't Was alsof een engel met blanke vleugelen zich tot haar neerboog en haar iets influisterde, iets als zachte muziek, een zoete profetie, een belofte, een geheimzinnige belofte, een belofte van vlinderleven en vlinderheerlijkheid. Het duurde maar een oogenblik. Toen was de gansche verschijning spoorloos verdwenen. En alles werd weer gewoon als altijd.

Maar op de arme, kleine rups had die zonderlinge openbaring een diepen indruk gemaakt. En 't gelukte haar niet, onder dien indruk heen te komen. Zij voelde zich een ander wezen, een wezen met een doel, een wezen met een toekomst. En met al de schamele krachten van haar zwakkelijk rupsenbestaan, klemde zij zich vast aan wat die engel haar had ingefluisterd van vlinderleven en vlinderheerlijkheid. Dàt was het, waarover zij peinsde. Dàt was het, waarvan zij droomde. Dàt was het, waarop zij hoopte den ganschen lieven dag. Maar wat het nu eigenlijk was, waarom ze zich zoo zalig vol gevoelde, neen, dat wist ze zelve niet. Zoo gaarne wilde zij het verstaan, zoo vurig verlangde zij zich er een heldere voorstelling van te vormen. Maar het gelukte niet. Hoe meer zij zich inspande om het te begrijpen, hoe raadselachtiger het haar wierd. En ach, dit maakte dat zij soms duchtig begon te twijfelen en moedeloos 't hoofd schudde en

zuchtte: 't Is toch zeker maar verbeelding, allemaal verbeelding!

Ook aan de andere rupsen vertelde zij er van. En deze begrepen het natuurlijk evenmin. Wat erger was, de meesten gingen er mee spotten en zeiden dat de arme dweepster aan het malen was geraakt, en dat ze wel spoedig van de heele begoocheling af zou komen, als ze maar eens flink haar rupsenverstand wilde gebruiken. Met allerlei nieuwsgierige vragen kwamen zij haar lastig vallen. Zij vroegen „wat is een vlinder?" en ze moest antwoorden: „ik weet het niet." Zij vroegen: „wat beteekent dat: heerlijkheid?" en ze moest antwoorden „ik weet het niet." Zij vroegen: „Op welke wijze zou de overgang tot een hooger bestaan kunnen geschieden?" en ze moest antwoorden: „ik weet het niet." Zoo bleven zij vragen, wel een uur lang. En als zij haar nu genoeg in het nauw gebracht hadden, en zij van dat zeggen: „ik weet het niet" zoo moe geworden was dat ze maar liever zweeg, dan kropen ze lachend weg, en ze gingen knagen aan de half verregende en half verrotte koolbladen, meesmuilende: dit is ònze heerlijkheid.

Zoo werd die openbaring onze rups tot een pijniging. En fel bestreden werd haar hope, van binnen en van buiten. Toch hield ze vol. En ofschoon zij elken dag twijfelde, toch hield ze vol. En ofschoon de beloofde heerlijkheid uitbleef, altijd maar uitbleef, toch hield ze vol. En toen de nachtvorsten kwamen, en zij zich voelde inkrimpen en verstijven, en ze haar eigen lijkwade spon, en daarbij dus zoo volkomen duidelijk beseffen moest dat het toch alles op een dwaze vergissing scheen uit te loopen — ook toen hield ze vol, wachtende op vlinderleven en vlinderheerlijkheid.

En o, ze werd niet beschaamd. 't Duurde wel lang, heel lang. Verdord, verschrompeld, verstorven, onder sneeuwvlokken begraven, verdwenen, verdwenen voor goed. Ja, zoo scheen het. Maar eindelijk brak de lente aan. En zie, daar kwam onverhoeds uit de doornhaag een prachtig gevleugeld wezentje te voorschijn. Dat was onze rups met haar dwaze hope. En ze buitelde en tuimelde door de lucht, alsof ze een godendans van blijdschap wou uitvoeren. En het kruipen was in zweven veranderd. En ze fladderde van bloem tot bloem boven dezelfde plek,

waar vroeger de koolplanten gestaan hadden. En ieder, die het zag, kwam in verrukking over het kleurengeflikker op hare vleugelen. En toen.... toen behoefde ze niet meer te klagen: „ik weet het niet." Toen begreep ze wat vlinderleven was en vlinderheerlijkheid.

„Geliefden! nu zijn wij kinderen Gods, en het is nog niet geopenbaard, wat wij zijn zullen; maar wij weten dat, als het zal geopenbaard zijn, wij Hem zullen gelijk wezen, want wij zullen Hem zien, gelijk Hij is."

*

GEVONDEN.

Dàt roem ik als mijn heerlijkst
En allerzaligst goed,
Dat Jezus mij verloste
Door Zijn hoogheilig bloed;
Dat Hij mij wilde zoeken
Met onvermoeibre trouw,
En mij door Zijnen kruisdood
Het leven schenken wou.

O, wonder van genade
Hoe Hij mij, arme, vond,
En eeuwige genezing
Gaf voor mijn zielewond!
Hoe Hij mijn heil bewerkte
Toen ik naar Hem niet vroeg,
En door de woeste golven
Mij naar Gods haven droeg.

Van al zijn vuile zonden
Genas Hij 't zuchtend hart,
En deed Zijn zonlicht glansen
In 't hooploos zielezwart.
O, vlied naar Jezus henen,
Gij die naar redding smacht —
Hij maakt volkomen zalig
Wie 't alles van Hem wacht.

EEN DICHTERLIJKE BRIEF.

Komt, lieve kranken, laat mij eens enkele verzen van onze jongere dichters met u lezen! Ik voeg er dan een enkel woordje van mijzelven tusschenin, ter wille van den overgang.

Bij velen uwer zal het wel eens gesteld zijn als in het hart van dien vromen Jood, Jacob Israël de Haan, die door een onbedwingelijk heimwee naar het land van zijn vaderen en naar de heilige stad van David werd heengedreven, maar die zijn rust ook in dat aardsche Jeruzalem niet vond, en ook bij de klaagmuur van zijn volk zijn geliefde Amsterdam niet vergeten kon. In een zijner „Kwatrijnen" zucht hij zoo aandoenlijk:

Die te Amsterdam vaak zei: „Jeruzalem"
En naar Jeruzalem gedreven kwam,
Hij zegt met een mijm'rende stem:
„Amsterdam, Amsterdam."

* * *

Menigeen, die in lijden is gekomen, wil sterk en moedig den donkeren weg àfloopen. Zij *meenen* geloovig alles te hebben overgegeven aan God, maar in hun hart is eigen wil en eigen kracht nog niet gebroken. Haal niet minachtend de schouders op over deze poging zich tegen den stroom te verzetten! Er ligt vaak iets zeer edels en grootmoedigs in.

Hier hebt gij een gedicht van Peter van Alsingha.

Ik sprak tot God: „Neem mij mijn lijden af.
Zwaar drukt uw hand, o, zeg nu: „'t Is genoeg."
Gij hebt gezien, dat ik gewillig droeg
en, buigend sprak: „Het is verdiende straf."

Gij naamt terug, wat eerst uw goedheid gaf,
en streng hebt Gij geweigerd, wat ik vroeg.
Uw hand, die zooveel levensbloemen sloeg,
drukt zwaar en zwaarder. Neem ze van mij af."

'k Was een knaap, die zucht bij heel zwaar werk
en denkt: „'t is àl te zwaar, dàt kan ik niet."
En kijkt of vader nog geen hulp hem geeft.

Maar vader doet, of hij er niets van ziet
en denkt: „hij mòet het kunnen, hij is sterk.
Zóó zal hij leeren, hoeveel kracht hij heeft."

* * *

Ach, 't blijkt wel spoedig dat er *niet* „veel kracht" bij den mensch, die in den smeltkroes wordt ingeleid, gevonden wordt! Hij zet zich schrap, hij heft het fiere hoofd omhoog en zal de stormen trotseeren.... maar op den duur bezwijkt ook de sterkste en moedeloos zinkt dan het hoofd op de borst, terwijl de zucht aan de bleeke lippen ontvlucht: „hoe lang nog, o God?"

Maar dan komen er weer oogenblikken van hernieuwde hope, van herboren kracht. Niet opgeven! Niet vertwijfelen!

Vaak wordt dan een stille berusting geboren, die nog geen vrucht is van kinderlijk geloof, maar die toch door de voorbereidende genade gewekt is. Hoe vaak heb ik kranken ontmoet, die nog geen vollen vrede hadden gevonden bij den Gekruiste, maar die toch kennelijk op weg waren om Hem te vinden. O het is zoo schoon een eerbiedig en voorzichtig beschouwer te zijn van de zoekende ontferming des Heilands, met bewondering op te merken hoe zij allengs de banden slaakt en de peinzende gedachten meer en meer samentrekt en henenwijst naar het Eéne Noodige.

Dan wordt een vers als het volgende, van Willem Brandt, in stille geboortesmarten levend.

Ik zal den weg slechts gaan, dien Gij mij wijst,
den steilen weg, die moeizaam wordt bereisd,
Dan zal ik haken naar uw heerlijkheid
bij ied're voetstap op het hard plaveid.

Wat neven mij of achter mij verschijnt,
ik zal mijn oogen richten naar het eind.
Ik zal niet rusten, maar gestadig gaan,
ik zal mijn wil met uwen wil verstaan.

En zoo ik langs den weg wel dikwijls viel,
O, wees mij weer genadig als ik kniel,
boetvaardig om de naaktheid van mijn ziel.

Ik ben niet waardig dat degeen mij prijst,
die in zijn rust beneden is vergrijsd.
Ik zal den steilen weg gaan, dien Gij wijst.

* * *

„Ik zal, ik zal...."
Ach ja, de keus is oprecht en het verlangen naar God ongeveinsd. Maar hoe zwaar valt het ons vol te houden! Hoe veel is er niet dat droevig stemt en moedeloos dreigt te maken! Dan wordt een gedichtje als van Ine van Dillen „De lange weg" wèl verstaan en met ontroerde lippen nagesproken.

Mijn voeten gaan vertragen, Heer,
— Ik ben zoo moe —
Zij willen enkel dragen, Heer,
Mij naar U toe.

Ik zoek geen aardsche lusten, Heer,
— Ik zucht om U —
Dit hart zal nimmer rusten, Heer,
Vóór 't rust in U.

* * *

Ach, hoe eenzaam kan men zich dan voelen! Hoe mist men dan zijn geliefde dooden! Bovenal zijne *moeder*. Ik geloof dat

een mensch het gemis zijner moeder *nooit* meer te boven komt. Ik heb *velen* zien sterven. Vrienden en verwanten, een eigen kind, broeder en zuster en vader zien henengaan, en het was bitter, bitter zwaar.... Doch zijn *moeder* af te staan eischt *driedubbele* genade. Agatha Seger verstaat het als zij zingt:

„Laat mij," bad zij en ik liet
bei haar handen los.
„Laat mij," bad zij wederom,
'k liet haar ziele los.
„Laat mij," voor den derden keer,
'k liet haar harte los, o Heer....
Zalig steeg zij hemelwaarts,
vrij en los van al op aard,
maar ik bleef, verblind als geen
weenende alleen....

* * *

Maar Gods kind *blijft* toch niet in zijn eenzaamheid met die door tranen verblinde oogen. „Ik, Ik ben het, die u troost," spreekt de eeuwige Liefde.

De tranen zullen nog wel een wijle vloeien. Maar ze zijn niet meer zoo bitter, ze spreken allengs van stille berusting en van weemoed. Ook omdat er zooveel *onuitgesproken* moet blijven in het bedrukte hart. Jacqueline van der Waals zegt zoo schoon:

Ik ween om woorden, die onuitgesproken bleven,
Woorden van troost en deernis met uw leed,
Van dank voor 't geen gij waart en voor mij deedt,
Van teederheid, die ik verlangde u te geven,
Doch nooit heb uitgezegd of uitgeschreven
Uit schroom voor 't groote woord, die 't ware woord vermeed.
Ik ween om woorden, die onuitgesproken bleven,
Om al wat ik verzweeg — en gij niet weet....

* * *

Dan gaat de ziel verlangen naar het „derde land." Wij zijn van God gekomen — dat is het *eerste* — wij zijn pelgrims op deze aarde — dat is het *tweede* — wij zijn op reis en (Godlof) dichtebij het Vaderland — dat is het *derde* land! Hoort hoe M. Nijhoff er van zingt:

Zingend en zonder herinnering
ging ik uit het eerste land vandaan.
Zingend en zonder herinnering

ben ik het tweede land ingegaan.
O God, ik wist niet waarheen ik ging
toen ik dit land ben ingegaan.

O God, ik wist niet waarheen ik ging,
Maar laat mij uit dit land vandaan,
O laat mij zonder herinnering

En zingend het derde land ingaan.

* * *

Weer een andere uitdrukking van het verlangen naar het betere land, geeft ons J. Goossen.

Het is alles nog niet het volle, blijmoedige vertrouwen op den Almachtige, dien men in Jezus als zijnen verzoenden *Vader* heeft leeren kennen, maar het is toch liefelijk en schoon zulke klanken te beluisteren. In iedere menschenziel sluimert nog een vonkske van het oude Paradijsvuur, en ook de oude Grieken dienden God, zonder Hem nog waarlijk te kennen.

Vooral de avond met zijn vallende schaduwen, met zijn geheimnisvolle tinten en geluiden, wekt in de ziel doodsgedachten en toekomstverwachtingen op.

De avond wekt gedachten aan den dood:
Dan sterft de dag. Dan kwijnt het teere licht
Onmerkbaar weg en d' aarde hult zich dicht,
In 't somber donker, wijl haar glans verschoot.

De stilte is wijd, beangstigend en groot:
Een doodenwake.... Haar betraand gezicht
Hebben de bloemen droef naar d' aard gericht;
Stil weenen ze om het leven, dat vervloot.

Maar boven in de klare avondlucht,
Daar fonk'len blij de lichte, reine sterren,
Ze drupp'len hemellicht op aarde en van verre
Zien wij een glans der Heerlijkheid... Een zucht
Rijst op uit 't hart. Het machtig stergewemel,
De avond wekt verlangen naar den hemel.

* * *

Toch wordt dit verlangen ook weer bestreden, doorkruist door het verlangen naar dit aardsche leven met al zijn banden en lusten. Hoe verstaan wij een vers als van W. A. P. Smit:

Vader, zie — Uw kind heeft pijn
  En niet rusten wil mijn denken —
Geef mijn hart nu stil te zijn,
  Wil mijn ziel berusting schenken.

Ach, ik ben zoo zwak en moe,
  Al mijn kracht is nu verloren —
Vader, sluit Uw armen toe,
  Dat ik bij U word herboren.

O, het schrijnen van mijn smart
  In de leegte van mijn leven!
God, heb ik U trotsch getart,
  Wil mij deze schuld vergeven.

Nu is mijn opstandigheid
  Neergestild — ik zoek te rusten,
Maar mijn hart vraagt nog altijd
  Om de lippen, die mij kusten.

Ach, ik had zoo lief, mijn God —
'k Droeg mijn liefde door de dagen
In de vreugd om Uw gebod,
Dat mij gaf zoo schoons te dragen.

'k Weet het wel Uw weg is goed
En Gij zult Uw kinderen leiden —
'k Weet wel, dat ik rusten moet
En mijn hart tot U bereiden —

'k Weet zelfs, dat ik eens moet komen
Tot het buigen van mijn hoofd:
„Wat God gaf heeft Hij genomen
En Zijn naam zij steeds geloofd!"

O, ik weet het, wil vergeven
Dat mijn hart niet stil kàn zijn:
'k Voel 't gemis voor al mijn leven
Nog te brandend als een pijn.

Vader, neem mij in Uw armen
Zacht, zooals mijn moeder doet,
Dat mijn ziel om Uw erbarmen
Weer vertrouwend worden moet....

Vader, wil in mij genezen
't Wilde schroeien van de pijn —
En laat mij dan dichter wezen
Bij U, dan ik nu kan zijn....

* * *

Maar het *komt* toch voor Gods kind tot *overwinning!*

Ook wanneer de gedachte aan den dood zich niet meer laat terugdringen, omdat men beseft: zóó is het *Gods* wil, en wat Vaders wil is, is *goed,* komt er vrede in het eerst zoo opgeruide hart.

G. van Suylesteyn zegt het zoo sober en zoo goed:

Wanneer ik sterven zal weet God
En hoe ik sterven zal, weet Hij —
Dit is voor Hem. En slechts 't gebod
Dat ik zal leven, is voor mij.

Die mij eertijds geschapen heeft
En veilig in het leven bracht
Zal mij, heb ik den dag doorleefd,
Ook wel geleiden door den nacht.

En Jacqueline van der Waals zingt in stille berusting:

Het licht werd weggenomen,
Dat over de aarde lag.
Reeds duisteren de boomen —
De avond is gekomen.
En 't was nog klare dag!

De zon had hare stralen
Den rijpen zomernoen
Rechtstandig neer doen dalen,
Met oogst en binnenhalen
Had ik nog veel te doen.

Toen is mijn zon gezonken
Voorgoed en onverwacht;
De bleeke sterren dronken
Het hemellicht en blonken
En bloeiden in den nacht.

Ik zag het vreemd gebeuren,
De handen in den schoot,
En even moest ik treuren,
Om 't sterven en verkleuren
Van 't gloeiend avondrood.

Maar, dacht ik, God zal zorgen
Voor 't geen te velde staat;
Wat moet, dat wòrdt geborgen,
Zoo niet vandaag, dan morgen,
Als Hij aan d' arbeid gaat.

Toen heb ik mij tevreden
Tot rusten neergevleid.
Wat nood, zoo hier beneden
Mijn handen 't werk niet deden?
Wat scha voor de eeuwigheid?

* * *

Wanneer de Romeinsche gladiatoren in het worstelperk binnentraden, spraken zij, tot de loge des Keizers genaderd, de diepaangrijpende woorden: ave, caesar imperator, morituri te salutant! Wees gegroet o Keizer, zij, die sterven gaan, brengen u hun laatsten groet! Maar als eene geloovige ziel den goddelijken boodschapper ontvangen heeft, die haar, naar Bunyan's heerlijke beeldspraak, een pijl overhandigt, gescherpt door de eeuwige Liefde, kan ook zij spreken, zooals de bovengenoemde zangeres het doet: Moritura te salutat! Zij, die sterven gaat, groet U, o Vorst des levens!

Dit zijn Uwe wegen.
Ook de mijne? 'k weet het niet, mijn God,
Al mijn wenschen en begeerten zwegen,
Toen Gij tot mij spraakt, ik sprak niet tegen,
Ik aanvaardde Uw gebod.

Of mijn hart dit wilde?
'k Heb niet naar het schreien van mijn hart gevraagd.
Toen Uw glimlach mijne ziel doortrilde
En mijn glimlach gloren deed, verstilde
't Al in mij, dat schreit of klaagt.

Dit zijn Uw gedachten.
Ave, Heer, U groet die sterven gaat.
Dat het ja van hare stille nachten
En het amen harer dagen door geen klachten
Worde ontheiligd en geschaad.

* * *

Dan komt de zoete, dierbare naam *Jezus* op de lippen, *Jezus*, die Zijn moede schaapje thuishaalt en in Zijn armen draagt. Dan stamelt de vermoeide, maar innerlijk tot rust gekomen lijder met P. van Alsingha mede:

Als een kindje, zwak en klein,
wankel ik naar Jezus heen,
voelend ik moet bij Hem zijn
en bij Hem alleen.
De oogen zien zij 't leven aan,
groot verwonderd open gaan.
Angstig vluchtend tot den Heer,
vind ik zielsrust weer.

Als een kindje, schreiensmoe,
daar het dwaalt, nu 't duister daalt,
vlucht ik naar mijn Jezus toe,
die mij roept en haalt.
't Kindje glimlacht om zijn leed,
nu het zich geborgen weet,
en ik, schuilend bij den Heer,
glimlach evenzeer.

't Kindje legt zijn hoofdje stil
op het kussen, slaapt gerust,
van een trouwe zorg bewust,
die steeds waken wil.

Heer, dat ik in stervenspijn
een vertrouwend kind moog' zijn....
Houd Gij in den doodennacht
over mij de wacht.

* * *

Zoo wilt ook gij, lieve kranke, u overgeven, *weggeven* nietwaar? Aan de eeuwige trouw van den goeden Herder. Hij zal het maken, Hij zal het wèl maken óók met u. En nu, geen vreeze meer en geen onrust! Zoo waarachtig Hij leeft, Hij zal u niet begeven of verlaten. „Hij geeft het Zijn beminden als in den slaap." Gij kent het mooie versje van Jacqueline van der Waals, waarmede ik dezen Brief besluit?

Die mijns harten vrede zijt,
En de eenig ware ruste,
Reine bron van klare lusten,
Zuiv're zon van zaligheid —
Laat mij willen en niet willen,
Wat gij wilt en niet en wilt,
Blijde gaande door het stille
Leven in Uw vree verstild.
Buiten U is niets dan strijd,
Niets dan moeiten, niets dan zorgen —
Laat mij in uw rust geborgen,
Slapen gaan in eeuwigheid.

Ja, slapen gaan „in eeuwigheid," in den schoot der eeuwigheid, waar het volle leven u wacht. Het dochtertje van Jaïrus slaapt.... om tot de aanschouwing van haren Redder te ontwaken. Lazarus, onze vriend slaapt.... om uit dien slaap des doods te verrijzen. Zoo zullen ook wij op 's Heeren tijd ontslapen.... om voor altoos bij den Heere te zijn.

O blij vooruitzicht, dat mij streelt!
Ik zal, ontwaakt, uw lof ontvouwen,
U in gerechtigheid aanschouwen,
Verzadigd met uw god'lijk beeld.

GEBED.

Heilige God, voor Wien de scharen van engelen en de ontelbare rijen van verlosten zich aanbiddend neerbuigen, wees ook door ons, pelgrims en vreemdelingen op deze aarde, aangebeden. Wij danken U voor het groote, heerlijke voorrecht dat wij tot U spreken *mogen*, al zijn wij het ook volkomen onwaardig; dat Gij naar onze klachten en verzuchtingen hooren wilt, al zijn wij ook niets dan afkeerige kinderen. Wij naderen tot U niet in onzen naam, maar in den naam van Jezus Christus, Uwen Zoon. Wij vragen het op grond Zijner verdienste en van Uwe onmetelijke genade tot U te mogen komen om ons gebed voor Uw aangezicht te brengen. O Gij Heilige en Rechtvaardige, Gij kondt Uw oordeel spreken over onze zielen, maar Gij laat ons tot U noodigen, en Gij wilt met ons een verbond sluiten, als waart Gij onze schuldenaar. O eeuwige, nooit volprezene liefde, moge Uwe onverdiende genade onze harten beschermen en aansporen om gewillig in Uw verbond te blijven.

Wij bekennen het, Heere, indien Gij staan blijft op Uw recht, dan zijn wij allen verloren. Wij belijden onze zonden, wij hebben tegen U, onzen Weldoener, overtreden. Wij zijn niet *waard* Uwe kinderen te heeten. Maar wij komen omdat Gij ons roepen laat, omdat Gij ons aannemen wilt. Wij komen als belasten en beladenen om bij U genade te vinden. Wij willen de wereld niet langer dienen, niet langer voor onszelven leven, maar U aanhangen met heel ons hart. Gij ziet ook wat daar in ons hart naar U verlangt, naar U uitgaat. Neem ons dan aan als Uwe kinderen en verlos ons door Uwe kracht van alle macht der zonde, die zich nog telkens tegen onzen zin in ons verheft. Vernietig in ons alles wat zich nog tegen Uwe heerschappij en tegen Uwen heiligen wil verzet. Bewaar ons in alle verzoeking, dat wij toch niet weder U ontrouw worden, opdat hoogte noch diepte, opdat niets ter wereld ons van U kunne scheiden. O lieve Vader, verhoor ons gebed om Jezus' wil. Amen.

IN DEN HEMEL KOMEN.

Vele menschen meenen dat „sterven" hetzelfde is als „in den hemel komen." Hoe vaak hoort men niet van het heengaan van ongeloovigen, die zich nimmer om God noch Zijn gebod bekommerd hebben, dat zij „naar de gewesten der gelukzaligen zijn heengegaan." „Zij zijn nu gelukkig, en wij zullen hen spoedig wederzien."

Nu komt het niet in mij op *iemand* te oordeelen, en van iemands lot hiernamaals wil ik afblijven, zelfs in mijne *gedachten*, maar ik weet toch óók dat de Schrift getuigt: zonder heiligmaking zal niemand den Heere zien, en dat zij daarom den mensch de ernstige vermaning geeft: werk uw zaligheid met vreezen en beven!

Ach, er is zoo ontzaglijk groot gevaar in de gemakkelijkheid, waarmede velen over de toekomst — de toekomst hunner eeuwigheid! — spreken, en wij moeten toch in den naam des Heeren opkomen tegen al dat zoete en lichtvaardige praten, alsof het voor een zondaar een gansch lichte en geringe zaak was voor den Rechter van levenden en van dooden te verschijnen.

Treed daarom eens uwen God eerlijk en oprecht onder de oogen, en vraag het u af, mijn lieve lezer: wat zou er van mij worden wanneer ik *nu* eens deze aarde en al wat mij lief is, verlaten moest, om voor het aangezicht van den Almachtige en Alwetende te komen, om rekenschap af te leggen van mijne daden, woorden en gedachten? Vindt gij die gedachte aangenaam? Stemt ze u rustig of siddert gij er bij?

Gij *behoeft* niet te vreezen, maar alleen dan niet, wanneer gij den Heere Jezus als uw schild en verzoening hebt aangenomen, als Borg en Middelaar des Nieuwen Verbonds, wiens bloed reinigt van alle zonden. O grijp den Heiland aan eer het te laat is! Maar hèbt gij Hem, dan hebt gij ook *alles*, vergeving en overwinning der zonden, leven en zaligheid. Wie Jezus heeft, die *zal* niet alleen „in den hemel komen," maar die *is* reeds hier op aarde met Hem in den hemel gezet.

ZAL DAT GEEN VREUGDE ZIJN?

Woorden van
Dr. J. H. GUNNING J.Hz.

Muziek van
Prof. Dr. J. H. GUNNING Wz.

Vroolijk, maar rustig.
mf
p
Zal dàt geen vreug-de zijn, Na ho-pend, stil ver-
mf
p
cre - - - scen - - do
*f
trou - wen Den Ko - ning zelf te aan - schou - wen In
cre - - - scen - do
f

p
's he - mels zon - ne - schijn? Aan Zij - ne woor - den,
p
cre - - - scen - - - do
f
blik - ken Zich eeu - wig te ver - kwik - ken? Zal
cre - - - scen - - - do
f
dàt, zal dàt geen vreug - de zijn? Geen

2. Zal dàt geen vreugde zijn,
Als onze lieve vromen
Ons vroolijk tegenkomen,
In kleeding engelrein?
Als wij daar wedervinden
Die wij zoo teer beminden?
Zal dàt geen vreugde zijn?

3. Zal dàt geen vreugde zijn,
Geen zonden meer te vreezen,
Als kind'ren Gods te wezen,
Geen tranen en geen pijn?
Geen zuchten meer in 't harte,
Geen schaduw zelfs van smarte —
Zal dàt geen vreugde zijn?

4. Ja, dàt zal vreugde zijn!
Weg, schatten dezer aarde!
Weg, blijdschap zonder waarde!
Ik ben mijns Liefsten, Hij is mijn!
Kom houd geduld bij 't lijden!
Denk aan dàt groot verblijden!
Ja, dàt zal vreugde zijn!

ENKELE AANHALINGEN UIT DE BRIEVEN VAN DANKBARE LIJDERS

O hoe heerlijk is het te lezen hoe Gods kinderen denken en schrijven over het lijden en over den dood! Uit hun brieven, zoo geheel zonder éénige bijgedachte, in de vertrouwelijkheid eener correspondentie, die aan geen openbaarmaking dacht, zien wij dezen broeders en zusters zoo ontroerend in de ziel. Hadde ik plaats, ik zou wel *duizend* van zulke aanhalingen willen geven. Thans kunnen het er helaas maar enkele zijn. Maar leest die woorden en uw hart zal, evenals het mijne, den Heiland danken, die zóó volkomen den schrik des doods in de Zijnen overwint.

IGNATIUS, bisschop van Antiochië, werd, waarschijnlijk in het jaar 110, onder keizer Trajanus in Rome voor de wilde dieren geworpen. Op den langen transportweg schreef hij zeven brieven. Aan eenen daarvan ontleen ik deze woorden:

„Ik schrijf het aan alle kerken en scherp het allen in dat ik vrijwillig voor God sterve. Verhindert mij daarin niet (nl. door pogingen zijne bevrijding nog te verkrijgen). Laat mij toch een buit zijn van de vraatzucht der wilde dieren, door wie ik tot God komen zal. Ik ben een tarwegraan Gods, dat door de tanden der wilde dieren vermaald moet worden, opdat ik een rein brood van Christus moge worden. Van Syrië tot Rome strijd ik met wilde beesten te water en te land, dag en nacht, aan tien menschdieren geketend; dat zijn de soldaten, die na elke vriendelijkheid slechts te boosaardiger worden; hunne mishandelingen zijn mijne leerschool. Niets moge mij meer boeien, als ik maar naar Jezus mag komen; vuur, kruis, massa's wilde dieren, verstrooiïng van mijn beenderen, van mijn ledematen, verbrijzeling van mijn heele lichaam, booze martelingen van den duivel, het mag alles over mij komen, als ik maar tot Jezus Christus gerake. Het is mij liever te sterven om bij Jezus te zijn dan koning te worden over de geheele aarde. Ik zoek Hem, die voor mij gestorven is, ik begeer Hem, die om onzentwil is opgestaan; de dag mijner geboorte ten eeuwigen leven is daar!"

GREGORIUS VAN NAZIANZE † 389, kerkvader, schreef aan den rhetor Eudoxius: „Niets is onredelijk in Gods leiding. Mijne ziekte bereidt mij veel smart en veel vreugde. Ik verheug mij niet omdat ik smarten lijd, maar omdat ik daardoor voor anderen een leermeester in geduld word. Daar het mij niet gegeven wordt zonder smart te leven, pluk ik déze vrucht er van dat

ik het onaangename leer verdragen en zoowel in zware uren als in blijde dagen *God daarvoor danken kan.* Want ik ben er vast verzekerd van dat niets van alles, dat ons overkomt, in den Raad der hoogste Rede ònredelijk zijn kan, ook al schijnt het òns somtijds zoo te zijn."

JOHANNES CHRYSOSTOMUS † 407, kerkvader en patriarch van Constantinopel, schreef toen de nood der Kerk ten toppunt geklommen scheen, aan Olympias: „Kom, geliefde, laat ik nog eens beproeven uwe treurigheid te verminderen en de gedachten, die deze donkere wolken u ingeven, te verdrijven. Wat verontrust uw gemoed aldus? Waarom bekommert gij u zoo zeer? Is het omdat zulk een wreed, donker onweer zich over de Kerk gelegerd heeft en het licht in duisternis verandert; omdat alles op een gevaarlijke schipbreuk wijst en het bederf der wereld altijd grooter wordt? Dat weet ik óók wel, niemand kan het loochenen. Ja, ik wil u zelf wel een beeld van onze ellende afmalen, opdat gij u nog beter dat alles zoudt kunnen voorstellen. Stel u een zee voor, uit hare diepste afgronden opgezweept; lijken van schepelingen drijven daar rond, brokstukken van de schepen, gescheurde zeilen, verbroken masten, riemen, die aan de handen der schippers ontrukt zijn, stuurlieden met handen en voeten aan balken vastgeklonken, die een jammerlijk geklaag doen hooren, alles is enkel nacht en duisternis. Daarbij nog allerlei zeemonsters, die van alle kanten de schipbreukelingen aanvallen. Hoe ik dat alles ook in zijn verschrikkingen afteeken, de werkelijkheid spot met àlle beschrijving.

„En tòch, hoewel ik dit alles weet, laat ik de hoop op betere tijden *niet* zinken. Steeds staat mij de *almachtige Stuurman* van het Heelal voor oogen, wien het geen kunst of moeite kost dezen storm te doen bedaren en die met één wenk stilte gebieden kan. Hij doet dat niet plotseling, het schijnt een regel van Zijn bestuur te zijn het kwaad niet terstond in zijn kiem te verstikken, maar het te laten groeien totdat het zijn toppunt bereikt heeft, en dàn eerst, wanneer de menschen reeds alle hoop hebben opgegeven, wonderen te doen, die de verwachting van

alle menschen overtreffen. Zoo toont Hij zijne macht, zóó wordt de lijdzaamheid der bedrukten beproefd. Laat dus, mijn lieve Olympias, den moed *niet* zinken; er is maar één kwaad, maar ééne verzoeking waarvoor wij vreezen mogen en dat is, gelijk ik u altoos gezegd heb, de *zonde.* Al het overige, het moge dan zijn wat het zij: vervolging, vijandschap, bedrog, laster, valsche aanklachten, berooving, verbanning, zwaarden, woedende zeeën, ondergang der gansche wereld — het is alles maar aan een fabel gelijk; want dat alles is vergankelijk, duurt maar een korte poos, geldt maar ons sterfelijk leven en kan aan de groeiende ziel geen nadeel brengen.... Roep zonder ophouden Jezus aan, dien gij vereert, en op een wenk van Hem is alle droefenis verdreven."

↦

Augustinus † 430, de groote kerkvader, schrijft aan zijn vriend Largus: „De vreugden en de smarten dezer wereld kunnen de kranke zielen der menschen niet genezen. Zoolang er blijde dagen zijn, werpen zij de heilzame herinneringen trotschelijk van zich af en rekenen zij de waarheid tot de fabeltjes. Komen de dagen der beproeving, dan spannen zij al hunne krachten in om het uiterlijke leed zoo spoedig mogelijk kwijt te raken, in plaats van naar een krachtig geneesmiddel om te zien om hun innerlijke krankheid te genezen en naar den weg te vragen, die hen naar het land der volkomen gezondheid brengen kan. Maar er zijn toch altoos *enkelen*, die hun oor voor de Waarheid openen, vaker als zij in het ongeluk komen, zeldzamer in gelukkige dagen. Hoe gaarne zou ik u, geliefde man, tot deze wijzen zien behooren!"

↦

Leodogar, † 678, bisschop van Autun. Om zijn trouw aan zijn wettigen koning liet een mededinger naar de kroon hem de oogen uitsteken en zijn broeder steenigen. In 678 werd hij door zijn woedende vijanden onthoofd. Uit een brief, dien hij aan zijne moeder dicteerde, ontleenen wij het volgende: „Ik dank mijn God, die mij Zijn erbarming niet onttrok, maar vreugde en jubel in mijne ziel wekte, dat uw geloof en uw geduld in al uw ver-

volgingen en beproevingen bevestigd is geworden en u waardig heeft gemaakt deel te hebben aan het Rijk van God, waartoe gij door onzen Heere Jezus Christus van voor de grondlegging der wereld uitverkoren en in den tijd met kracht uit den hemel zijt toegerust, niet alleen om in Hem te *gelooven*, maar ook voor Hem en naar Zijn voorbeeld te *lijden*. En indien ooit eene vermaning, een troostwoord der liefde, teedere deelname van nauw verbonden harten en een broederlijke sympathie in Christus' geest voor christenen tot blijdschap geworden is, heeft *uw geduld* in uw lijden de blijdschap der heiligen zeer bijzonderlijk verheugd en hunne treurigheid in vreugde veranderd. Ligt dit ook niet in den geest van het christendom? Hoe zouden christenen *treurig* kunnen zijn? O mijne geliefden, hoe groot moet onze blijdschap in den Heere niet zijn! Geen tong kan haar uitspreken, geen pen kan haar beschrijven."

↦

Petrus Damiani † 1072, kardinaal-bisschop van Ostia: „aan zijne in Christus hartelijk geliefde zusters Rodelinda en Sufficia, wenscht zondaar Petrus, monnik, het gevoel dier innige verwantschap toe, die zusters en broeders in Christus vereenigt. De alom-bekende omstandigheid dat de ijver voor een waarlijk-geestelijk leven u in liefelijke onderlinge eendracht bezielt, maar dat gij ook tegelijkertijd allerlei vervolging der wereld moet verdragen, heeft mij met *dank* voor de leiding des Heeren vervuld. Want het is een vaste regel dat de onzichtbare Richter der wereld hèn door de slagen van tijdelijke beproevingen opvoedt, die Hij in het bezit van het eeuwig erfgoed wil stellen. Hij tuchtigt nog als *knechten,* die Hij naar de onveranderlijke besluiten Zijner eeuwige liefde reeds tot *zonen en erfgenamen* van de goederen Zijns huizes heeft verordineerd."

↦

Bernhard van Clairvaux † 1153 wel eens „de grootste Middeleeuwer" genoemd, een Benedictijner monnik met brandende liefde voor den Heiland, schreef aan zijn vriend Arnold een brief, toen hij letterlijk stervende was. „De slaap heeft mij geheel verlaten, zoodat mijn smarten geen oogenblik meer wijken....

Mijn beenen en voeten zijn sterk gezwollen als bij waterzuchtigen.... Maar mijn inwendige mensch, mijn geest, is gewillig in dit mijn zwakke vleesch. Bid den Heiland, die den dood des zondaars niet wil, dat Hij mijn reize naar huis, waarvoor ik allengs rijp geworden ben, niet langer uitstelle, maar mij met Zijn gunst bescherme. Bewaak mij met uwe voorbede, opdat de vijand geen plekje vinde om zijn tanden in te zetten en mij te verwonden....!"

HENDRIK SUSO (ook wel Säusen of Seuse geschreven), gest. 25 Jan. 1366 als Dominikanermonnik, een man die op zijn 19e jaar den naam „Jezus" met een ijzeren griffel op zijn borst tatoeëerde en levenslang den Heere Jezus heeft liefgehad en verheerlijkt, schreef aan een vriend, die doodkrank met groote vrees voor den dood bevangen was, den volgenden brief. De kranke liet zich den brief twee malen voorlezen en stierf toen in vrede.

„Mijn lieve zoon, mijn lieve, stervende vriend! Ik zie uwe tranen en ik hoor uwe klachten, gij goede, vriendelijke ziel! Zie, hier ben ik, geef mij uw kranke hand. En als het Gods wet is dat gij sterven zult, houd u dan vast aan het geloof, dat onsterfelijk is, en sterf met vreugde. Wees blijde dat uw schoone ziel, uw reine geest, die met rede begaafd en naar Gods beeld geschapen is, uit haar engen, zwaar-drukkenden kerker verlost en tot het ongestoorde genot der eeuwige zaligheid vrijgelaten wordt. De Heere zegt immers zelf: „geen mensch kan leven, die mij ziet." Eén ding verschrikt de stervenden en maakt hun de heenreize moeilijk: de grootte der zonden, die zij in hun leven hebben opgehoopt en hun onmacht die voor Gods aangezicht weg te nemen.

Maar.... stel u het *kruis van Christus* voor oogen! Zie het aan met de oogen des geestes, druk het aan uw borst, leg u in de wonden Zijner grenzenlooze ontfermingen en smeek Hem dat Hij u door de goddelijke kracht van Zijn levenwekkenden dood van alle uwe zonden rein moge wasschen, tot Zijnen lof. En daarop geef ik u mijn woord dat gij blijmoedig en onbelemmerd den dood tegemoet kunt gaan.

En dan kunt gij, tot verlichting van uw stervensuurtje, nòg iets overwegen, dat u de verachting van den schrik des doods makkelijker zal maken. In zeker groot land had men de gewoonte dat bij de *geboorte* van een mensch alle verwanten samenkwamen om te *weenen,* maar bij zijn *sterven* kwamen zij om te *lachen* en te *schertsen.* Daarmee gaven zij te kennen dat niemand weet wat al jammer en ellende hij in zijn leven zal moeten doormaken, en omdat die ellende met zijn dood eindigt, verheugden zij zich over het sterven. Waarlijk, wanneer men de zaak goed beschouwt kan men iemands geboorte: zijn sterven noemen, omdat het de intrede in de ellende is. Maar men kan ook zijn dood: eene nieuwe geboorte noemen, omdat deze den zwaren last des lichaams afschudt en vrijen toegang verleent tot het eeuwige leven. Voor een mensch, die een oog heeft om de waarheid in *dit* licht te bezien, zal het sterven eene lichte zaak zijn. Wat is er toch veel ellende, onrust, verbreking, angst en nood in de wereld! Waarlijk, er wonen weinig vreugden en vele smarten op aarde! Hoevele menschen zouden, wanneer zij eerlijk waren, moeten bekennen, dat zij geen enkelen blijden dag in hun geheele leven gehad hebben! De wereld toch is zoo vol van bedrog, verleiding en trouweloosheid, dat bijna niemand een ander vertrouwen kan. Een iegelijk zoekt slechts zichzelven. En indien men lang zou willen leven, om zich des te meer verdienste te vergaderen, men weet immers niet of men niet in die meerdere jaren ook zijn schuld weer zal vermeerderen? O, het is voor de zaligen genoeg loon: den Schoonste der menschenkinderen in Zijne schoonheid aan te schouwen en de zaligheid der hemelburgers te mogen genieten!

De bitterheid des doods moet tòch eenmaal worden doorstaan. Wij staan allen onder de wet des doods. Komt zij heden niet met haar eischen tot ons, dan toch morgen. En al is het heden-moeten-sterven nòg zoo bitter, dan heeft het toch *dit* voordeel dat het aan *alle* bitterheid een einde maakt.

Welaan dan, mijn geliefde zoon, verhef uw hart en hand en oog naar het hemelsche vaderland en begroet het uit al de volheid van uw hart! Leg uwen wil in den wil van God. Wat

Hij met u doen wil, ten leven of ten doode, neem het uit Zijne hand als een daad van liefde aan. Want het is louter liefde wat Hij doet, ook wanneer gij het nu nog niet zoo beziet. Wees zonder vrees! En, de heilige engelen staan u bij en sluiten hun rijen om u toe. En God, die boven al ons denken goed en barmhartig is, zal u met vaderlijke liefde uit allen angst redden, wanneer gij maar op Zijne goedheid vertrouwen kunt. Vaarwel!"

Tot zoover Suso. Er zijn zekere uitdrukkingen in dezen brief, die ons, Protestanten, wat vreemd, ja onschriftuurlijk mogen voorkomen, maar wie onzer zou zich niet verblijden wanneer hij, in doodsnood en vreeze bevangen, op zulk eene wijze bemoedigd werd? Hoeveel „kwade vertroosters," ook bij „zuiverder" theologie, worden soms op zieken en stervenden losgelaten!

CATHARINA VAN SIËNA † 1380, beschrijft in een brief aan haar biechtvader hoe zij een ter dood veroordeelde, Nicolaas Taldo, in zijne stervensure bijstond.

„Ik mocht hem bezoeken, en hij werd zóó getroost dat hij zijne zonden beleed en zich voor den dood voorbereidde. Ik moest hem echter beloven dat ik uit liefde tot God in de ure zijner onthoofding bij hem zou zijn. Ik deed het. Reeds 's morgens vroeg, eer nog de klok luidde, spoedde ik mij naar de gevangenis, en ging met hem naar de Communie (het H. Avondmaal), waaraan hij nog nooit had deelgenomen. Zijn wil was volkomen aan Gods wil onderworpen. Alleen had hij nog een weinig vrees of hij op 't oogenblik der executie wel sterk zou zijn. Hij zeide: „blijf toch bij mij, dan zal het mij goed zijn en dan zal ik vroolijk sterven." Daar ik zag dat hij bevreesd was, zeide ik: „moed gevat, lieve broeder, want wij zullen spoedig op de bruiloft des Lams komen. Gij gaat henen, gewasschen in het kostbare bloed van het Godslam, met zijn heiligen naam Jezus. Laat die naam, bid ik u, niet uit uw gedachten wijken. Ik zal u afwachten op de richtplaats." Nu was zijn hart van alle vrees bevrijd. Zijn aangezicht klaarde op, hij werd echt blijde en vol troost. Hij zeide: „vanwaar komt mij deze groote genade? Ik zal glorierijk en standvastig den dood tegengaan."

Zoo ging ik dan naar de richtplaats, aldoor biddend. Ik legde mijn hoofd op het blok. Het was mij alsof ik niet geheel en al bij mijzelf was. In die houding bad ik dat hij bij zijn executie licht en innerlijken vrede zou mogen ontvangen. Toen ik bemerkte dat mijn gebed verhoord was, was ik zóó getroost dat ik van de menigte menschen, die het schavot omringden, geen enkelen heb gezien. Ik was vervuld over de mij geschonken toezegging.

De arme zondaar kwam steeds dichter bij, zacht als een lam. Zoodra hij mij zag begon hij te glimlachen. Hij vroeg dat ik hem zegenen zou. Ik deed het en zeide: „wij gaan naar de bruiloft van het Lam, mijn lieve broeder, gij zult spoedig in het eeuwige leven komen." Hij knielde met groote innigheid neder. Ik ontblootte zijn hals en herinnerde hem aan het bloed des Lams. Hij zeide niet meer dan: „Jezus! — Catharina!" En ik ving zijn hoofd in mijne handen op. Terwijl ik zijn wegvloeiend bloed opving, zag ik Jezus, den Zoon des menschen, stralender dan de zon. Hij nam zijne ziel in de open wonde Zijner zijde, vol van barmhartigheid en gaf mij spoedig daarop te verstaan dat Hij hem niet anders dan uit genade en barmhartigheid had aangenomen, zonder te letten op wat hij vroeger misdreven had. O, hoe liefelijk was het voor mij te zien met welk een liefde en vriendelijkheid de eeuwige goedheid van den levenden God deze ziel bij haar afscheidnemen-van-het-lichaam opwachtte! Hoe het oog Zijner barmhartigheid hem aanzag en hoe Hij hem, gewasschen in Zijn bloed en zóó aangenaam geworden voor God, in Zijne wonden liet ingaan. Mijne ziel was nu bevredigd, nu ik hem in vrede aanschouwde. Ik liet het ook niet toe dat men mijne kleederen van het bloed reinigde, waarmee zij bespat waren geworden."

Johannes Hus, voorlooper der Hervorming en martelaar, den 6 Juli 1415 op bevel van het Concilie van Constanz verbrand. Den dag vóór zijn bevordering tot heerlijkheid schreef hij aan zijn vrienden in Boheme: „Vergun mij van deze laatste gelegenheid gebruik te maken, om u te vermanen op niets ter

wereld uw vertrouwen te stellen, maar u geheel aan den dienst van God te wijden. Ik ben wel bevoegd u te waarschuwen op prinsen noch eenig mensch te vertrouwen; er is geen hulp bij hen. God alleen blijft trouw en bestendig. Wat Hij belooft, houdt Hij gewisselijk. Ik verlaat mij geheel en al op Zijne genade. Sedert ik er naar gestreefd heb Zijn dienstknecht te zijn, vrees ik niet door Hem verlaten te zullen worden. Ik bouw op de belofte van onzen genadigen Verlosser: „gij getrouwe knecht, over weinig zijt gij getrouw geweest — en waarlijk, mijn leven is wel het geringste, dat ik Hem geven kan, daar Hij het mij zelf gegeven heeft — over veel zal Ik u zetten, ga in in de vreugde uws Heeren!" Daarom verwacht ik spoedig na mijn vele verdrukkingen eeuwige gelukzaligheid en rust te zullen genieten. De God des vredes, de God aller hemelen, beware u! Het is ongetwijfeld de laatste brief, dien ik u schrijven kan. Ik heb reden te gelooven dat men morgen wil eischen met mijn leven te antwoorden. Ook hier troost ik mij met de vertroosting van Jezus Christus en ik vrees niet voor hen, die het lichaam dooden, maar de ziel niet dooden kunnen. Sigismund heeft in alle opzichten valschelijk gehandeld. God vergeve het hem! Gij hebt gehoord in welke harde bewoordingen hij over mij gesproken heeft. Vaartwel, bidt dat gij niet in verzoeking valt. Ik verheug mij op den dag mijns doods. Tracht zóó te leven dat gij waarlijk sterven kunt. Johannes Hus."

Toen men hem, reeds op den brandstapel vastgebonden, vermaande zijne dwalingen te herroepen, antwoordde hij met luider stemme: „Ik heb geen dwalingen te herroepen; ik heb in mijn leven getracht Jezus Christus, den Heiland der wereld, evenals Zijne apostelen gedaan hebben, in apostolischen eenvoud te prediken en Zijne leer te verbreiden; nu ben ik bereid haar met mijn bloed te bezegelen."

Zijn laatste woorden, uit de knetterende vlammen opgevangen, waren: „Ik geef mijne ziel over in de handen van mijn God en Heiland."

THOMAS A KEMPIS † 1471, de onsterfelijke vervaardiger der „Navolging van Christus," schrijft aan een onbekende: „laat ons, lieve broeder, alles uit de hand Gods aannemen, wàt die hand ons ook brengen moge. Alles, wat op aarde gebeurt, heeft een heilig, rechtvaardig doel. En juist daarom moeten wij nergens anders over bezorgd zijn dan over dat eene: onze zinnen en harten den Heere te onderwerpen."....

„Wanneer nu zulke beproevingen over ons komen, moeten wij onder de smartelijkste bezoekingen ootmoedig tot God zeggen: lieve Heere en God! Wanneer ik het niet waard ben, of wanneer het U niet behaagt mij van dit harteleed, dat mij zoo zwaar drukt, te bevrijden, schenk mij dan toch deze genade dat ik geduldig lijden en tegen de slagen uwer hand niet morren moge. Want het kerklied spreekt ook tot mijne ziel: het kloppen en slaan op den steen maakt hem voor het bouwen glad en fijn, en ieder, die 't *hier* om Christus' wille benauwd heeft, krijgt *dáár* blijde ruimte. Daarom smeek ik U, wanneer dit mijn lijden om de een of andere zonde over mij gekomen is, laat het mij tot loutering dienen en verzegel Gij het aan mijn hart dat lijden voor mij geen teeken van verwerping, maar een onderpand van uw goedgunstigheid is!" Aldus, mijn vriend, moeten wij ons den Heere met volkomen overgave des harten in den schoot werpen en van Zijne goedheid nog veel meer verwachten dan wij moed hebben van Hem te begeeren."

ULRICH ZWINGLI † 1531 schrijft aan den kranken predikant Cellarius: „Ik smeek den Arts, die in waarheid een Heiland (Heeler) is, dat Hij heelen en den genezene aan zijn werkkring teruggeven moge. Maar onder deze voorwaarde: dat *Zijn*, niet *onze* wil geschiede. Want wanneer wij onschuldig geslagen worden, geschiedt dit tot ons bestwil, opdat God onderzoeke of wij Hem van ganscher harte en ziele liefhebben. Op deze wijze bereidt God ons toe voor het toekomstige leven. Wie het *tegenwoordige* liefheeft verliest het *toekomende*. Daarom heeft Hij wijselijk en tot ons bestwil dit leven met zooveel bitters en hards vermengd, opdat wij het des te bereidwilliger zouden

leeren verachten. Bedenk dan, mijn lieve Michaël, dat uw kruis voor u een werkzame, echte, krachtige tuchtiging moet zijn, opdat gij leert de kunst te sterven en de wereld gering te achten, eene kunst, die elke andere kunst en wetenschap te boven gaat."

Thomas Morus, † 6 Juli 1535, groot Engelsch staatsman, om zijn afkeuring van de echtscheiding zijns overspeligen Konings ter dood veroordeeld, schreef, toen dit bloedvonnis al over hem was uitgesproken, aan zijne dochter: „God zegene u, mijn geliefde dochter, uw man en uw zoontje, en al mijne kinderen, door mij in den H. Doop Gode opgedragen, en al mijne vrienden! Beveel mij, als gij er gelegenheid toe hebt, aan het hart mijner dochter Cecilia aan, voor wie ik God om troost bidde. En geef haar mijn vaderlijken zegen en aan al hare kinderen, en vraag voor mij tot God te bidden.

Lieve dochter! Ik doe er u verdriet mede, maar het zou mij toch leed doen als mijn executie langer duurde dan morgen. Ik heb een groot verlangen morgen bij God thuis te komen.

Nooit zijt gij mij liever geweest dan toen gij mij gisteren op mijn weg van het schavot naar de gevangenis voor de laatste maal gekust heb. Want ik verblijd mij zeer dat uw kinderlijke liefde en reine teederheid voor mij boven de ceremoniën dezer wereld verheven is. Vaarwel, geliefde dochter en bid voor mij. Ik zal voor u en al uwe vrienden óók bidden dat wij elkander in den hemel mogen weerzien."

Johannes Calvijn, † 1564, de groote hervormer, niet het minst in zijn brieven de grootheid en teederheid van zijn hart openbarend, schrijft aan den Koning Anton van Navarre dat hij toch wel bedenken moge, dat God hem roept tot de belijdenis van het zuivere Evangelie. „Ik weet wel, Sire, welke gevolgen zulk een belijdenis voor u hebben zal. Het kan u schaden in uw persoon, in uw koninklijke waardigheid, in uw stand, in uw eer en in uw voordeel. Maar al was dat het geval, bedenk toch, Sire, wat gij *Hem* verschuldigd zijt, van wien gij alles ontvangen

hebt wat gij bezit en van wien gij nog veel meer verwachten moogt, namelijk de hemelsche erfenis."

In meer dan 2000 brieven, die nog van hem bewaard zijn gebleven, komt Calvijn telkens op de hooge beteekenis en de eere van het lijden om Christus' wille terug.

MAARTEN LUTHER † 1546 schreef den 15 Febr. 1530 een brief aan zijn ernstig kranken vader, die den 29 Mei van datzelfde jaar dan ook stierf. Luther was toen onder den rijksban en kon de reis naar Mansfeld niet wagen. Daarom schreef hij dezen kostelijken brief, dien ik verkort hier weergeef.

„Lieve Vader! Mijn broer Jakob heeft mij geschreven dat gij gevaarlijk ziek zijt. In dezen boozen tijd, waarin van alle kanten gevaren dreigen, ben ik bekommerd over u. Want al heeft God u een sterk, gezond lichaam gegeven en tot dusver doen behouden, toch boezemt uw hooge leeftijd mij zorg in. Mijne vrienden hebben mij afgeraden naar u heen te gaan. Ik geloof ook dat ik God niet mag verzoeken; gij weet hoe de hooge heeren en de boeren mij thans vijandig gezind zijn. Ik zou het heerlijk vinden, als het mogelijk was, dat gij u met moeder naar ons kondet laten brengen; mijne Käthe en wij allen zouden daar recht blijde mee zijn. Wij zouden u zoo goed mogelijk verzorgen. Daarom heb ik (mijn neef) Cyriakus (die toen te Wittenberg studeerde) tot u gezonden om eens te onderzoeken of dit mogelijk zou zijn.

Inmiddels bid ik mijnen hemelschen Vader, die u als mijn aardschen vader geschapen en gegeven heeft, dat Hij u in Zijne grondelooze goedheid moge versterken, u door Zijnen Geest moge verlichten en bewaren, opdat gij met vreugde en dankbaarheid de zalige leere van Zijnen Zoon, onzen Heere Jezus Christus, moogt belijden, tot welke gij nu geroepen en gekomen zijt uit de gruwelijke voormalige duisternis en dwaling. Ik hoop ook dat Zijne genade, die u deze kennis gegeven heeft en daarmede Zijn werk in u begonnen heeft, het ook tot in de toekomst van onzen Heere Jezus Christus in u bewaren zal. Amen!

Hij heeft die leer en dat geloof ook reeds aan u bezegeld en met kenteekenen bevestigd, want gij hebt ter wille van Zijnen naam reeds veel laster, smaad, hoon, spot, verachting, haat, vijandschap en gevaar met ons allen geleden. Dat zijn de rechte lidteekenen, waarin wij op onzen Heere Christus moeten gelijken, zooals St Paulus zegt, opdat wij ook in Zijne toekomstige heerlijkheid Hem gelijken mogen.

Laat dus in uw zwakheid uw hart frisch en getroost zijn. Want wij hebben daar, in het gindsche leven, bij God een zèkeren, trouwen Helper, Jezus Christus, die voor ons den dood en de zonde overwonnen (erwürgt) heeft, die ons ten goede daar gezeten is, en met alle engelen ons gadeslaat en afwacht, wanneer wij mogen opvaren, zoodat wij niet te zorgen of te vreezen hebben dat wij verzinken of bezwijken zullen. Hij heeft zóó groote macht over dood en zonde, dat zij ons niets kunnen aandoen. Hij is zoo heerlijk (herzlich) trouw en goed, dat Hij ons niet kan noch zal verlaten, wanneer wij maar zonder twijfelen op Hem rekenen. Want Hij heeft het gesproken, beloofd en toegezegd. Hij kan en zal ons niet voorliegen of bedriegen. Dat is wis en zeker. Bidt en gij zult ontvangen; zoekt en gij zult vinden; klopt en u zal worden opengedaan. Allen, die den naam des Heeren aanroepen, zullen zalig worden. En 't geheele Psalmboek is vol met zulke troostvolle beloften. Vooral de 91e psalm, dien alle zieken moeten lezen.

Dit wil ik, bekommerd over uw gezondheid, u thans schrijven, daar wij toch ons stervensuur niet weten, opdat ik deelgenoot moge zijn aan uw geloof, strijd, troost en dank jegens God voor Zijn heilig Woord, dat Hij ons in dezen tijd zoo rijkelijk, krachtig en genadevol geschonken heeft. Is het echter Zijn goddelijke wil dat u dat betere leven nog een wijle onthouden blijft, en gij nog langer met ons in dit bedroefde en onzalige jammerdal mede-lijden, en de ellende mee-aanschouwen en mede-aanhooren, of ook met alle christenen mede-dragen moet, dan zal Hij u ook genade schenken dit alles gewillig en gehoorzaam aan te nemen. Ach, dit leven is toch niet anders dan een onder Gods vloek staand jammerdal, waarin men hoe langer zoo meer

zonde, boosheid, beproeving en ongeluk ziet en ondervindt. En daar komt ook geen einde aan voor men ons met de schop wegbergt (begraaft). Dan zal het toch eens ophouden en wij vredig in de rust van Christus daarneer liggen, totdat Hij komt en ons een blijde opstanding bereidt. Amen.

Hiermee beveel ik u aan Hem die u meer liefheeft dan gijzelf, en die deze liefde bewezen heeft doordat Hij uwe zonden op zich genomen en met Zijn bloed betaald heeft. Dit heeft Hij u door het Evangelie bekend gemaakt en u door Zijnen Heiligen Geest te gelooven gegeven. Ook heeft Hij alles zóó kunstig toebereid en verzegeld, dat gij niets meer te zorgen of te vreezen hebt, behalve hiervoor: dat gij met uw hart vast en getroost blijft bij Zijn Woord en bij het geloof. Als dat er is, laat Hem dan maar zorgen! Hij zal het wèl maken. Ja, dat *heeft* Hij reeds gedaan, veel meer dan wij begrijpen kunnen. Onze lieve Heere en Heiland zij met en bij u, opdat — God geve het, hier beneden of daarboven — wij elkaar vroolijk weer terug mogen zien. Want dit gelooven wij vast, en wij twijfelen er niet aan, dat wij elkander spoedig bij Christus weer zullen ontmoeten. Het afscheid van dit leven beteekent voor God veel minder dan dat ik hier van Mansfeld naar Wittenberg of gij van Wittenberg naar Mansfeld trekken moest. Dat is ongetwijfeld wáár. Het geldt maar een uurtje slapen, dan wordt het anders.

Hoewel ik wel vertrouw dat uw herder en leeraar u in deze dingen getrouwelijk zal bijstaan, zoodat gij mijn gebabbel (geschwätz) niet erg noodig hebt, heb ik het toch niet kunnen laten bij u mijne lichamelijke afwezigheid, die mij bitter leed doet, op deze wijze te verontschuldigen.

U groeten, getrouwelijk voor u biddende, mijne Käthe, Hansje, Leentje, tante Lene en het heele huis. Groet mijn lieve moeder en alle vrienden. Gods genade en kracht zij en blijve met u eeuwiglijk! Amen."

SAMUEL RUTHERFORD † 1661, ook een der heerlijkste briefschrijvers ter wereld, schrijft aan eene aanzienlijke dame: „Het was mij smartelijk te moeten vertrekken en u in droefheid te

moeten achterlaten. Het zou mij nog meer bedroefd hebben, wist ik niet dat gij in de hitte uwer beproeving een engel Gods bij u hebt. Ik weet dat wanneer God u niet liefhad en uw zaligheid Hem niet ter harte ging, dat Hij niet zooveel artsenij aan u zou toebeschikken. Alle broeders en zusters in Jezus Christus moeten door het lijden aan Zijn beeld gelijkvormig worden. Enkelen hunner komen dat beeld *zeer* nabij. Zie het als een gedeelte uwer heerlijkheid aan tot hen te behooren, van wie een der oudsten tot Johannes zeide: „dezen zijn het, die uit de groote verdrukking komen, zij hebben hunne kleederen gewasschen en wit gemaakt in het bloed des Lams." Gij hebt een kind verloren — neen, gij hebt niet *verloren* wat Christus *gevonden* heeft. Het is niet weg-gezonden, het is slechts vooruit-gezonden, evenals een ster, die wanneer zij uit onzen gezichtskring verdwijnt, niet vergaat, maar aan een anderen hemel opgaat. Gij zult u verheugen dat een der uwen nu in den hemel is."

↦

Philipp Jakob Spener † 1707, de vader van het Piëtisme, schrijft aan een zieken vriend in Straatsburg: „Daar wij de moeiten des *lichaams* onmogelijk van ons kunnen afschuiven, laat ons dan ten minste onze *zieken* opheffen, opdat zij, in de kracht des Heeren, zich toch door niets laten neerdrukken, maar veeleer in den Heere en in Zijnen wil rusten mogen .... In al het aardsche is slechts moeite, arbeid en vermoeienis des geestes, al is men er ook met liefde aan gehecht. Alleen het geestelijke, dat de ziel vergenoegen kan, is de genade Gods, de verzekering daarvan aan het hart en de almachtige herstelling van het goddelijk evenbeeld, waarin alleen de adel onzer natuur bestaat." „Wij moeten zeggen: uw wil is ten allen tijde goed, ook wanneer hij vierkant tegen onzen wil ingaat. Hij geschiede door ons en in ons, in tijd en eeuwigheid!"

↦

Johann Albrecht Bengel † 1752, een der godzaligste theologen der Wurtenbergsche kerk, schrijft aan zijn zwager Ramsler: „Geen tijd is kostbaarder dan de tijd des lijdens." En dan schrijft hij voor mij zùlk moeielijk Duitsch, dat ik het liever onvertaald

weergeef. Wie de taal verstaat, zal aan de woorden des grooten mans zeker wel wat hebben, want Bengel is een der àllergrootsten in Gods Koninkrijk.

„Es ist keine Zeit kostbarer als die Leidenszeit. Denn da arbeitet die Hand Gottes an uns, dem es ein grösseres Stück gibt, als uns selbst bei all unserem Tun. Namentlich wenn solche Seelen, die mit seinem väterlichen Herzen in Christo Jesu bekannt worden sind, so guten Vorteil tun, welches man denn auch dankbarlich zu rühmen hat an der unendlichen Treue Gottes, der uns aus Liebe und Treue zu sich zieht. Es ist wohl zu glauben dass eines, dessen Schifflein nun soweit hinüber gekommen ist, nun nicht mehr zurück an dieses Ufer begehrt. Und doch führt eine jede Stunde, die einer wallenden und dem Ziele nahe gekommenen Seele noch hier verliehen wird, eine edle Frist mit sich, dem freiwilligen Geiste desto folgsamer zu werden."

De bedoeling is natuurlijk duidelijk.

In den tijd van lijden werkt God aan ons, en Zijn stille, verborgen arbeid in ons is veel vruchtbaarder dan ons eigen ingespannendste werken. Vooral wanneer Hij zielen in Zijne school neemt, die Zijn Vaderhart in Christus reeds kennen, is de zegen groot en hebben wij oorzaak tot *bijzondere* dankbaarheid. Want op die wijze trekt Hij ons in liefde en trouw tot zich. Men mag wel aannemen dat eene ziel, wier levensscheepje reeds zóóver gevorderd is naar de eeuwige haven, niet meer naar het vluchtige leven der wereldlingen terugverlangt, maar toch brengt elk uur, dat hij nog te leven heeft, voor den pelgrim naar Sion eene heilige verplichting met zich mede: nu van ganscher harte en vrijwillig aan Gods Geest gehoorzaam te zijn.

Graaf Nikolaas Ludwig von Zinzendorf † 1760, de stichter der Hernhutter Broedergemeente, schrijft aan de broeders te Görlitz, wier magistraat hun samenkomsten verboden had: „De samenkomsten der heiligen, waar men elkander vermaant, mag men niet opgeven. Dat verlangt Gods Woord. Wanneer men dus het bevel krijgt ze na te laten, moet men het *niet* gehoor-

zamen. De magistraat bij een hooger college aan te klagen, acht ik onraadzaam. Wèl haar ootmoedig te zeggen dat zij een oordeel over zich haalt en dat het onmogelijk is Jezus' werk te verhinderen. Helpt dat niet, dan ga men in gehoorzaamheid aan God door, late zich voor het gerecht roepen, antwoorde ootmoedig, duidelijk, grondig, late zich straffen en lijde geduldig, wordt men de stad uitgebannen, dan ga men. Wordt men in de gevangenis geworpen, dan verheuge men zich. Gaat het om ons leven, dan offere men het op. Wordt men losgelaten, dan ga men weer door. Het lijden moet men niet zien te ontgaan, want het Koninkrijk van Jezus groeit er juist geweldig door. Machtigen en geringen staan hier volkomen met elkaar gelijk. Hetzelfde lijden moet over alle broeders in de wereld komen. Dat is mijn meening en die verdedig ik tegenover iedereen, en hiermee wensch ik de geliefde broeders veel kracht, liefde en ootmoed."

GERHARD TERSTEGEN † 1769, een der gezegendste getuigen van Christus, schrijft op Goeden Vrijdag van 't jaar 1729 aan eene „in Christus den Gekruiste geliefde vriendin en zuster: Lijden en liefhebben zijn op dezen dag één geworden. Liefhebbend lijdt Hij en lijdend heeft Hij lief. Zóó ook in ons. De liefde verwekt en verzacht het lijden. En het lijden beproeft en loutert de liefde. Jezus was nooit zonder liefde en nooit zonder lijden hier op aarde. En Hij is blijven liefhebben en lijden tot aan Zijnen dood. Geen van beide kan ook *ons* ooit ontbreken. Indien wij willen liefhebben, moeten wij ook lijden. Onze liefde *kan* niet zonder lijden zijn, tenzij in den hemel. Dáár zal het vuur, nadat alle onzuiverheid van zonde en zelfzucht is weggebrand, ophouden en niets dan de liefde in ons blijven tot in eeuwigheid. Ja, Amen. Jezus helpe ook u lijden en liefhebben! Dan volgt alles vanzelf."

JOHANN CASPAR LAVATER † 1801, schreef aan Jung-Stilling: „Laat uw verlangen naar de eeuwigheid sterker worden dan de dood. Lijd als een goed krijgsknecht van Jezus Christus! Neem

de last van elken dag getroost op u en denk er om, de dagen en de lasten zijn geteld! De almachtige genade van den eeuwig-Getrouwe, altijd-Dezelfde, zij met u en met ons!"

MARTIN Boos † 1825, een Roomsch priester met bijna Evangelisch-zuivere denkbeelden, schrijft in 1811 aan een mede-priester, die met zware innerlijke aanvechtingen en bestrijdingen worstelde: „Ik merk uit uwen brief dat gij den waren, verkwikkenden blik op het geheim des kruises hebt, op de gerechtigheid Gods, die ons door het geloof in Christus ten deel valt. Maar nu is de gloeihitte der aanvechting gekomen.... Zie, deze dingen beproefden, pijnigden, martelden, uw beginnend geloof; vandaar uw latere droefgeestigheid, donkerheid, treurigheid, mismoedigheid. Kom, broeder, 't hoofd omhoog! Versaag niet, geloof slechts wat gij reeds in 1807 geloofd hebt. De eerste storm hebt gij reeds doorstaan. De vonk van uw geloof rookt en glimt nog, hoe blij zoude ik zijn als ik het vuur door mijn gebed en opmontering tot een heldere vlam kon aanblazen! Ach, vele duizend malen werd mijn geloof in Jezus Christus evenzoo aangevallen als het uwe, en veel duizend malen heeft Jezus het weer aangeblazen. Men moet zich soms bijna ten doode gelooven (zu Tod glauben) en gij zoudt ook spoedig onder uw aanvechtingen en ergernissen dood zijn gegaan. Maar ik heb de hoop en de verzekering in mijn hart dat uw geloof stellig *niet* sterven zal. Gij zult het ondervinden dat de Heere Jezus u na deze aanvechting zich opnieuw openbaren en u onuitsprekelijk verblijden zal. Want hij verbergt zich altoos slechts eene poos voor ons, nooit voor altijd. Hij vult onze harten wel eens een tijdlang met bitter water, maar na een korte poos maakt hij vreugdewijn daaruit. De engelen zullen uit hun verborgenheid te voorschijn komen en u dienen, evenals den Heere destijds in de woestijn. Gij moet uw verborgen, inwendigen hoogmoed, die uw vorigen toestand gaarne zou willen verontschuldigen, gij moet dien jammerlijken duivel laten uitdrijven, en klein, open, ootmoedig als een kindje worden. Denn das Himmelreich auf Erden hängt allein am Kinderwerden."

Prof. Dr J. H. GUNNING Jr., † 1905 schrijft 13 Mei 1880 aan zijn vriend en tegenstander Dr A. Kuyper: „Mijn lieve vrouw is niet vrij van eene aanvangende leverziekte. Dit werpt een bange schaduw! Couragie! Mijn lijfspreuk wordt meer en meer het diepe, in zijn eenvoud verhevene woord van Calvijn „que toutes choses nous montrent le droit chemin." Den nadruk leg ik op *toutes*. Alles *in zijn samenhang*, het leven als éénheid onthult meer en meer een eeuwigen Raad van genade, die er het geheim van is."

En den 13 Mei 1881, toen zijn vriend Schuurman den dood zag naderen, schreef hij aan Dr Kuyper: „Schuurman wacht onder vele benauwdheden dat zijn Heer hem thuis hale. Hoe gaarne ging ik met hem mede om ook u op te wachten dáár, waar wij nooit meer over iets anders (of in een ander licht) zullen samen handelen dan over de eeuwige ontferming, die ons vrijkocht en levendmaakte!"

FRIEDRICH VON BODELSCHWINGH † 1910, de vriend van prinsen en ellendigen, de man van Bethel, schreef aan een aangevochten ziel: „Paulus schrijft: wij hebben dan altoos goeden moed, want wij wandelen in geloof en niet in aanschouwen. En Christus zegt tot Thomas: zalig zijn ze, die niet zien, en nochtans gelooven. Thomas wilde éérst zien, tasten, voelen, maar die weg werd hem grondig afgesneden. Wat u zooveel moeite kost, lieve vriendin, is in 't bijzonder dit: dat gij u niet in de regels en ordeningen, die de Heere ons voor onze pelgrimsreis heeft gegeven, kunt schikken. De weg naar de eeuwigheid gaat door donkere dalen heen, of liever hij is één en al dal der schaduwen des doods. Wij hebben geen recht te verlangen wat de Heere ons ontzegd heeft. Gij wilt genade *voelen*, genade *zien*, maar genade kan alléén in donkerheid vastgehouden worden, *zonder* gevoelen. Mijn lieve moeder zei nog op haar sterfbed: „ik moet ook het laatste stukje van mijn pelgrimsreize, zonder zien en weten, in het geloof afleggen." Dat is het ware. Daarbij moet men blijven en dan kan men ook evenals zij aan het slot zeggen: „ik blijf geduriglijk bij U, want Gij houdt mijne rechterhand gevat, Gij leidt mij naar uwen raad en neemt mij ten slotte in

heerlijkheid op." De eerste en ook nog de laatste schrede moet in *geloof* worden gedaan en *niet* in *zien*. Maar wie, zooals gij, weenend naar geloof verlangt, wie als Maria Magdalena aan het graf van Jezus om geloof smeekt, die *heeft* reeds geloof, al is het ook maar het geloof van het gekrookte riet en van de rookende vlaswiek, zooals het van Abraham getuigd wordt: „hij heeft geloofd ook toen er niets meer te hopen was." (Rom. 4 : 18).

Renée de Benoit † 1919, eene vroeg-ingezamelde zendingszuster, schrijft in 1915, in een hospitaal, te midden van de verschrikkingen van den oorlog: „Laten we vóór alle dingen dicht bij Christus blijven, met Hem verbonden, gereed om Hem te ontmoeten, hetzij Hij tot ons komt, hetzij Hij ons tot zich neemt. Men moet bereid zijn, want als men eenmaal ziek is, wordt men dikwijls door het lijden verhinderd dichter bij God te komen. Hoe gaarne zoude ik alle lijdenden tot Christus brengen! Ik vraag aan God of Hij me er voor wil bewaren dat ik te veel in mijn werk opga, opdat ik den tijd vinde Zijn gemeenschap te zoeken en van Hem te ontvangen, wat ik daarna weer aan anderen kan geven."

In een vroeg morgenuur schreef zij:

„Ik bid U, o God, voor allen, die lijden en die U niet kennen. Openbaar Uzelf aan hen. Trek hen met de koorden uwer liefde. Heb dank, o mijn God, dat Gij weer tot mij gesproken hebt en dat Gij *elken morgen* zoo dicht bij mij zijt. Gij hebt vanmorgen tot mij gezegd: „leg uw hand in de Mijne!" Ik dank U; en ik wil het doen om door U geleid te worden. Door U alleen. O Heere Jezus, ik *moet* van U spreken, ik *moet* vertellen wat Gij voor mij gedaan hebt en wat Gij voor mij zijt. Maar ik kan dit niet uit mijzelf.... Gij kent mijne vrees en mijn zwakheid. Help mij nu het vandaag te kunnen doen!"

Bovenaan haar korte levensschets, die zij bij haar opleidingsschool in 1919 inleverde, schreef zij als motto: „Moge mijn leven één daad van liefde zijn!"

Op haar grafsteen staan deze woorden: „De liefde van Christus gaat de kennis te boven."

GEBED.

Almachtige God! Ik heb in dit boek vele woorden gelezen, allerlei schoone gedachten en gedichten, die mij alle toeriepen: Sursum corda! hef het hart naar Boven! En ik gevoel het zoo levendig, mijn lieve Vader in den hemel! dat niets mij zoo noodig is als dit. In mijn beste oogenblikken *doe* ik het ook wel. Gij weet het, Alwetende, hoe mijne ziel naar U verlangt, ja dikwijls naar U schreit en schreeuwt als het moede hert naar waterbeken. Maar telkens weer zinkt de vleugel naar omlaag en adem ik niet meer de hooge, reine berglucht uwer gemeenschap. Trek mij, o Koning, dan alleen kan ik U naloopen! Trek mij met de koorden uwer almachtige liefde. Geef mij, ook uit de lezing van dit boek, meer hemelsgezindheid, meer opgehevenheid boven de neerdrukkende invloeden van dit leven. Mijne ziel kleeft aan het stof, ach maak mij levend door uw woord!

Heere, ik dank U dat ik een Heiland heb ook voor dat schuldige, bevlekte hart, dat ik in mij omdraag. Dat ik het weten mag uit allerlei gewisse kenteekenen evenals uit uw heilig Getuigenis, dat Gij ook mij onder uwe schapen tellen wilt, ook mij onder al mijne afdwalingen in het oog houdt. Ach, hoe kan ik soms naar U verlangen, naar de volle aanschouwing van uw heerlijkheid, naar die verzadiging met uw liefelijk Beeld, waarvan de heilige dichter zoo kostelijk zingt. Ik hef mijne oogen op naar uwe bergen! Als dat de vrucht van dit Sursum Corda wezen mag, dat ik nu gelezen en overdacht heb, hoe heb ik dan oorzaak U te danken. Ja, Heere, ik wil eindigen met *danken* en niet met klagen of zuchten! Ik dank U voor uw groote ontferming, ik dank U voor uw geduld en uw volhardende liefde, ik dank U voor alles wat Gij voor mij deedt en voor mij zijt. Hallelujah, wáár zijn woorden, lofakkoorden, waar de ziel in overstort? Vader, om in jubelklanken uwer waardig U te danken, is een eeuwigheid te kort. Wees geloofd en geprezen ook door mij en laat de lofzegging mijns harten U aangenaam zijn om Jezus' wille! Amen.

INHOUD.

Bladz.

UIT DE FONTEINEN DEL HEILS.

Inleidend woord 7

I. SCHRIFTUURPLAATSEN OM OP TE ZOEKEN.

1. Verschillende teksten uit de afzonderlijke Bijbelboeken 9
2. Verschillende onderwerpen ter overdenking voor elken dag der maand 10

II. UITGESCHREVEN SCHRIFTUURPLAATSEN.

1. Het bestaan van het lijden 13
2. De oorsprong van het lijden 14
3. Het doel van het lijden 15
4. Voor elken dag der maand een troostwoord van den Heiland 20
5. Voor hen die lijden 22
6. Voor stervenden 26
7. Ter begrafenis 30
8. Ons blijde uitzicht 38
9. De zeven kruiswoorden des Heilands 40

ZIE OPWAARTS.

(De gedichten zijn met een * geteekend.)

Inleidend woord 43
Nu luister wat de liefde doet* 45
Het einddoel der menschheid 46

Bladz.
De honderd-vierde Psalm* 48
't Oog omhoog, het hart naar boven!* 51
De heilige kerk van Christus 52
De macht der genade* 55
Dezelfde Jezus 56
Wat blijft* 57
U groeten al de heiligen* 58
Hoe Prof. Gunning wist te troosten 59
Eén druppeltje 61
Wat ik weet 62
De dood overwonnen 63
Vleugelen der ziel* 63
Dank zij den Heer* 64
Stralenkrans en doornenkroon 65
Alles vergeven 66
't Hijgend hert 67
Mijn Heiland* 68
De genezende kracht der natuur 69
In lijden* 72
De troost der Heilige Schrift 74
Troost 75
'k Heb Jezus gevonden* 76
Het bosch en de zee 77
Met Jezus alleen* 78
Een gelukkige mismaakte 79
Gebed 80
Niet al te veel aan den dood denken! 81
Bliden moet in teghenspoet* 82
Tot sterven bereid 84
De wereldsche wijsheid tegenover het lijden 85
Stille wegen 87
Troost der eeuwige verkiezing* 88
Te duur betaald 89
Hereeniging* 90
Eerlijke zondekennis. 91

Bladz.

Adèle Kamm* 93
Gebed 96
Gebed van den tollenaar* 97
De gejaagde ziel* 98
Komt men weenende en biddende in de hel? 99
Vrees niet!* 100
Gebed 101
Ouderwetsche liefde 102
Wij weten 104
Jezus alleen* 105
Blijft niet hangen aan de tusschen-oorzaken! 106
Eenzaamheid 107
De laatste uren van Hans Nielsen Hauge 109
De laatste blik op deze aarde 112
Mijne verzen 113
Weest wakende! 114
Hij draagt 114
Gebed 115
De beste medicijnmeester 116
Onze Koning* 118
Bij een kranke 119
In den herfst* 121
Onbevredigde harten 122
Gebed 124
Een waarschuwend woord tot gezonden 125
Geen nood* 126
Gebed in de ure der verzoeking 127
Onze wandel is in de hemelen 128
Onheiligheden van anderen 129
Om stil te zijn* 132
Alles! 133
Zijn eigendom 133
Als vastgekluisterd* 134
Gezegenden mijns Vaders 137
Ik kan, ik wil niet meer* 139

Bladz.
Gevaren 140
Getuigenis * 141
De kranke te Bethesda 142
Door lijden geheiligd 145
Er blijft dan eene rust over voor het volk van God * . . 147
Een zingende lijder 148
Terwijl wij zwoegen langs ons pad * 150
Het Koninkrijk 151
Oudejaarsavond op het ziekbed 152
Wat ik weet * 154
In de stilte 155
Treffend 156
Welk een uitzicht! 157
De onzekerheid onzer toekomst 158
Gevonden * 160
Een dichterlijke brief 161
Gebed 172
In den hemel komen 173

Muziek-Bijlage: Zal dat geen vreugde zijn? 175

ENKELE AANHALINGEN UIT DE BRIEVEN VAN DANKBARE LIJDERS.

Inleidend woord 181
Brieven van Ignatius. Gregorius van Nazianze 182
Johannes Chrysostomus 183
Augustinus. Leodogar van Autun 184
Petrus Damiani. Bernhard van Clairvaux 185
Hendrik Suso 186
Catharina van Siëna 188
Johannes Hus 189
Thomas à Kempis. Ulrich Zwingli 191
Thomas Morus. Johannes Calvijn 192
Maarten Luther 193

Bladz.
Samuël Rutherford 195
Philipp Jakob Spener. Johann Albracht Bengel 196
Graaf van Zinzendorf 197
Gerhard Terstegen. Johann Caspar Lavater 198
Martin Boos 199
J. H. Gunning Jr. Friedr. von Bodelschwingh 200
Renée de Benoit 201

Gebed 202

CHRISTUS CONSOLATOR

DEEL I

MOZAIEK

DEEL II

SURSUM CORDA

DEEL III

IN DEN SMELTKROES

DEEL IV

VOOR KRANKEN

DEEL V

NAAR HUIS